

naša luč

1980

7

Nadaljujemo z odgovori na krivične očitke krščanstvu, ki jih je zapisal dr. Rus v učbeniku za 7. in 8. razred osemletke Družba in socialistična morala.

● **RUS: Cerkev je vneto branila veliko lastnino fevdalcev in kapitalistov.**

Osnovni cerkveni nauk o lastnini skozi dve tisočletji povzema Pavel VI. v okrožnici o razvoju narodov takole: »Zadnji cerkveni zbor je to ponovil: ‚Bog je zemljo z vsem, kar vsebuje, določil za uporabo vsem ljudem in narodom, tako da morajo ustvarjene dobrine v pravem sorazmerju pritekati v roke vseh; pri tem naj bo pravičnost vodnica, ljubezen pa njena spremljevalka.‘ Vse druge pravice, katere koli bodi, tudi pravice lastništva in svobodnega trgovanja, so torej podrejene: ne smejo je ovirati, marveč nasprotno, podpirati; in to je velika in nujna družbena dolžnost. . . . Vemo, kako odločno so učili cerkveni očetje, kako morajo ravnati tisti, ki kaj imajo, spriči tistih, ki so v potrebi. Tako pravi sv. Ambrož: ‚Saj ne daješ iz svojega premoženja, ko daješ siromaku, le vračaš mu, kar mu gre. Zakaj prilaščaš si to, kar je dano kot skupno za uporabo vsem. Zemlja je dana vsem ljudem, ne pa samo bogatim!‘ To se pravi, da zasebna lastnina ne pomeni za nikogar brezpogojne in neomejene pravice. Nihče ni upravičen, da si pridržuje za izključno uporabo to, kar presega njegove potrebe, če drugi nimajo potrebnega. Skratka, lastniška pravica se po izrecnem nauku cerkvenih očetov in velikih bogoslovcev ne sme nikoli izvajati na škodo skupne koristi.«

Fevdalizma in kapitalizma si ni izmislila Cerkev. V razmerah, ki sta jih ustvarila prvi in drugi, je Cerkev morala živeti in kar največ storiti za prečitev izkoriščanja človeka po človeku. S svojim naukom o snovnih dobrinah, o ljubezni do bližnjega in o drugem se ji je to brez dvoma v veliki meri posrečilo. Nepristranski družboslovci in zgodovinarji to priznavajo.

Spomnimo se zgloda beraških redov, velikih pridigarjev, ki so bičali fevdalistično bogastvo in izkoriščanje, cerkvenih človekoljubnih

vsak zakaj ima svoj zato

ustanov, npr. pravice do zatočišča, odkupovanja jetnikov itd.

V času najhujšega kapitalističnega izkoriščanja so se mnogi cerkveni ljudje hitro zganili. Sredi prejšnjega stoletja, ko so Marx in njegovi samo še razpravljali, so npr. zveza porurskih župnikov, duhovnik Kolping v Kölnu, škof Ketteler v Mainzu, nadškof Bonald v Lyonu delavcem že praktično pomagali s protesti pri lastnikih tovarn zaradi izkoriščanja, z ustanavljanjem domov za delavsko mladino, z zbiranjem denarja za brezposelne delavce, s praktičnimi predlogi za reševanje delavskega vprašanja. To priznava celó sam Marx v pismu Engelsu: »Na tem potovanju skozi Belgijo, v času postanka v Aachnu in med vožnjo ob Renu sem se dobro prepričal, da je treba energično udariti po farjih, posebno v katoliških krajih. Jaz bom v tem smislu deloval po Internacionali. Ti psi (npr. škof Ketteler v Mainzu, farji na kongresu v Düsseldorfu itd.) koketirajo, ko se jim zdi primerno, z delavskim vprašanjem.«

● **RUS: Cerkev je vneto branila oblast fevdalcev in kapitalistov. Skoraj vsa vodstva religij so stoletja glasno poudarjala, da je vladajoča oblast od Boga.**

Vodstva krščanske vere so glasno poudarjala in poudarjajo še danes, da je tista oblast od Boga, ki skrbi za skupno blaginjo, ne pa pre-

prosto tista, ki je »vladajoča«. To pa je bistvena razlika.

Za skupno blaginjo skrbi oblast, ki si v okviru danih možnosti in potreb prizadeva za pravično zakonodajo, za red v državi, za varstvo državljanov, za gospodarstvo in kulturo, prehrano in zdravstvo itd. Takšna oblast je po krščanskem pojmovanju od Boga. Če pa neka oblast blaginjo v bistvenih rečeh zelo krši, ker npr. tiranizira ljudi, ker je diktatorska in zelo pristranska, tista po omenjenem pojmovanju ni od Boga. Po stalnem cerkvenem nauku so kristjani dolžni pokorščno oblasti, ki skrbi za skupno blaginjo, ne pa tisti, ki tega ne dela.

Načelno je Cerkev vedno odklanjala vladajoče oblasti, ki so bile diktatorske, tiranske, krivične, nezmožne zagotoviti ustrezno skupno dobro. V praksi pa tega ni mogla vedno uveljaviti. Pogosto je morala trpeti in prenašati tudi oblast, ki ni »od Boga«, ker ni bilo takojšnjih sredstev za odpravo te oblasti ali ker bi odprava krivične oblasti omogočila oblast še krivičnejši oblasti ali ker bi prišlo z odpravo do splošnega brezvladja, torej do večjega zla.

Mogoče cerkvena vodstva niso vedno ali niso dovolj odločno nastopila proti krivični oblasti. O tem danes težko sodimo, ker ne poznamo dobro nekdanjih razmer. Dejstvo je, da je morala Cerkev pri nastopovanju krivični oblasti računati predvsem s svojimi duhovnimi sredstvi. »Koliko divizij pa ima papež?« je posmehljivo vprašal na konferenci treh velikih med vojno Stalin druga dva, ko sta se zavzemala za upoštevanje Vatikana v svetovni politiki.

Cerkveno vodstvo je pogosto zelo odločno nastopalo proti oblasti, ki ni »od Boga«. Odvezovalo je kristjane od pokorščine krivičnim oblastnikom, kar je dejansko pomenilo izzivanje k uporu proti njim. Nekaj primerov: papež Pavel II. je 1537 izobčil oblastnike, ki so usuznjevali Indijance, Pij VI. je 1791 nastopil proti diktaturi v Franciji, Pij XI. je 1937 napisal okrožnico proti hitlerskemu fašizmu.

Štefan Steiner

Slika na naslovni strani: KROPA, star železniški kraj v kotlu pod Jelovico

mesečnik
za slovence
na tujem

leto 29
september 1980

Ureja uredniški odbor.
Odgovorni urednik:
Dr. Janez Hornböck.

Založba: Družba
sv. Mohorja v Celovcu.
Tisk: Tiskarna Družbe
sv. Mohorja v Celovcu.
Izhaja vsak mesec razen
julija in avgusta.

Naročnina:

Anglija	5 angl. f.
Avstrija	120 šil.
Belgija	280 belg. fr.
Francija	40 fran. fr.
Italija	8000 ital. lir
Švica	18 švic. fr.
Nizozemska	19 niz. gld.
Nemčija	18 n. mark
Švedska	40 šv. kron
Avstralija	8 av. dol.
Kanada	12 kan. dol.
USA	10 am. dol.

Razlika v cenah je pogo-
jena zaradi neenakih
poštnin v posameznih
državah in različnih de-
viznih preračunavanj.

Naročnike sprejemajo po-
verjeniki in uprava »Naše
luči«.

Uredništvo in uprava:

Viktringer Ring 26,
A-9020 Klagenfurt,
Austria.

Printed in Austria

za uvod

PAPEŽ je imel v začetku junija pred UNESCO (Organizacijo Združenih nardo-
v za vzgojo, znanost in kulturo) v Parizu doslej enega svojih najvažnejših
govorov. Naj navedemo glavne misli:

- Brez kulture ni človeka vrednega življenja. Ni važno, kaj človek »ima«, am-
pak, kaj človek »je«. Početnik kulture ni neki sistem, marveč človek. Človek je
telo in duh, a prednost ima duh.
- Med kulturo in vero, posebej še krščanstvom, je organična in ustvarjalna
vez. Ta je ustvarila mnogovrstna dela v raznih dobah in po vseh celinah, v po-
sebni meri še v Evropi.
- Evangelij in Cerkev spoštujeta človekovo dostojanstvo in si prizadevata,
da bi človek postal vedno bolj človek.
- Prva naloga kulture je vzgoja. Osnovna razsežnost sleherne vzgoje pa je
zdrava nrvnost. Nrvnost mora imeti prednost pred tehniko.
- Narod je skupnost ljudi, ki jih veže ista kultura, zato ima tudi narodna
skupnost veliko vzgojno moč. Vsak narod naj bi z vsemi sredstvi varoval zve-
stobo sebi, svojo narodno dušo. Le tako bo lahko preživel.
- Sredstev družbenega obveščanja ni dovoljeno izrabljati in z njimi vladati
nad drugimi in jih zaslužjevati.
- Šola je bila vedno tesno povezana s poslanstvom Cerkve. Ta je ustanovi-
la ogromno šol, od osnovnih do vseučilišč. »Naj mi bo dovoljeno, da tudi za
katoliške družine poudarim pravico, da se njihovi otroci vzgajajo v takšnih šo-
lah, ki ustrezajo njihovemu svetovnemu nazoru. Posebej poudarjam pravico
vernih staršev, da njihovih otrok v šolah ne učijo po programih, ki jih navdihu-
je ateizem. Tu gre za eno temeljnih pravic človeka in družine.«
- Kam lahko privede napredek sodobnih znanosti, če te ne bodo spoštova-
le nrvnih načel? Prihodnost sveta je v koreninah ogrožena, če se bodo nada-
ljevale genetične zlorabe, biološki poskusi in spolnjenjevanje kemičnega, bak-
teriološkega in jedrskega orožja.
- Nevarnosti uničenja sveta se je treba upreti z mednarodno vzajemnostjo,
ki bo spoštovala človekove pravice. Človekova prihodnost je odvisna od kultu-
re. Svetovni mir je odvisen od prvenstva duha, mirna prihodnost od ljubezni.

Pri odpravljanju nepravilnosti v političnem sistemu in pri odpravljanju vseh drugih nepravilnosti ima ČASNIKARSKA KRITIKA pomembno vlogo. Oprta na dejstva je javna kritika — seveda v boju za novo, naprednejše in bolj človeško — merilo razvi-

SLOVENSKI RIBIČI ULOVILI ZA PETINO VEČ RIB — V prvih šestih mesecih letošnjega leta so ribiči ob slovenski obali ulovili 1179 ton različnih vrst rib. To je sicer le 29 odstotkov ulova 1979, vendar so ribiči prepričani, da bodo tudi letos uresničili načrt na letošnje leto. Vedo, da je ulov največji v jesenskih me-

nim imenom »negor«. Doslej so jih morali uvažati. Glavni porabniki teh plošč so ladjedelništvo in stavbarstvo, kjer jih uporabljajo predvsem pri gradnji bolnišnic, se pravi pri zgradbah, ki morajo biti še posebej zaščitene pred ognjem. Proizvodnja plošč »negor« je podobna proizvodnji iverk, videta je le v večji uporabi neorganskih sestavin, ki so potrebne, da se povečajo proti ognju odporne lastnosti novega izdelka. Ploščice prihajajo s proizvodnega traku, ki ga stalno kontrolira računalnik. V Brestovi tovarni upajo, da bodo že letos naredili 130 tisoč kvadratnih metrov neizgorljivih plošč, kar bo v celoti zadovoljilo domače slovensko tržišče.

in doma?

tosti demokratičnih odnosov in gibalo ustvarjalnosti, je menil Franc Šetinc (na 2. zboru partizanskih novinarjev propagandistov 16. maja v Ljubljani). Zato je bolj kot kdajkoli aktualno Titovo stališče o pravici in potrebi po kritičnem pisanju in kvalitetni informaciji o vsem, kar se dogaja.

DELO, Ljubljana, 17. maj 80/2.

Milovan Djilas: Čeprav se je imel TITO za brezverca, niso pri njem, menim, VERSKA ČUSTVA popolnoma izginila. Ko sem mu nekoč rekel, da je po smrti le še kemično razpadanje, mi je smehljaje se odgovoril: »Ne govorite o tem . . . Nikdar ne vemo.«

LE MONDE, Pariz, 6. maj 80/10.

Delavci razumejo, da dobi-jo osebni dohodek kasneje, razumejo, da ga dobivajo tudi manj. Pa še marsikatero stvar bodo razumeli. Preprosto pa ljudje nočejo razumeti, da ni pralnih praškov, in še manj bodo razumeli, če bo jutri — kot napovedujejo trgovci — zmanjkalo sladkorja, olja in še katerih osnovnih izdelkov.

DELO, Ljubljana, 25. jun. 80/1.

secih. Zasebni ribiči so v istem obdobju ulovili le 40 ton sip in lignjev. V družbenem sektorju pa so ulovili kar 96 odstotkov celotnega ulova rib. Med različnimi vrstami rib so ulovili največ plavih rib, ki so najbolj primerne za konzerve in industrijsko predelavo.

30. GORENJSKI SEJEM ODPRT — V Savskem logu v Kranju so 15. avgusta odprli vrata jubilejnemu 30. Gorenjskemu sejmu. Na 5200 m² sejmske površine je razstavljenih 15.000 izdelkov 3000 proizvajalcev. Na sejmu se lahko kupi vse od drobnih obrtniških izdelkov pa tja do kmetijske in gozdne opreme. Za zabavo pa skrbijo različni ansambli, ki jih je po dogovoru najel Festival iz Ljubljane. Tako Kranjčanom ni dolgčas od sedmih zvečer pa do polnoči. Letos pričakujejo več kot 200.000 obiskovalcev.

SUŠA PESTI KRAŠEVCE — Zaradi suše morajo prebivalci Obale in na Krasu zelo varčevati z vodo. Vendar do sedaj še ni bilo treba seči po najostrejših ukrepih. Vodni viri na območju kraškega vodovoda so v prvi polovici avgusta dajali le 27 litrov vode v sekundi, kar je za polovico manj, kot bi potrebovali.

V CERKNICI ZAČELI IZDELOVATI NEZGORLJIVE PLOŠČICE — Nova Brestova tovarna v Cerknici, ki je stala 150 milijonov dinarjev, je po dolgotrajnih poizkusih in načrtovanjih začela zalagati domači trg z neizgorljivimi ploščami s komercial-

GALERIJA MIHE MALEŠA V KAMNIKU — V avgustu so v Kamniku odprli razstavo del Mihe Maleša. V Galeriji je mogoče videti 2634 lesorezov, linorezov, litografij, litogravur, kombiniranih tehnik, sitotiskov, risb in akvarelov ter fresk in monotipij. Izdali so tudi obsežen katalog z življenjepisom slikarja, ki ga je opisal Mirko Juteršek, ter z razmišljanjem o slikarjevem delu, ki ga je napisal Emilijan Cevc.

NA PRIMORSKEM PAŠNIKI NA PLANINAH ZOPET OŽIVLJAJO — Pred tremi leti so se na Primorskem odločili pospeševati poletno planinsko pašo. Začetek je bil skromen, saj so poslali na planinsko pašo le 190 plemenskih telic. Letos pa se pase po pašnikih Krnske planine že skoraj 1200 telic. Tudi kmetje so s to obliko pospeševanja živinoreje zelo zadovoljni, ker plačajo le stroške prevoza živine do pašnikov, ostalo pa krijeta Zadružna zveza Slovenije in Republiška živinorejska poslovna skupnost. Zapuščeni pašniki se torej le polnijo, kar je važno še posebej zato, ker da tona trave 20 kg mesa in si lahko izračunamo, kolikega pomena so polni pašniki za preskrbo domačega tržišča s svežim mesom.

NA ŠKOFIJAH ODKRILI 426,9 KILOGRAMOV HAŠIŠA — Kriminalisti koprške UJV so 8. avgusta zvečer odkrili v zahodnonemškem tovarnjaku skoraj pol tone mamil. Voznik

Braunwart iz Hochstadta je s svojim tovornjakom prispel na trajektu »Soča« iz Sirije. Ker se mu je zelo mudilo, so carinski delavci obvestili kriminaliste iz Kopra, ki so se takoj napotili na Škofije (mejni prehod z Italijo). Tam so v zračnicah tovornjaka, ki ni bil natovorjen, odkrili tovor mamil, ki predstavlja največji tovrstni uspeh koprskih kriminalistov. Cena zaseženih mamil bi bila na »črnem« tržišču 210 milijonov dinarjev.

PORTOROŠKO OKNO V SVET —

Na letališču v Sečovljah pri Portorožu je julija že pristalo 40 letal, ki so pripeljala 160 gostov. To je za začetek kar dovolj, saj je portoroško najnovejše »okno v svet« odprto šele mesec dni. Junija so namreč dobili dovoljenje, ki uvršča to novo slovensko letališče v mednarodno kategorijo. Prvi zračni gostje so bili predvsem poslovni ljudje in predstavniki manjših letalskih družb, ki so prišli navezovat stike. Tyrolia Airways iz Innsbrucka pa si je že izbrala Portorož za cilj enega svojih čarterskih poletov. Za to letališče se zanimajo tudi avstrijske in švicarske družbe, med njimi tudi avtomobilski dirkač Niki Lauda, ki bo moral za pristajanje svojih Lerjetov počakati do prihodnjega leta, ko bodo sedanjo 850 metrov dolgo pristajalno stezo podaljšali za 350 metrov. Zgradili pa bodo tudi letališki stolp in letališko zgradbo.

*

BLAD — Tu so se v Osnovni šoli »dr. Josipa Plemlja« zbrali najboljši matematiki iz osnovnih razredov cele Slovenije. Društvu matematikov, fizikov in astronomov Slovenije je po večletnih prizadevanjih uspelo organizirati to prvo letno šolo za mlade matematike »Bled '80«. Namen te šole pa je, da bi se mladi ljudje že zgodaj začeli nagibati k tehničnim usmeritvam nadaljnjega študija.

BOROVNICA — V podjetju »Fenolit« na Bregu pri Borovnici se je 20. julija izlilo več ton smole, ki jo uporabljajo za impregnacijo lesa. Smola je bruhnila iz kotla, ker se je med kuhanjem močno dvignila temperatura.

MARIBOR, središče zelene Štajerske

BELJAK — V Paracelsusovi dvorani beljaškega magistrata so v avgustu odprli razstavo »Ljudska umetnost na Gorenjskem«. Razstavo je pripravil Gorenjski muzej v Kranju, sodeloval pa je tudi Muzej na gradu v Škofji Loki. Razstava je prikazala različna kmečka naselja in njihovo arhitekturo na Gorenjskem.

CELJE — Gradbišče za blagovnico v Novi vasi naj bi se čez leto dni spremenilo v dvonadstropno blagovnico. Merxova blagovnica, ki bo imela skupaj skoraj 6000 kvadratnih metrov prodajne površine, bo stala približno 80 milijonov dinarjev. Poleg nje pa bo še restavracija, banka, cvetličarna in zbiralnica za čistilnico. Gradi jo pa celjski »Ingrad«.

DOBROVO — V začetku julija so močni nalivi in dolgotrajno deževje povzročili večje poplave na Goriškem. V Goriških Brdih so se zemeljski plazovi udrli na ceste, kjer so kupi kamenja in zemlje ovirali promet. Na lokalni cesti Šmartno-Kozina-Vipolže so manjši zemeljski plazovi kar na petih mestih prekrili polovico ceste. Deroča voda pa je na cesti pri mejnem prehodu Vipolže nanosila večje kupe kamenja, kar je deloma oviralo obmejni promet.

GORNJA RADGONA — V prvi polovici avgusta je silovito neurje povzročilo v severni Sloveniji veliko škodo. V Apaški dolini je katastrofalno neurje poškodovalo 20 hiš in gospodarskih poslopij. Pretrgane so bile telefonske zveze. Ljudje so bili tudi celo noč brez električnega toka. Najbolj prizadeti kmetje in občani, ki svojega imetja niso imeli zavarovanega, so dobili ugodne bančne in druge kredite.

IDRIJA — Idrijska rudarska godba praznuje letos 315-letnico svojega delovanja. Zanimivo je, da je že Valvazor omenil nastop idrijskih muzikantov 15. septembra 1668. leta. Ob tem visokem jubileju bodo tudi izdali spominsko značko in brošuro z opisom nastanka in razvoja godbenega delovanja.

KAMNIŠKA BISTRICA — V zaselkih Klemenčevo, Zaberje, Zakál in Trobelna, ki spadajo h krajevni skupnosti Kamniška Bistrica, so v okviru občinskega praznika odprli nov vodovod, ki je dolg več kot pet kilometrov. Vodovod je stal 2,3 milijona dinarjev. Gradili so ga skoraj dve leti.

KOPER — V Kopru je republiški komite za vzgojo in izobraževanje pri-

(dalje na strani 9)

»Pred oltar jo bom popeljal . . .«

Mnogi ZAKONI so dandanašnji podobni vozniku, ki skoči za volan, hitro šofira, še hitreje vozi, zavira pa prepozno. . . Za trajno zvestobo v zakonu je potrebno kaj več — več preudarnosti, več molitve, več osebnostne priprave. Za srečo ni dovolj graditi bloke, pospeševati napredek, dvigati življenjsko raven. Premalo je biti družboslovec, socialni delavec, dušeslovec, gradbenik. Poleg vsega je treba v prvi vrsti utrjevati medsebojno ljubezen, poglobljati v naših družinah vero in njene vrednote, če hočemo, da bodo družine zdrave in trdne. Samo na takih je mogoče zgraditi zdravo družbo. (Novomeški prošt Lap)

POROČAJO SE najstniki, ki nimajo pojma, kaj zahteva življenje v dvoje. Samo uživanje čutne sreče kmalu mine. Brez vere, brez molitve se pripravljajo na veseli dogodek (poroka iz nuje!) in predvsem gledajo, kaj bodo imeli na sebi in kako jih bodo ljudje gledali. Poročijo se v cerkvi, a brez žive vere, upanja in prave ljubezni. Zato ni prave podlage za božji blagoslov in trdnost zakonske zveze. Nezaželeni prvi in hkrati zadnji otrok jim je v breme. Zato ni čudno, da otrok ne sliši med materjo in očetom lepih besed. Kako naj bi onadva učila otroka, ko še sama potrebujeta učitelja? (Starejša bralka Družine)

Število **LOČITEV** (tudi tistih zakonov, ki so bili sklenjeni cerkveno) narašča. Sodna razveza pa je samo zadnje dejanje igre, ki se je začela že v pripravi na zakon in se potem z neizprosno zakonitostjo razvijala v žaloigro. Kako naj bo drugače označena pot zakoncev, ki so si nekoč obljubljali večno zvestobo, potem pa se je vse zrušilo v prah?

V Franciji so izvedli med duhovniki, zdravniki, dušeslovci in sodniki ločitvenih pravnih **ANKETO** o vprašanju, kaj ustvarja srečen zakon. Odgovori so povedali: več otrok (danes jih ima večina le po enega ali dva), ne prevelika navezanost moža na svojo mater in nje nanj (takšni možje so običajno duševno nezreli, s tem pa niso kos težavam v zakonu), pametno premostenje zakona od 3. do 5. leta in okoli 25. leta (ta leta so v zakonu najtežja), ne preveč denarja (bogastvo je le prevečkrat podlaga za nesrečen zakon). Anketa je še ugotovila, da je spolno ujemanje zakoncev precej manj odločilno za dober zakon, kot to na splošno mislijo, in da znaki staranja, ki jih zakonca drug na drugem opazita, zakona ne omajeta (če sta le zakonca med seboj obzirna in se zavedata, da se potrebujeta).

TEČAJI PRIPRAVE NA ZAKON so zelo pomembni. Vrednost te prave utemeljuje peta listina prenove slovenske Cerkve takole: »Za sveti zakon je oznanjevanje evangelija prvenstvenega pomena. Božja beseda odkriva zakoncem, kakšna naj bo njihova ljubezen v Kristusovem duhu in v življenjski zvezi z njim. Hkrati jih navaja, kako naj s pomočjo božjih darov rastejo v zakonski ljubezni in na svoj lastni način postanejo priče božje ljubezni.«

slovenski kristjan v zgodovini

kako je bilo s slovensko Cerkvijo doma prvih osem let po koncu vojne?

Prva doba odnosov med slovensko Cerkvijo in državo sega do razglasitve Zveznega zakona o pravnem položaju verskih skupnosti (27. maja 1953). Za to dobo je značilna *popolna brezpravnost Cerkve*.

Nasilni vdor nacizma in fašizma aprila 1941 je bil za slovensko Cerkve velik udarec. Konec 1941 je bilo na Štajerskem le še 20 % duhovnikov; ostale so izselili, nekaj pobili, nekateri so se razkropili. Na Gorenjskem je ostalo le 5 upokojenih duhovnikov. Ves verski tisk je bil zatrt, verske organizacije razpuščene, cerkvene hiše večinoma zaprte. Italijani Cerkve niso naravnost preganjali, so pa namerno dopustili revolucijo, ki je pobila 33 duhovnikov in nekaj sto katoliških laikov; odpor proti revoluciji je pa zahteval tisoče žrtev na obeh straneh.

Maja 1945 je prevzela v Sloveniji oblast KPS. Kljub novi ustavi, ki je ločila Cerkev od države in dovolila svobodo vesti in bogoslužja, *verske svobode ni bilo*.

DUHOVNIKI IN BOGOSLOVCI

Po že končani vojni je bilo brez sodnega postopka ubitih ali pa s sodnim postopkom na smrt obsojenih iz ljubljanske škofije 23 duhovni-

kov in 23 bogoslovcev, v ječo pa v tem in naslednjem obdobju poslanih 272 duhovnikov (več kot 80%).

V tem času so duhovnike pogosto obmetavali s kamenjem in jajci ali jih fizično napadali, tudi v cerkvah med mašo. Ljubljanskega škofa Vovka je v Novem mestu režimski plačanec polil z bencinom in zažgal. Za svoje dejanje je dobil deset dni pogojnega zapora.

Jeseni 1949 je bilo ustanovljeno Cirilmetodijsko društvo katoliških duhovnikov, s katerim je hotel režim duhovnike razdvojiti in izigrati proti škofom in Rimu. Društvo je nudilo svojim članom posebne ugodnosti (zdravniško pomoč, zavarovanje, pokojnino), pa tudi režim je bil do njih strpen (OZNA jih ni zasliševala, lažje so dobili dovoljenje za pouk verouka, časopisje jih ni napadalo).

Pomladi 1948 so morale redovnice v petih urah zapustiti bolnice, v katerih so delale kot bolniške sestre, ali pa izstopiti iz reda.

CERKVE IN CERKVENE ZGRADBE

Režim je v tem obdobju zapiral in zasegal cerkve, »neznanci« pa so skrunili kapelice in znamenja. V Ljubljani so cerkev Sv. Jožefa namenili za filmski atelje, karmeli-

čansko cerkev ne porušili, križanke dali starokatoličanom. Cerkev na Ptujski gori so za dolgo spremenili v muzej, prav tako cerkev na blejskem otoku. Dovoljenj za zidavo novih cerkva niso dajali.

Večino župnišč so zasedli s tujimi strankami, posebno še z družinami miličnikov in uslužbencev OZNE. Župnim uradom so vzeli cerkvene knjige in jim jih dolgo niso vrnil. Prav tako so zaplenili vse prosvetne domove in večino poslopij za dobrodelne namene.

Vse cerkvene vzgojne zavode si je režim prisvojil (med drugimi Škofove zavode v Št. Vidu nad Ljubljano ter novozgrajeni bogoslovji v Ljubljani in Mariboru). Od 152 redovnih hiš jih je ostalo le nekaj deset za onemogle redovnike in redovnice.

Nova oblast je hotela Cerkev tudi gospodarsko uničiti. Z agrarno reformo so 1945 brez odškodnine nacionalizirali gospodarska posestva z nad 30 ha, cerkvam so nalagali težke davke, prepovedali bero, duhovnikom določali davek po dohodkih, ki so si jih finančne oblasti pogosto same izmišljale. 1952 so pobirali od duhovnikov davek za nazaj (1947 — 1951), češ da so bili tedaj davki prenizko določeni. Vrsta duhovnikov je bila tedaj obsojena zaradi »odtegotanja« davkov.

CERKEV SV. FRANČIŠKA ASIŠKEGA V ŠIŠKI, delo arhitekta Jožeta Plečnika

VEROUK IN BOGOSLOVNA FAKULTETA

Ker je 1946 93 % izrazilo željo, da hočejo verouk v šoli, je bil ta skraja še dovoljen. Ovirali so ga s tem, da duhovnikom niso dali takoj ali pa sploh ne obrtnega(!) dovoljenja, da so odmerjali verouku najslabši čas

luč sveta

● **AMERIŠKI GENERAL** Thomas Rienzi (61 let) je po 42 letih vojaške službe stopil v pokoj. Preostali čas življenja bo preživel kot stalni diakon v škofiji Honolulu na Havajskih otokih.

● **KONCILSKI ODLOKI** so izšli junija v novi izdaji in sicer v

priložni knjigi na okoli 800 straneh. V začetku knjige je splošen uvod o koncilih in posebej o 2. vatikanskem cerkvenem zboru, kratek uvod je pa tudi pred vsakim odlokom. Naklada knjige je majhna, zato je pametno z naročilom pohiteti.

● **ŠKOF IZ QUEBECA** (Kanada) je zahteval, naj s pročelja bolnice Jezusovega Srca odstranijo Kristusov kip in spremenijo ime bolnice. To zato, ker je vodstvo bolnice privolilo v splavljanje iz družbenih, duševnih in zdravstvenih razlogov.

● **Umorjenega sansalvadorskega NADŠKOFA ROMERA** so londonski poslanci predlagali za Nobelovo nagrado za mir. Švedska luteranska Cerkev pa mu je po smrti dodelila nagrado 50.000 kron za »obrambo pravic revnih kmetov, ogroženih delavcev in duhovnikov«.

● V pariški delavski četrti Saint Denis je **PAPEŽ** govoril 10.000 delavcem. Med drugim je rekel: »Človekov svet dela mora biti zgrajen predvsem na pravdnosti. Biti mora svet ljubezni, ne sovraštva, gradnje, ne uničevanja (nadaljevanje na 8. strani)

ali pa ob tistem času prirejali za otroke zabave. Kmalu so verouk iz šole pregnali, pa je bilo poučevanje tudi v cerkvah pogosto težko, ker je moral imeti duhovnik tudi za to posebno dovoljenje, ki ga pa vsakdo ni dobil.

Mnogi učitelji, ki otrok niso hoteli učiti v poganskem duhu, so bili iz šol odstranjeni, mnogo učencev, ki so hodili v cerkev, je bilo ovadenih in zapostavljenih.

V začetku 1952 je bil ljubljanski bogoslovni fakulteti odvzet značaj visoke šole v sklopu univerze.

VERSKI TISK IN ORGANIZACIJE

Pred vojno je izhajalo v Sloveniji 65 verskih in katoliških listov. 9 katoliških tiskarn in 28 založb je tiskalo in izdajalo množico verskih knjig v visoki nakladi. V prvem povojnem obdobju je bil katoliški tisk zatrt. Takoj po vojni je režim zaplenil po katoliških tiskarnah in založbah vse verske in vzgojne knjige, nato pa še tiskarne in založbe same.

Do leta 1953 so izšle le tri knjige: Sveto pismo nove zaveze, Pastoralna psihologija in molitvenik Bog s teboj. Mohorjeva družba v Celju je smela izdajati le knjige z »nevtralno« vsebino. Nekaj časa sta izhajala

Notranjščina LJUBLJANSKE STOLNICE; stolnica je bila zgrajena kmalu po letu 1700

slovensko krščanstvo

V Sloveniji je med zaposlenimi kar 43 % žensk. Samo po sebi se razume, da je ŽENA lahko tudi proizvajalka, samoupravljalica in vse drugo — toda to ne more biti glavno in še manj edino merilo za njeno vrednost.

Ne smemo se prepustiti porabništvu in ženo presoјati po tem, koliko prispeva v družinsko ali tovarniško blagajno, a tudi ne le po tem, kako se bo uveljavila kot umetnica, znanstvenica, športnica in podobno.

Vse se ne bodo mogle tako uveljaviti. Veliko jih bo nujno moralo ostati pri tem, da bodo »zgolj žene in matere«. Sicer jih pa samo sodelovanje v proizvodnji tudi ne bo moglo res utešiti: čutilo bodo, da je v njih nekaj globljega, prvotnejšega, kar jim pomeni mnogo več kakor zaposlenost in družbena odprtost. In prav to jih dela za ženske.

o

Jasnila so se srca na DAN BIRME, ko je vršalo okrog domače cerkve. Naj bi prihajal Sveti Duh, pa kaj ko ga kramarji niso postavili na svoje mizice, obložene s cvetočim blagom. Tako so misli mnogih bolj hitele k očarljivi razstavi vrhunskih dosežkov plastičnega kiča kot k Tistemu, ki naj bi ta dan napolnil njih krščansko bit z močjo. Tako je marsikomu bila pomembnejša fotografija kot pa Gospodova daritev ali obred. Žal niso bili to le otroci; večji del je bil iz vrst mladincev, ki so prejeli te pobude od svojih botrov in staršev.

o

Kaplan iz Beltinec pripoveduje ob blagoslovitvi NOVEGA ŽUPNIJSKEGA DOMA: »Mnogi domačini so žrtvovali več dni svojega dopusta, celo po deset dni; s traktorji so vozili gradbeni material. Vrstili so se udarniški dnevi . . . Neštetokrat sem šel s traktorjem v Mursko Soboto, hodil od ene trgovine do druge ter iskal gradbeni material, hodil od hiše do hiše zbirat delovno moč. Toda naj je še toliko truda, vesel sem, ker sem prav v tem delu odkril v ljudeh veliko dobre volje, vzajemnosti. Delo nas je povezovalo, postajali smo si bližji. Z njimi sem delal in garal, z njimi se pogovarjal z lopato v roki, pri mešalcu, na zidarskem odru. Meseci gradnje župnijskega doma so bili pastoralno doživeti dnevi. Novi župnijski dom z urejenimi veroučnimi prostori po dveh letih dela je ponos naših prizadevnih ljudi.«

o

Iz pogovora z mladimi vernimi TREBANJCI: »Kaj storimo v cerkvi? Ničesar tu ne premakneš. Kakor bi bilo vse mrtvo. «Ti,

pojdi, boš prebral berilo!« Komu se pa hoče? Vsak se otepa. Pri teh mašah se ne počutim dobro. Vse je čudno odtujeno. Tu ne moreš sodelovati. Tako rutinsko je vse, površno, tjavdan. Ni prisrčnosti, vzajemnosti, bratske povezanosti. Prideš, poslušáš vedno znova tisto slovesno in enolično navduševanje in bodrenje. Kakšna skupnost? Farna? Pred cerkvijo še kaj postojimo, poklepetamo, potem pa gremo na svoje domove. Tujci smo si.«

Druga: »Nekoč sem bila v skupini mladih ljudi. Bili so zbrani pri maši. Videla sem jih, kako so speti z dogajanjem, videla njihovo vnemo, povezanost. Čutila sem se tujko, vse dokler nisem še sama zavzeto sodelovala. Postajali smo prijatelji, skupaj z njimi sem mašo doživljala, odkrila se mi je kot nekaj edinstvenega, lepega, nenadomestljivega.«

Tretji: »Mladine v tem 'malem mistu' ne premakneš iz mrtvosti. Tu in tam gre kdo na kakšen duhovni trening. Pa tudi kulturnega življenja tu ni: iz družbene podpore si ustvarjajo popivanje v gostilni, izlet. Ko bo kinodvorana, se bodo vrstili kavbojski filmi, kamor bomo zahajali, da si preženemo dolgčas. Zasičeni smo z najrazličnejšimi dolžnostmi. Morje obveznosti imamo. Za nič ni časa, kar bi nas povezovalo v duhovni razsežnosti.«

o

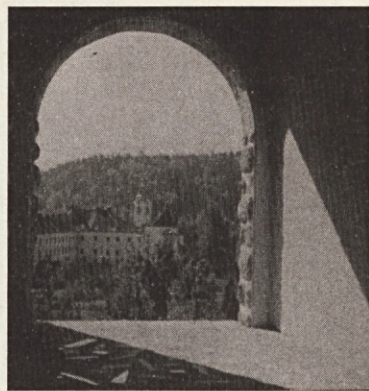
Prof. Franc Perko na sklepu seminarja o PRENOVI CERKVE NA SLOVENSKEM na ljubljanski bogoslovni fakulteti: »Silno pomembno se mi zdi, da v naših ljudeh krepimo verski ponos in zavest. Vse to okolje, v katerem živimo, vnaša v vernike občutje manjvrednosti ali nevednosti verskih vrednot. Teh občutkov je treba vernike odreševati. Prenova mora vključevati v svoja prizadevanja tudi prenavo odnosov do naše družbene stvarnosti. Gotovo mora Cerkev zavzeti pozitiven odnos do družbe, v kateri živi in deluje, hkrati pa ima vso pravico do kritičnega odnosa, pravico ima, da v luči verskih in etičnih vrednot kritično presoja celotno, tudi politično delovanje naše družbe. Zato je zelo potrebno in koristno, da vodstvo Cerkve na Slovenskem v tem smislu zavzame enotna stališča.«

o

Župnijsko občestvo v ŠKOFLJICI pri Ljubljani je močno zaživelo: 230 otrok se redno udeležuje verouka, župnijski svet (16 članov) odgovorno sodeluje, 30 cerkvenih pevcev sooblikuje nedeljsko bogoslužje, 40 otrok pevskega zbora poje vsako nedeljo pri otroški maši.

Že pred desetimi leti je župnijski urad Šmarje-Sap zaprosil za dovoljenje za gradnjo novega bogoslužnega prostora v Škofljici. Dopisi, prošnje, obveščanja, pojasnila za isto stvar se vrste že deset let — krajevnim organom, Zavodu za urejanje stavbenih zemljišč, oddelku za gradbene in komunalne zadeve pri občini, Komisiji za verska vprašanja, urbanističnim oddelkom, Kulturnospomeniškem zavodu. Prošnja doslej še ni bila uslišana.

Po DRUŽINI

BEGUNJE na Gorenjskem, znane po medvojnih gestapovskih zaporih

v Mariboru Verski list, v Ljubljani pa Oznanilo; leta 1952 je bilo izhajanje ustavljeno.

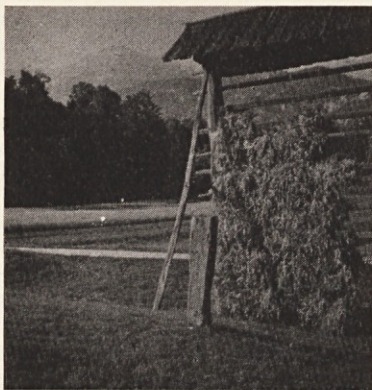
Ponatisa katekizma za ljudske šole oblasti niso dovolile. Ko je Rim podaril škofu Vovku 10.000 katekizmov, je ljubljanska vlada skraj vso pošiljko zasegla (čeprav je zvezna vlada dala dovoljenje za uvoz), škofu Vovku pa uprizorila proces in ga kaznovala z denarno globo.

Istočasno se je razplamtela protiverska propaganda po tisku in radiu: napadali in smešili so duhovnike, na dolgo poročali o procesih proti duhovnikom in širili marksizem po šolskih knjigah.

V verskih in katoliških organizacijah je bilo pred vojno nad 200.000 vernih Slovencev in Slovenk. Novi režim je te organizacije takoj po prevzemu oblasti vse do zadnje zatrl.

SKLEP

Opisani položaj Cerkve v novi Jugoslaviji so jugoslovanski škofje opisali v spomenici 1952 takole: »Predvsem ugotavljajo katoliški škofje, da v Jugoslaviji ni prave verske svobode. Svoboda vesti in svobodno opravljanje bogoslužja, o katerih govori jugoslovanska ustava v čl. 25, je praktično omejeno na delno svobodo bogoslužja.« Ta »svoboda« bogoslužja npr. ne ovira, da ne bi »OZNA ugotavljala, kdo hodi v cerkev. Obiskovalci cerkve

HLEBCE v bližini Lesec

so nato trdo zapostavljeni (pred 1951 pri razdeljevanju živilskih kart, nato pri iskanju služb). Vojakom in katerimkoli nosilcem uniform je kljub temu najstrožje prepovedano hoditi v cerkev. Obstaja pa svoboda preprečevanja in zasramovanja bogoslužja in njegovih služabnikov, ki sega prav v notranjščino cerkva. Vse bogoslužne slovesnosti zunaj cerkve so kljub temu prepovedane. Kljub temu je prepovedano bolnikom v bolnicah, jetnikom in predvsem na smrt obsojenim podeljevati svete zakramente. Policija kljub temu strogo nadzira pridige v cerkvi. Govor, ki se modro drži v mejah cerkvenega nauka, se lahko napačno razume in tolmači kot poziv k

sabotaži, k boju zoper režim in k vstaji.«

Ta spomenica in pa pastirsko pismo jugoslovanskih škofov svojim duhovnikom, naj ne vstopajo v CMD in podobna društva, sta bili povod, da je jugoslovanska vlada obdolžila Vatikan vmešavanja v notranje zadeve države. Ko je bil konec novembra 1952 zagrebški nadškof Stepinac v konfinaciji imenovan za kardinala, je vlada diplomatske zveze z Vatikanom prekinila.

Kljub pritisku v prvem obdobju po vojni režimu ni uspelo Cerkve na Slovenskem streti: pri ljudskem štetju pomladi 1953 se je priznalo za katoličane 83,3 % Slovencev.

Posebno vprašanje pa je, kdaj bodo odgovorni vse opisane krivice popravili: doslej jih še niso. Sleherni narod lahko živi in uspeva le, če so pretekli računi poravnani.

MOLITEV INDIJSKEGA VAŠČANA

Gospod, ne pritožujem se, da še nimamo električne luči. Zahvaljujem se ti pa za blesteče zvezde in srebrno luno.

Ne pritožujem se, da ne morem v opero, zahvaljujem se ti pa za kon-

cert, ki mi ga prirejajo ptički v drevju.

Ne pritožujem se, da še nimamo napeljanega vodovoda. Zahvaljujem pa se ti za potoček blizu vasi in monsunsko deževje, kadar pride.

Ne pritožujem se, ker ne stanujem v lepem bungalovu, zahvaljujem pa se ti za bambusovo grmovje in za mehko travo pod njim, da se lahko uležem in spočijem.

Ne tožim, ker tukaj še nimamo telefona. Zahvaljujem se ti pa, da smem za svoje prijatelje od daleč moliti.

Ne pritožujem se, da v vasi nimamo gostilne, zahvaljujem se pa za to, da so moji sovaščani gostoljubni sosedje.

Ne pritožujem se, da pri nas ni velikih mislecev, zahvaljujem se pa, Gospod, da te lahko poznamo in vate verujemo.

Ne pritožujem se, da pri nas ni spomenikov. Zahvaljujem se ti pa za metulje, ki se poigravajo s cveticami v gozdu.

Ne pritožujem se, da ne moremo imeti velikih načrtov za prihodnost, zahvaljujem se ti pa, da smemo vate upati.

Ne pritožujem se, da smo revni in neizobraženi. Zahvaljujem se pa, da nas ti bogatiš in učiš ljubiti vse.

J. Gnanabaranam

(nadaljevanje s 5. strani)

nja. Bog želi svet pravičnosti. To ne more biti svet, v katerem maloštevilni kopičijo v svojih rokah vse dobrine, veliko več jih pa trpi revščino in umira od lakote. Človek je včasih še bolj kot kruha lačen resnice in trpi zaradi laži, krivice in zavestnega varanja. To je takrat, kadar so potepane njegove osnovne pravice: svoboda vesti, svoboda vere, svoboda vzgoje. Zakaj je tolikokrat boj vseh proti vsem, ki grozi s strahotnim uničenjem, povezan z zanikanjem Boga?»

● KATOLIŠKA CERKEV V

ZDA šteje skoraj 50 milijonov članov, ima 170 škofij in 60 ti-soč duhovnikov.

● MADŽARSKIM KATOLIČANOM je papež pisal že drugo pismo; to obsega devet strani. V njem jih spodbuja h krščanskiemu življenju v sedanji, ateistični družbi, pri čemer posebej poudarja dolžnost verouka za otroke.

● NA ČEŠKOSLOVAŠKEM imajo od 13 škofij le 3 škofije škofa. Vlada izkorišča v svoje namene duhovniško zvezo, ki je

bila pred 9 leti ustanovljena prav zato, da bi imel režim nad življenjem katoličanov in dejavnostjo duhovnikov večjo kontrolo. Redovniške družbe ne morejo svobodno delovati. V semenišča sme po režimskih določilih le omejeno število bogoslovcev. Zelo je omejeno izdajanje verskih knjig in listov.

● Z VESELJEM BITI ŽENSKA IN KAJ MOŽ LAHKO STORI ZA TO, je knjiga pisateljice Ingrid Trobisch. Cena 90 ND. Naročila: Jože Sušnik, Magdalenski trg 3, 62000 Maribor.

(nadaljevanje s 3. strani)

redil seminar za učitelje slovenščine v šolah na Madžarskem. V prvi polovici julija so si učitelji iz Porabja na Madžarskem bogatili znanje slovenskega jezika, poslušali poglavja iz slovenske književnosti in se spoznali s kulturno zgodovino in zemljepisnimi značilnostmi Primorske in Krasa.

KOPER — V Kopru se je zbralo 37 predstavnikov Beneških Slovencev, ki so zaposleni v tujini. Govorili so predvsem o delu za Beneške Slovence ter o nalogah Kulturno-gospodarske zveze v Trstu pri reševanju izseljenske problematike.

KOPER — Podjetje »Tomos« v Kopru je v prvem polletju letos pokazalo, da je sposobno delati brez izgub. Seveda ne more z velikimi obveznostmi iz preteklosti iti brez težav v prihodnost. Zato so na občini v Kopru tudi obravnavali eno samo točko: sanacijski program »Tomoša«. Ta program bo gotovo uspešen že zato, ker so tudi delavci tega podjetja odločno za to, da čimprej pridejo »na zeleno vejo«. Tako so letos z dvesto manj zaposlenimi za desetino povečali proizvodnjo. Pri tem pa so dohodki iz lanskega leta neizpremenjeni.

LJUTOMER — Tudi v ljutomerski občini so poostreni gospodarski pogoji in slab gmotni položaj podjetij glavni vzrok za to, da bodo v tej občini lahko na novo zaposlili le 160 ljudi. Tudi osebni dohodki bodo narasčali za 25 odstotkov počasneje od rasti dohodka in čistega dohodka podjetij.

LIPICA — V počastitev 400-letnice znamenite kobilarne Lipica je po več kot 150 letih pripeljala v Lipico, domovino lepih, belih konjev, poštna kočija. 6. julija je krenila z Dunaja, ustavila pa se je na svoji poti v Ljubljani, Celju in Mariboru. Kočijaži so med potjo doživljali tudi težavne trenutke. Sicer so se izognili tistim najhujšim »srečanjem z ravbarji«, zato jih je pa dež tembolj močil. Konji so tudi imeli preglavice s semaforji in so na križiščih naredili

med vesticami

Z izrezki iz slovenskih in tujih listov skušamo prikazati resnično podobo sedanjega slovenskega trenutka. Čeprav smo pri izboru za resnico nadvse natančni, odgovarjajo končno za utemeljenost poročil njih pisci oziroma uredništva zadevnih listov.

NAŠ DELAVEC:

Pred nikomer ne skrivamo tega, kar pišejo in govorijo ter poročajo o nas zunaj naših meja, po svetu. Naši obmejni organi ne zasegajo potnikom iz tujine tujega tiska.

Naš delavec, Ljubljana, marec 80/10.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG:

PORTRET ŠKOFA V PARTIJSKEM ČASOPISU

V začetku letošnjega leta je povabil predsednik *Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije* Mitja Ribičič tedanjega slovenskega metropolita in nadškofa Jožefa Pogačnika na pogovor, pri katerem je šlo edinole za prošnjo, naj bi skušala Cerkev potišati nevoljo slovenskega prebivalstva zaradi režimskih neuspehov. Takoj po pogovoru je nadškof ukazal uredništvu *Družine*, naj se le-ta vzdrži sleherne kritike režima, ker sicer bi se lahko slovenski katoličani izpostavili očitkom, da so nudili Sovjetom povod za napad na Jugoslavijo. Nadškof ni terjal od oblasti nikakršne nasprotne usluge. Podobni pogovori med oblastjo in Cerkvijo so se vršili tudi na ravni drugih krajev in župnij.

Sredi februarja se je Pogačnik nadškofovski službi v Ljubljani odpovedal. En mesec zatem je umrl. S hvalo rajnekega država ni skoparila. Tako sta dnevni tisk in televizija o njem laskavo poročala, česar ni bilo v takšni meri nikdar prej. Med drugim so tedaj delovni ljudje zvedeli, da bi moral biti pokojnik od režima odlikovan. Ob vsej hvali se je pa pozabilo, da je preživel rajniki pet let in pol v socialističnih ječah. Pri pogrebu je to omenil ljubljanski pomožni škof z opombo, da je bil pokojni nekaj let »proti svoji volji odsoten«.

Potem je prišlo imenovanje in posvečenje novega ljubljanskega nadškofa in slovenskega metropolita Alojzija Šuštarja. To imenovanje oblasti ni bilo bogve kaj pri srcu. Šuštar je izkušen in v srednji Evropi znan duhovnik. V začetku 2. svetovne vojne ga je poslal ljubljanski škof Gregorij Rožman (ki so ga odsotnega obsodili komunisti na 18 let ječe) kot mladega bogoslovca študirat v Rim. Zaradi težkega obolenja pljuč si je poiskal novo domovino v Švici. Tam je imel različne službe: bil je profesor za moralno bogoslovje — s svojimi članki si je ustvaril v nemškem jezikovnem prostoru ime — bil je ravnatelj semenišča v Churu, tajnik švicarske škofovske konference, zatem pa tajnik Sveta evropske škofovske konference. *Delo*, ki ga izdaja KP, je objavilo duhovni portret Šuštarja. Ta portret je pa potreben nekaterih popravkov. Res je, da je en nadškofov brat padel kot partizan, a

v odporniško gibanje ga je mobilizirala partija prisilno. Drug brat naj bi, kot piše to poročilo, neznanokje izginil, v resnici so ga ubili komunisti. Tretji, ki ga poročilo sploh ne omenja, je umrl zaradi mučenja v povojnem taborišču.

V pogovoru z *Družino* je novi metropolit začrtal vodilne misli svojega prihodnjega delovanja. Šuštar je dejal, da upa, da bo lahko svoje dušno-pastirsko delo vršil neovirano. Napovedal je, da se bo potegoval za uresničevanje pravic slovenskih vernikov. Kmalu zatem je potoval v Rim k papežu. Lahko domnevamo, da sta se v pogovoru dotaknila tudi imenovanja novega mariborskega škofa, na kar čakajo že dve leti. To škofijo vodi trenutno kapitularni vikar pomožni škof Vekoslav Grmič, ki se je že pogosto predstavil za »socialističnega škofa«. Večina slovenskih katoličanov upa, da Grmič ne bo imenovan za mariborskega škofa. Morda ni prišlo do imenovanja doslej zato, ker se zanj močno zavzema komunistična oblast.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, Frankfurt, 28. jun. 80/4.

THE WASHINGTON POST:

ZAGOTOVITEV NEODVISNOSTI JUGOSLAVIJE

Združene države bi lahko pozvale Sovjetsko zvezo, da bi obe velesili skupno potrdili veljavnost že dolgo obstoječe politike nevmešavanja v notranje zadeve Jugoslavije. Medvojni sporazumi na vrhu so izvzeli Jugoslavijo iz obeh »vplivnih sfer« v Evropi. V 35 letih Titove oblasti je ostala ta obveznost iz vojne nedotaknjena, celo v letih 1948-49, ko sta se Tito in Stalin razšla. To v času preizkušeno pogodbo o dejanski neuvrščenosti Jugoslavije bi bilo treba sedaj potrditi — in jo razširiti tako na NATO kot na Varšavski pakt. Poleg tega, da bi to zagotovilo Jugoslaviji neodvisnost, bi pomenilo tudi veroven začetek stvarnejšega popuščanja napetosti.

In kaj naj bi storili Titovi »kolektivni« nasledniki v Jugoslaviji, da bi okrepiли upanje na varnost in blaginjo v večnarodni državi?

Dve osnovni notranjepolitični zadevi, se zdi, sta bistveni. Prvič: s trudom razvite in ustavno izoblikovane enakopravne odnose med šestimi jugoslovanskimi republikami in dvema »avtonomnima pokrajinama« je treba strogo spoštovati. Drugič: da bo konec gospodarskih težav, je treba znova razmejiti na eni strani »delavsko samoupravljanje«, na drugi strani pa strokovno upravno vodstvo podjetij, ter s samovoljnim političnim vmešavanjem v njihovo delovanje prenehati. Brez enoumne samostojnosti republik znotraj zvezne države in uspešnejšega gospodarstva utegne Jugoslavija spet zaiti v nevarne razprtije.

Vendar si ne kaže delati utvar. Dokler se družbene ustanove ne bodo znebile vgrajenega nadzorstva zveze komunistov, bo Jugoslavija ostala v jedru enostrankarska diktatura, v kateri so celo osnovne človekove pravice le darovi, ki jih samozvano vodstvo vladajoče komunistične partije lahko izbira in preklicuje.

Prof. Ciril Žebot

The Washington Post, Washington, 13. maj 80.

SPIEGEL:

POMANJKANJE DEVIZ, ZADOLŽITEV V TUJINI, INFLACIJA — V JUGOSLAVIJI

Takoj zatem, ko se je zvedelo za Titovo obolenje, so jeli Jugoslovenci vsevprek svoje devizne račune pleniti. Prišlo je pred okenci v bankah do krep-

najmanj štiri prekrške. Končno pa se je le vse dobro končalo.

MARIBOR — Sredi julija so začeli popravljati pohorsko vzpenjačo. Opravili so že nujna vzdrževalna dela. Potrebna dela na vzpenjači naj bi končali v enem tednu, ker bi sicer tujski promet utrpel preveč škode.

MARIBOR — Mariborsko esperantsko društvo je v nedeljo, 6. julija, praznovalo 70-letnico svojega obstoja. Praznovanja društva, ki je najstarejše esperantsko društvo v Sloveniji, se je udeležilo poleg 300 članov tudi okrog sto gostov iz sosednjih držav.

METLIKA — Ob 130-letnici ene najstarejših slovenskih godb so v Metliki odprli spominsko razstavo v Belokranjskem muzeju. Godba je na predvečer praznika pripravila na grajskem dvorišču jubilejni koncert. Proslavo v nedeljo pa so s svojimi nastopi obogatili tudi bobnarska skupina iz Artič ter godbe na pihala iz Črnomlja, Duge Rese, Gorij, Hrastnika, Kápele, Kočevja, Mengša, Straže, Trebnjega in seveda tudi iz Metlike.

NOVO MESTO — V avtomobilski tovarni IMV v Novem mestu so že izdelali začetno poskusno serijo avtomobilov znamke Renault R-18. Avto je zelo uspešno prestal vse potrebne tozadevne teste in preiskave. Upajo, da bodo že do konca letošnjega leta izpolnili vse obveze do domačega trga in v celoti zadovoljili vse kupce, ki si nameravajo nabaviti to vozilo.

ORMOŽ — V ormoški občini so namenili za setev sladkorne pese več površin kot lansko leto. V prihodnjih treh letih naj bi zagotovili 750 hektarjev, v naslednjih dveh letih pa 930 hektarjev za setev sladkorne pese. Približno 3000 hektarjev zemljišč pa so namenili proizvodnji oljčaric, žit in krmilnih rastlin.

PTUJ — V ptujski občini so mnenja, da je od razvoja Ptujskih toplic odvisen splošen in zdraviliški turizem. Za hitrejšo porast tega turiz-

VOJVODSKI STOL na Gosposvetem skem polju, priča slovenske prvobitne volje po demokraciji

ma bi potrebovali toliko denarja, kolikor ga trenutno ne zmorejo zbrati. Zato bodo odložili zidavo 250-posteljnega hotela. Pač pa so uredili restavracijo na gradu inboljšali priljubljeno izletniško točko Gorco.

PIRAN — Slovensko obmorsko mesto Piran je v začetku julija obiskalo enajst novinarjev, akreditiranih pri UNESCO. Pogovarjali so se s piranskimi in portoroškimi turističnimi delavci in občinskimi možmi. Zanimali so se za turistično poslovanje, za sožitje slovenskega in italijanskega naroda v tem predelu Jugoslavije z mešanim prebivalstvom. To sožitje je lahko po njih mnenju zgled vsem ostalim narodnostno mešanim območjem v Evropi in na svetu.

PODNART — Vasi Podnart, Prezrenje, Češnjica, Dobravica, Rovte, Poljšica in Ovsiše so dobile prvih 37 telefonskih priključkov. Drugih 90 naročnikov pa je bilo priključenin na omrežje julija, ko so v Podnartu namestili novo telefonsko centralo za 400 novih priključkov.

POSTOJNA — Ob februarški kulturni dejavnosti v postojnski okolici

kejših prizorov, ker so Titovi denarni zavodi močne devize naprej posodili potem pa nanje zaman čakali in jih zato niso mogli izplačati.

Jugoslovanski vodilni gospodarski list *Ekonomska politika* je stvar pojasnil: Jugoslavija se je morala v tujini dodatno kratkoročno zadolžiti, da bo lahko vsaj v začetku 1980 poravnala tuja posojila, ki bi jih bila morala vrniti že 1979.

Medtem ko je hrvaško partijsko glasilo *Vjesnik* mirilo, da so težave le pri prevozu denarja, je denar na bančnih tekočih računih zdrknil po februarju od 20 na 7 milijard dinarjev, državni devizni prihranki so se skrčili na uboge 4,5 milijarde mark. Okrog 12,6 milijard mark dolga ima potitova država samo pri svojih zdomskih delavcih.

Dolgovi v tujini so pa dvakrat večji. Podjetja na Zahodu so čez noč zahtevala plačilo na roko. V Nemčiji so velika podjetja, v katerih ni nobenega jugoslovanskega delavca več volja, da bi svoj denar zaupal jugoslovanski banki.

Na posvetu v Frankfurtu so jugoslovanski bankirji ugotovili, da so vplačila jugoslovanskih delavcev v Nemčiji na tekočem računu njihovih bank po Titovi bolezni upadla za 48 do 60%. S tem je nevarnost, da bo najvažnejši jugoslovanski vir deviz presahnil, tu: ta nakazila so znašala dve milijardi dolarjev na leto.

Dolarji so za državo bridko nujni, ker je od začetka sedemdesetih let Jugoslavija stalno več uvažala kakor izvažala (1979: za več kot 11 milijard mark). Država je primanjkljaj v trgovinskem obračunu krila z nakazili zdomcev in z denarjem turistov. Potem so dolgovi v tujini hitro rastle in, merjeno po narodnem dohodku poedinca (ki je nižji kot v Bolgariji ali na Madžarskem), stoji Jugoslavija na vrhu zadolženih komunističnih držav.

Vina, sadnih sokov in brezalkoholnih pijač ni moč polniti, ker ni uvoženih steklenic. V sicer dobro preskrbljeni nadrobni trgovini manjka kave, pralnih praškov, južnega sadja, dizel in kurilnega olja ter premoga, po bolnicah celo rentgenskih filmov.

Ljudje godrnjajo — plače so zamrznjene, cene v nadrobni trgovini so v enem letu zrasle za 29%. Rokodelske usluge so se podražile celo za 48%, sadje in jajca za 41%, mleko in mlečni izdelki, kot tudi kulturni užitki za 35%.

Od Titove bolezni so polznica cen vrtili še hitreje — do 45%; računali so z le 19% v celem letu. Uvoz je še dalje porastel, izvoz znova upadel.

Celó ob popolni umiritvi cen nafte se bo plačilni primanjkljaj zvišal namesto znižal za 3,6 milijarde, in še to pod pogojem, da bodo zdomci spet krepko vplačevali in da turizem ne bo upadel. V jugoslovanskem splošnem obračunu bo 1980 primanjkljaj zrastle na okrog 14,4 milijard mark.

Celó jugoslovanska podjetja blago, ki bi ga lahko doma kupila, rajši uvažajo, ker je tujina cenejša. Pa tudi izvažajo tisto, kar bi druga jugoslovanska podjetja nujno potrebovala: vsaka republika kupčuje z ostalimi republikami le za devize.

Po podatkih Hrvata Bilića gradijo v Jugoslaviji 30.000 novih industrijskih zgradb v sanjski vrednosti enega bilijona mark, za katerega ni kritja. Namesto da bi naložbe krepko skrčili, kot so imeli v načrtu (s tveganjem, da se število 14% brezposelnih podvoji), so te zrasle za tretjino; sedaj so ob praznih blagajnah naletele kot gradbene ruševine.

Slovenija je že povedala, da ne more in noče dati nobenega dodatnega denarja za razvoj zaostalega juga. Turistično gospodarstvo na hrvaški obali se upira podpisati dogovor, po katerem bi mu vzeli velik del deviz.

Previdno se spravljajo prvi kritiki nad Titovo najvažnejšo dediščino, nad samoupravljanje podjetij. Predsednik srbskega ustavnega sodišča Najdan Pačić ima misel o delavskem samoupravljanju za »sumljivo«, češ da prihaja do odločitev že zdavnaj prej v tovarniških središčih. Pozna direktorja nekega podjetja, ki od svojih delavcev zahteva, da po glasovanju sploh ne spustijo rok: »Še nekaj moramo skleniti.«

Kazimir Klarić, nekdan sam direktor in sindikalni funkcionar, danes režimski pisatelj, je napisal o tej stvari televizijsko nadaljevanko *Pod polno*

paro. Medtem ko je Tito umiral, se ji je vsa Jugoslavija smejala: film je kazal samoupravno podjetje, v katerem tehnokrati delavce zatirajo, sindikat to blagoslavlja, partija pa molči. Peti del nadaljevanke je bil umaknjen. Na zahtevo novega vodstva ni družbene kritike dovoljeno več kazati.

Spiegel, Hamburg, 2. jun. 80/134—137.

THE NEW YORK TIMES:

MARŠAL TITO, NESPREMENJENI LENINIST

Dolgotrajna Titova predsmrtna bolezen je v svobodnem svetu ustvarila ozračje naklonjenosti, v katerem so neugodne vtise o Titovi diktaturi, nadaljši v povojnem svetu, zakrile vnaprej napisane poveličevalne osmrtnice.

Nihče ne more tajiti Titovih zgodovinskih dosežkov. Iz razbitin predvojne Jugoslavije je skoval novo, po imenu zvezno državo pod svojo železno oblastjo. 1948-49 se je uspešno uprl Stalinovim poskusom, da bi Jugoslavijo priključil verigi osvojenih vzhodnoevropskih prisilnih zaveznikov.

Da bi opravičil ta upor z izrazi marksističnega svetovnega nazora in da bi svoj izobčeni komunistični režim opremil z naprednejšim družbeno-gospodarskim sistemom, je Tito iznašel »delavsko samoupravljanje« kot sredstvo, s katerim bi ublažil strogo partijsko nadzorstvo sovjetskega vzorca nad gospodarstvom in družbo. V naslednjih dobach te v življenje priključane decentralizacije si je šest jugoslovanskih republik in dve avtonomni pokrajini zagotovilo večje samoupravne pravice, kar je doseglo višek v zveznih ustavnih dopolnilih junija 1971.

Drugi večji Titov uspeh je bil mednarodne narave. 1961 je kot eden ustanoviteljev rahle zveze »neuvrščenih« držav pomagal zmanjšati uspešnost sovjetske strategije, ki je skušala prizadevanja tretjega sveta za neodvisnost in razvoj speljati na svoj mlin.

Vendar so vsakega od važnih Titovih uspehov zmanjšali ali zanikali istočasni ali kasnejši nasprotni ukrepi.

KLOPINJSKO JEZERO v Podjuni na Koroškem

se je zvrstilo več kot 30 predstav ljubiteljskih kulturnih skupin v 18 krajih postojnske občine.

PRVENCI — Čevljar Ivan Galun iz Prvencev je v tukajšnjem Kulturnem domu odprl nenavadno razstavo, ki ji je dal ime »Čevljarstvo včeraj in danes«. Razstava prikazuje, kako je izgledala čevljarska delavnica pred nekaj desetletji. Posebna zanimivost pa je poldrugo stoletje star čevljarski stroj. Obiskovalci razstave si to razstavo ogledujejo z velikim zanimanjem.

RADOVLJICA — Prebivalci Dvorske vasi so dobili pred nedavnim svoj film o lepota domačega kraja. Žive slike, ki jih spremlja primerna razlaga, prikazujejo številne lepote tega kraja, ki je vpet med gorski svet Dobrče in med temne gozdove Grofije. Vse je skladno in v naravnem ravnotežju: gozd, divjad, hiše, kozolci, uljnaki in ljudje.

RAVNE NA KOROŠKEM — Ravenski folkloristi so nastopili z velikim uspehom na nedavnem festivalu narodnih pesmi in plesov v Ohridu. Pod vodstvom Petra Mihalaca so več kot 1500 obiskovalcem predstavili svatovske plesse v »Hotuljski ohceti« in plesse po končanem delu — »steljerajo«.

RAVNE NA KOROŠKEM — V slovenjegraški bolnišnici je v dvainosemdesetem letu starosti umrl dr. Franc Sušnik, ustanovitelj Ravenske gimnazije in Študijske knjižnice, znani književnik, slavist, filozof in vsestranski kulturni delavec.

RIBNO PRI BLEDU — Člani kulturnega društva iz Ribnega pri Bledu so kot že lani, tudi letos pripravili »Teden kulturnih večerov«. V pisarnem kulturnem sporedu so nastopili: Moški komorni zbor »Stane Žagar« iz Kroke, godba na pihala iz Lesc, harmonikarski orkester radovljiške glasbene šole, domača dramska skupina s komedijo »Geor Dandin ali kaznovani soprog«, pionirska folklorna skupina s plesom gorenjskih narodnih plesov ter mladinska dramska skupina z igro Levstika-Mahniča »Martin Krpan«.

ROGAŠKA SLATINA — *Tovarna stekla v Sv. Križu pri Rogaški Slatini namerava letos v primerjavi z lanskim letom povečati celoten dohodek za 30,7 odstotka.*

ŠKOFJA LOKA — *Na škofjeloškem gradu so se letos v nedeljo, 6. julija, zbrali slovenski izseljenci in zdomci, da se poveselijo na tradicionalnem, letos že 25. izseljeniškem pikniku. Seveda so se jim pridružili tudi mnogi znanci in sorodniki ter množica domačinov. Predsednik občine Škofja Loka Viktor Žakelj je dejal: »Ko vas gledam prazne oblečene, s priokusom okolja, od koder prihajate, ko uživamo v arhaično pojoči domači besedi, ki ste jo odnesli s seboj in jo ljubeče negujete v intimnih okoljih novih domov, preprosto izgovarjamo: Slovenci so in bodo ostali.« Stane Kolman pa je dejal: »Tudi domovina se živo zanima za vas.«*

TREBNJE — *Letošnjega trinajstega srečanja slikarjev in kiparjev se je udeležilo 35 likovnikov iz petih držav.*

VELENJE — *Velenjski rudarji so v prvi polovici letošnjega leta nakopali 2,260.000 ton premoga. Imeli so težave pri izpolnitvi polletnega načrta, ker jim je manjkalo 200 rudarjev in ker so imeli geološke težave. Pričakujejo, da bodo do konca letošnjega leta nakopali 4,700.000 ton premoga.*

TRBOVLJE — *Tržnico, ki je bila do sedaj na Trgu svobode, so morali zaradi cestnih popravil preseliti pred Delavski dom.*

ZASIP PRI BLEDU — *Končno so v Zapisu pri Bledu le dobili telefon. Da bi jih podjetje pošte, telegrafa in telefona uslišalo, so domačini veliko pomagali s prostovoljnimi delom in lastnimi prispevki. Sedaj je mogoče urediti okoli 150 telefonskih priključkov. Ta nova pridobitev bo pršla posebno prav turizmu, ki se v Zapisu kar lepo razvija v zadnjih letih, saj je v okolici dosti naravnih lepote, ki zanimajo turiste.*

Kakor drugi komunistični osvajačji je prišel tudi Tito na oblast s pomočjo prevare in nasilja. Njegova »narodnoosvobodilna borba« je bila v glavnem španska stena za likvidacijo demokratičnih sil. Svet še ni zvedel celotne zgodbe o med vojno pomorjenih nekomunističnih in o povojnem pokolu nekaj tisoč razoroženih protikomunistov, ki so bili s prevaro vrnjeni iz britanske cone v Avstriji.

Vse od svojega začetka (1950) je ostalo »delavsko samoupravljanje« pod vgrajenim nadzorstvom partije z vsemi njenimi različnimi nalogami v nenehno se spreminjajočem gospodarskem in političnem sistemu Titove Jugoslavije. Tudi drugi vidiki liberalizacije po letih 1948/49 niso mogli čez mejo vseprešinjajoče komunistične partije. Po odstranitvi podpredsednika Aleksandra Rankovića (1966), ki je posebej centralizirani ustroj partije in vlade, je bila partijska organizacija razrahljana v bolj ali manj samoupravne sestavine po jugoslovanskih posameznih republikah in avtonomnih pokrajinah, kjer je Tito dovolil, da so politično vodstvo prevzeli mlajši, bolj v uspešno delovanje usmerjeni člani partije. Ta ukrep politične sprostitve je vzbudil široko podporo narodnostnih sil znotraj in zunaj partije. Raslo je upanje, da naznanja ta sprememba prehod k potitovski zvezi na širši osnovi.

Toda samo nekaj mesecev po uvedbi sproščujočih ustavnih sprememb (junija 1971) je bila partija nenadoma spet centralizirana, njeni mladi voditelji po republikah pa odstranjeni kot »nacionalisti« in »liberalci«, ki so se oddaljili od leninističnih načel. Tito ni smel oditi v zgodovino kot prvi komunistični oblastnik, ki je pripravljal demokratizacijo. Rajši je odšel kot ne-reformirani leninist.

Na svetovnem odru je bila Titova zveza neuvrščenenih oslABLJENA s sprejemom tako splošno znanih neneuvrščenenih komunističnih držav, kot sta Kuba in Vietnam. Kuba je bila izbrana celo za kraj vrhunskega srečanja neuvrščenenih (1979), s čimer je postal Castro uradni govornik gibanja.

Titova zapuščina njegovim »kolektivnim« naslednikom in ravona obetavnost. Ostaja pa upanje, da se bo mlajšim rodovom po jugoslovanskih samoupravnih republikah posrečilo njegove neuspehe doma in napake po svetu popraviti.

Prof. Ciril Žebot

The New York Times, New York, 7. maj 80.

DIE WELT:

V LONDONU SPOMENIK STALINISTIČNIM ŽRTVAM

V središču Londona nameravajo postaviti spomenik — in gospodje v Kremlju so užaljeni. *Pravda* je imenovala to »sramotno žalitev«.

Načrtovani spomenik spominja na eno najbolj temnih ur za Angleže, posebno še za vrsto uradnikov v zunanjem ministrstvu: na usodo dveh milijonov Rusov, ki so jih zahodni zavezniki izročili po vojni Stalinu, nekateri z gnusnimi zvijačami in lažmi, druge s surovo silo. Mnogo so jih takoj po izročitvi Rusi na mestu ustrelili, mnogo jih je končalo v sibirskih delavskih taboriščih, nekateri so si tik pred izročitvijo rajši sami vzeli življenje.

Z izročitvijo so Angleži izpolnili dogovor, ki so ga zahodni zavezniki podpisali v Jalti bolj ali manj radovoljno.

Margaret Thatcher je sedaj dokončno odobrila postavitev spomenika in napis na njem, ki naj bi se glasil: »Ta spomenik so postavili na tem mestu člani vseh strank v parlamentu in drugi. Spominja na tisoče nedolžnih mož, žena in otrok iz Rusije in drugih vzhodnoevropskih dežel, ki so jih komunistične vlade po njihovi vrnitvi po drugi svetovni vojni domov zaprle in pobile.«

Die Welt, London, 19. maj 80/8.

janez jalen

tri zaob- ljube

Povest o zvesti ljubezni
med gruntarskim sinom
in bajtarsko hčerjo

Klemen je spoznal Lončarjevo Lenko iz Ljubnega: obema je bilo takoj jasno, da sta za skupaj. Dobil ji je mesto točajke v krčmi pri Žabarju pod Broscem, da jo bo lahko večkrat videval.

Takrat so bili na Slovenskem Francozi. Francoska žandarja sta zalotila slikarja Leopolda in Valentina Layerja, da sta ponarejevala njihov denar. Vtaknili so ju v ječo, kjer je Valentin kmalu umrl. Leopold pa je naredil v zaporu zaobljubo, da naslika Marijino podobo za Brezje, če ječo preživi.

Drugo zaobljubo je naredil rodinski župnik Kristan: ko so bili prišli Francozi prvič k nam, se je skrtil pred njimi, skrtil pa tudi cerkveni denar; če reši denar in če se reši sam, tako se je bil zaobljubil, sezi da novo cerkev.

Na božični večer je bila pri Marku že vsa družina zbrana v hiši, le mlada gospodinja Mina je kuhala večerjo, pripravila žerjavico za kajenje in ugibala, kdo bo letos kropil, ko matere ni več.

Še preden so se pokržižali, je Mina postavila žerjavico in za pol pešti kadila, zavitega v zmečkan pa-

pir, in lončeno skledico blagoslovljene vode, z oljkovo vejico vred, na mizo. Pogledala je najprej moža in mu molče poočitala: »Vidiš, na vse moram sama misliti!« Obstala je z očmi na oču in pritajeno spregovorila, kakor bi hotela preužitkarja spomniti na dolžnost, na katero je bil menda pozabil: »Oča, pokaditi bo treba!«

»Tamle je gospodar,« je pokazal oča s prstom na Boštjana.

»Kakor je bilo do zdej, tako naj bo še odslej,« se je sin branil prevzeti ogenj. Nazadnje je gospodar Boštjan le pregovoril očeta, da je spustil nekaj zrn kadila na ogenj in poprosil Mino, naj gre z njim kropit. Vsi so se spomnili pokojne matere, pa je nihče ni hotel omeniti, da bi ne bilo očetu pretežko.

In so odšli vsi za očem in Mino in odgovarjali Blažu, ki je začel glasno moliti veseli del rožnega venca. In so pokadili in pokropili najprej poprtnjak in ga tako sami blagoslovili, nato pa obšli hišo od podstrešja do kleti, pa tudi hlev, konjak in svinjake. Celo na skedenj je oča odprl vrata, pa samo zdaleč pokadil, da bi ne zatrosil ognja. Potem so se vrnili v hišo, postavili žerjavico pod mizo, pokleknil in domolili vse tri dele rožnega venca.

Marku so spet odšle misli od molitve k posvetnim marnjam. Zadnje čase kar vsako leto odide vsaj en otrok od doma. Letos je šla Reza k nunam v Marijino Celje. Drugo leto utegne ostati samo še Boštjan, gospodar. Morebiti se pa Klemenu ne bo mudilo kar tako za gospodarja pod Brosc. Mora malo poizvedeti. Pa njega samega ne bo vprašal.

Molitve je bilo konec. Potem so povečerjali, se šalili in pomenkovali, dokler niso odšli k polnočnici na Rodine. Doma je ostal za varuha oča, ki je večkrat pogledal okoli hiše zavoljo ognja. In pa k otrokoma, ki sta oba, fantek in deklica, mirno spala kakor novorojeni Jezušček. Grede je v peči spekel prtene klobase, da jih bo družina mogla jesti koj, ko se vrne od polnočnice. Saj posta je bilo konec.

Preden so pri Svetem Klemenu nehali potrkavati dan, so pri Marku v Krnicah že vsi pospali.

GRENKLJAT POPRTNJAK

Padlo je za ped novega snega in sani so tekle kakor po steklu. Po ju-

žini na delopust k Svetim trem krajljem je oča Marka ukazal Klemenu, naj mu zapreže v lahke sani poskočnega Liska.

Oblečen v težak kožuh se je stari Marka povzpел na sani, si z zelenim kosmatim kocem tesno ovil noge, sprejel iz Klemenovih rok vajeti in pognal.

Pri kamnoseku Kocijančiču na Črnicu Liska niti izpreči ni pustil. Kar s sani je hotel opraviti, pa ga je mojster Lovrenc grede, ko mu je ogrinjal konja, le pregovoril, da je stopil v hišo in popil kozarec črni-ne. Naročilo je bilo komaj besede vredno in Lovrenc je koj vedel, da se stari Marka ni pripeljal samo zavoljo tega ničā v tem mrazu iz Krnic na Črni-vec. In je tudi précej zaslu-til, da je glavni opravek starega vozarja pri Žabarju, kjer so dekleta doma in kamor zahaja zadnje čase Markov najmlajši tako rad. Samo — za katero gre? Za domačo Francko ali za točajko Lenko?

Prej kakor sta se mama in hčerka pod Broscem nadejali — pozdravili sta se bili z njim, ko je privozil mimo na poti v Brosc — je stari Marka prizvonkljal navzdol. Kakor bi se bil ob razcvitajoči se ženski lepoti mlade Francke in še ne oveneli gospodinjci Franci sam pomladil, si je Marka odgrnil kosmati zeleni koc s kolen in poskočil s sani na tla, kakor bi se bil prišel ženit. Sam je izpregel Liska.

Franca je priložila v peč na ogenj in pristavila pisker kropa. Zlomek vedi, česa se utegne dedec spomniti.

Komaj je to mislila, je stopil na kuhinjski prag belolasi Marka v sivi polhovki in v obaltnem rožastem kožuhu, s kosmatim zelenim kocem čez levico in s težkim vozerskim koprivcem v desnici. Odložil je koc in postavil bičevnik v kot in sedel za mizo.

»Kaj bo dobrega, ata?« se je smeje se sklonila k sivi glavi prijazna krčmarica Franca.

»Polič terana prinesi, pa malo ga prej pogrej, da ne bom kašljal!« je ukazal stari mogočnjak. In ko je mlada Francka že odhajala skozi vrata v klet, je še pristavil: »Pa tri kozarce, da bomo vsaj malo trčill!«

Franca je medtem ogenj in pisker v peči uredila in prisedla k mizi, kakor se je spodobilo.

»Kje ste pa hodili, oče?«

»Na Črnicu pri Kocijančiču sem naročil majhen okvir iz zelenega kamna za v klet. Eno samo okno daje premalo svetlobe.«

»Ali še kar zidate?«

»Moram, če vidim, da je potrebno.«

»Kako ste še vedno skrbni! Prav preveč za preužitkarja!«

Marko ni preslišal osti, ki je bila zavita v besedo preužitkar kakor trn v šopek. Kar nekako opravičil se je: »No ja! Boštjan skuša ujeti kakšen goldinar na cestah in ne utegne na vse sam misliti. Še Bog, da ima mene in mu ni treba!«

Francka je medtem prinesla terana, ga malo pogrela, nato so pa res trčili.

»Na dobro zdravje!«

In je dala beseda besedo in so se mimogrede zagovorili, odmolili ob Marijinem zvonjenju angelovo češčenje, prižgali leščerbo in še obseleli.

Mlada, še ne do vrha odraščena Žabarjeva Francka je bila staremu Marku čim dalje bolj všeč. Še bolj pa lepa hiša s krčmo pod izovinkanim klancem Brosc, s poštno postajo navrh in z dvema paroma priprege v konjaku. Kakor nalašč za našega fanta! Že samo od priprege bi vsak lahko zlahka živel, če bi imel le za lot pameti. Nima slabega nosu naš Klemen, si je mislil Marka.

»Prinesi ga še polič!« se je nasmelaj Marka Žabarjevi starejši, ki ji pripade prej ali slej vsa domačija.

Francka je odšla v klet, oče Marka je pa izrabil priložnost in začel z njeno mamo pogovor, zavoljo katerega se je pravzaprav namenil malo dalje ustaviti se pod Broscem.

»Sem slišal, da zadnje čase naš Klemen prav rad zahaja k vam.«

»Res je.«

»Po kaj pa hodi?«

»Še sprašujete!« se je zasmejala sama še možilna krčmarica Žabarica. »Kakor bi bili šele petnajst let stari! K dekletom vendar, ki jih pri nas ne manjka! Kaj ni fant, da ga mu daleč naokrog ni enakega? In še Markov iz Krnic povrhu! Dvajset let mi odvzemite, pa bi se tudi jaz potegovala zanj!«

»No, no, saj nisem nič rekel,« se je izgovarjal Marka, ki je bil sedaj uverjen, da se Žabarica ne bo branila sprejeti Klemena za zeta. Ni pa

mogel vedeti, da v gostinski sobi ves pogovor poslušajo točajka Lenka.

Tačas so se spekle prtene klobase v peči. Ne mama, Francka jih je z burkljami potegnila skozi mesteje na ognjišče, jih ročno zrezala in postavila kar v plehu na mizo. Koj nato je odprla vrata v hišo in zaklicala: »Večerjat!«

»Dober večer!« sta tiho vstopili in pozdravili Lenka in Veronika.

»Bog daj!« je odzdravil Marka in obstal s pogledom na Lenki. Spregovoriti pa ni več utegnil, ker je Francka že naredila križ in začela moliti očenaš.

Grede je pred vsakega položila leseno žlico in tudi pred oča, ki je hotel kar med molitvijo nekaj ugovarjati. Po drugem križu se je pa začel braniti, da ne bo jedel, da ni še nič lačen in da ga doma čaka večerja.

Na prijazen nasmeh Francke se je pa le vdal, da bi se ji ne zameril. Kdo ve, kako še nanese! Kar mimogrede se je domislil, da se utegne še kdaj preseliti pod Brosc.

Med jedjo je Marka ves čas pogledoval Lončarjevo Lenko. Čeprav se je kot natakarka že marsičemu privadila, ji je bilo kar nerodno. Na vsa vprašanja je odgovarjala čisto na kratko.

Zunaj se je že davno znočilo in nastala je trda tema. Francka je postavila široko ljubenčanko na sredo mize in nalila iz okajenega piskra stopljenega mleka vanjo. Drugi so prizajeli, Marka se je pa nagnil nazaj in se široko zasmelaj: »Klobase pa res ne bom zalival z mlekom! Saj nisem več otrok!« In je potrkal s praznim poličem ob mizo: »Deklič, še eno mero ga prinesi!«

»Tako!« Francka je položila žlico, navihano pogledala mamo in odšla.

Lenka in Veronika sta molče srebali mleko. Bi še zajeli žlico ali dve, pa so se odprla vrata v gostinsko sobo. Lenka se je molče pokrižala in odšla, da postreže gostu. Veronika pa z njo vred. Koj za njima je odšla Francka.

Krčmarica Franca in oča Marka sta ostala sama, kakor nalašč za pogovor, ki naj bi ga nihče drug ne slišal.

»Kje si pa dobila to brhko nastavo?« je kar z obrazom pokazal Marka na vrata, katera je zaprla za sabo Lenka.

»Kakšno nastavo?« je bila neka-ko užaljena krčmarica Franca.

»No ja,« se je že opravičeval Markov oča. »Bog ne zadeni, da bi vaši hiši hotel kaj poočitati! Lastno hčer bi ti zaupal, kakor še sama nisi povsem iz norčij. Hotel sem te le vprašati, kje si ovohala ta cvet.«

»Uganite!« se je zasmejala Franca.

»Kaj bi ugibal, ko vem, da ne bom zadel.«

»Vaš Klemen me je prosil, naj jo pomagam rešiti iz ljubenske, od ilovice umazane revščine. Še Lahi in Nemci so pristavili svoje piskrce. In ni mi žal!«

»Klemen?« se je začudil stari Marka. »Klemen? Desetnik?«

»Nič ne strmite! Tako je! Deklič je pošten do dna. In . . . no . . .

Tudi jaz . . .,« beseda se ji je zataknila in je malo premolknila, »tudi jaz si ne želim nikogar bolj za zeta kakor vašega Klemena, ko vidim, da bi ga moja Francka z obema rokama objela. Če je pa Klemenu Lenka bolj všeč . . . no ja . . . za enkrat je pač tako.«

In sta oba sklonila glavo in obmolnila.

»Ali sta zaspala ali sta se skregala, ko molčita, kakor bi bila jezike pogoltnila?« je veselo vstopila Francka; že nekaj časa je bila na ušesa vlekla pred vrati in je bila prepričana, da ji Klemen ne odide. Še nikoli ni bilo slišati, da bi točajka zmogla proti domači hčeri, ki se je drži priznana gostilna in še pošta in priprega za na vrh Brosc. Po-

SLAP PERIČNIK, ob poti iz Mojstrane v Vrata

PREKMURSKA HIŠA iz Lipe pri Beltincih

sebnost, če ne zaostaja v brhkoti kaj za revno točajko.

»Kaj naj vino malo pogrejem?« je v isti sapi vprašala Francka.

»Ne, ni treba!« je raztreseno odgovoril Marka in obenem prislunnil in ugotovil: »Jezdec!«

»Na naš dvor je zavil in obstal. Posvetiti mu bo treba!« je rekla Francka.

»Nič ne hodi!« jo je zavrnila mama. »To je Lenkin opravek in jo slišim, da že gre.«

Pa Francka ni strpela. Stopila je k oknu, skušala z očmi prebosti temo, prislunnila in ujela.

»Ali so naš ata pri vas?«

»So.«

»Se mi je zdelo.«

»Oče, vaš Klemen je!«

»Se mi je zdelo,« je kakor odmev ponovil do zadnje črke desetnikove besede preužitkar Marka.

Klemen je medtem poskočil iz sedla. Pa ne na osvetljeno stran konja, tako da Francka kljub leščerbi ni mogla nič videti. Tudi slišala ni nič. Sta Klemen in Lenka prav precej časa molčala.

»Ne bom nič razsedlal. Samo konja postavim v konjak. Saj morava z atom čimprej domov.«

Obrnil je šarca, odrinil kar z nogo vrata, kakor bi bil domač, in pripehljal konja čez prag, še preden je utegnila Lenka posvetiti. In ko je hotela biti uslužna, je Klemen sko-

raj zakričal: »Stoj! Ne hodi konju preblizu, ponoči rad brčne!«

»Lej, kako je skrben za Lenko!« si je mislila Francka. Kar nemirna je postala, ko točajke in Klemena precej dolgo ni bilo iz konjaka. Sicer ju ni ničesar dolžila, samo namesto Lenke si je želela biti sama s Klemenom v konjaku.

»No, lepa reč!« se je široko pri-smejal v kuhinjo Klemen. »Kaj ste začeli vi fantovati?«

»Ne vem, če te bo kdaj srečala pamet,« je zmajal z glavo Marka.

Kakor bi bili oče že čakali, sta obe hkrati, Francka in Lenka, postavili na mizo vsaka svoj skrbno umiti, na suho obrisani kozarec.

Sedaj je bil Klemen v zadregi. Od katere naj ga vzame, da se ne zameri?

Spreumel se je: »Vidite, ata, kako me imajo dekleta rade! Kar iz dveh kozarcev naj pijem!«

Nalil si je oba kozarca in oba zapored izpraznil. Francka ni prezrla, da najprej Lenkinega. Pa je to pozabila, ko je kasneje spet izpraznil oba kozarca, to pot najprej njene-ga.

Klemen je pozval očeta, da bi šla domov. »Ata, mi stari gremo domov. Fantje pa le še malo ostanite, saj so jutri Trije kralji in se boste lahko odpočili, ko ne bo treba ves dan trdo garati!«

Klemen je vzel koc in bič in odšel napreget. Lenka pa koj za njim, da mu posveti.

»Nekam dolgo napregata,« je pripomnila čez čas Francka in tiho odšla iz kuhinje. Videla je, da tesno stoji ta drug ob drugem.

Klemen je zapeljal pred vrata, poklical očeta, mu pomagal na sani in ga skrbno odel v koc. Še sam je sedel na sani in glasno počil z bičem.

Lisec in šarec sta stekla kakor za stavo.

Za Vrbjem je spregovoril Marka: »Veš kaj, Klemen! Takole bi ti navsetoval. Saj je Ljubenčanka zares lepa, pa tudi domača se lahko postavi. Vendar vsaka lepota mine, hiša pa ostane, če je ne zapiješ.«

»Ata, ni vredno, da bi govorila o tem! Saj se ne mislim koj jutri ženiti.«

»Lahko bi se, če bi se hotel.«

»Vem. Pa tudi to vem, da se, kdor se mož, v križe položi. Naj še malo pofantujem! Saj kakšne zaresne neumnosti skoraj ne bom mogel za-

grešiti, ko bosta ne samo dve, ampak bodo z mamo vred celo tri pazile name.«

»Kakor veš.«

Klemen je počil z bičem. Oče je nekaj zamrmral.

Mimogrede sta zavozila s ceste proti Krnici in na domači dvor. Marka se je sam izmotal iz koca in stopil s sani na tla. Klemen pa je izpregel.

Doma sta medtem mlada Markova dva, Boštjan in Mina, prvič sama kadila in kropila in na tretji blagoslovni praznik sama pokadila in blagoslovila poprtnjak. Obema se je dobro zdelo. Pa saj drugače nista mogla, ko oča ni bilo doma.

Drugo jutro, na praznik svetih Treh kraljev, je gospodinja Mina razrezala poprtnjak. Prvič ga je. Tudi to je prišlo kar samo po sebi.

Stari Marka je bil nasajene volje. Zagriznil je v sebi oddeljen kos in kakor sam zase pogodrnjal, da letošnja žegnana pogača malo zagre-ni.

Med zajtrkom je odšel oče v konjaki, Mina je pa vprašala Klemena: »Kaj, res poprtnjak zagreni?«

»Bodi no pametna! Kljub strupenemu mrazu se ti je božična peka posrečila kakor menda še nikoli ne, odkar si pri nas.«

»Kaj pa potem oča pravijo?«

»No, jaz se jim nočem kar na prvi mig obrniti, kakor si želé. Saj morebiti se še bom. Najrajši pa ne. In pa ... malo polumpala sva sinoči.«

»A tako?«

V konjaku je prav takrat s precejšnjo bridkostjo ugotovil Marka: »Postaral sem se in pust postajam. Se bom moral le malo zatajevati, da jim ne bom preveč napoti.«

Kljub strupenemu mrazu je odšel k maši na Rodine, vrgel pri darovanju srebrn tolar na oltar, pregazil po maši do groba svoje rajne žene in se še dolgo pogovarjal z umrlo Anco — Podlipnikovo Ančko.

Kasneje je med južino doma govoril kakor vselej. Saj je sedaj za trdno vedel, da nič več ne pomeni in da se je treba začeti pripravljati za srečno smrt.

PRIMOŽEVEGA RODU GLAVA

Markov Klemen je v Jaršah oral za repo. Po njegovi glavi so pa orale misli ledino zadnjih dveh let, predvsem pa zadnjih dni.

Klemen je zatrdno vedel, da je z vasovanjem pod Broscem preživel najlepše čase svojega življenja. Kako pristržno sta se včasih z Lenko na skrivaj smejala. Sedaj je pa te igre za vselej konec. Saj pravzaprav se je njegov oče neverjetno dolgo pustil vleči za nos. Je pač star.

»Sedaj sem si pa spekel poprtnjak, ki je pa zares grenak, ne samo grenkljat, naravnost neužit,« se je spomnil očeta Marka, na svetih Treh kraljev dan, pred dobrima dvema letoma, ko je drzno igro začel . . .

Kar bo, pa bo. Krivice ni nikomur prizadejal, naravnost lagal doslej nikoli ni, samopašnosti ni pasel in je bil vseskozi pošten.

V mislih je odšel Klemen pod Brosc, pa skoraj tako kakor včasih, ko je pod Spodnjim otokom glasno zavriskal, da ga je slišala Lenka in ga pričakala s poljubom, ki ga nihče ni smel opaziti. Domače Francke Klemen ni ves čas nikoli poljubil, pa tudi nikoli pristržno objel. Zato ji je pa tudi prav lahko dopovedal, kako nápak bi utegnilo biti, če bi se vzela. Na velikonočni ponedeljek, ko je pirhe pobiral, je bilo to.

Takole je bilo:

V jeseni je Francka ostala doma. Mama je kar nič več ni mogla pogrešati, čeprav je Veronika hitro odraščala in Lenka zalegla za dve. Hiša ni mogla več shajati brez gospodarja, ker hlapci se ženskam neradi pokoravajo, ko le-te včasih moškega dela res ne morejo prav razumeti. Da bi se sama poročila, kakor jo je podražil Marka, bi ne bilo pametno in še za norčavo trolo bi jo imeli, ko ima že odraslo hčer. Francka pa ne bo mogla dolgo odlašati. Ali naj se s Klemenom dogovori, ali pa naj si koga drugega izbere, saj ne gleda samo Markov za njo.

Na velikonočni ponedeljek pa, ko so že pozno zvečer ostali v kuhinji sami in sta obe, Francka in Lenka, ena vpricho druge dali Klemenu enako rdeče obročene pirhe, je spregovorila mama in naravnost povedala Klemenu in vsem, da se mora dokončno odločiti. Vsi so obmolknili in kar sapo jim je zaprlo.

»Nič ne glej,« je uprla Franca srepo oči v Klemena, »pogovoriti se bo treba!«

Še preden se je jutro zaskovalo,

ali naj vzame Lenko ali Francko? Klemen se mora odločiti.

so se do konca domenili. Vsi so bili istih misli.

Žabarica, vdova Franca, gospodinja, gospodar in še skrbna mati dveh hčera, je pribijala, da Lenke ne pusti od hiše, dokler se ta ne omoži. Se je zadnje čase zavoljo leppe, ustrežljive pa nedostopne Ljubčanke Lenke marsikak goldinar zakotalil v krčmo pod Broscem, ki bi drugače mimo oddrdral.

»Veš kaj, Klemen!« se je oglasila Francka. »Tako ti povem. Reci, pa te vzamem! Samo iz dna srca rada te pa ne bom mogla nikoli imeti. In če bi tudi mrla za tabo, bo vselej kakor satan iz pekla siknila misel, da si vzel hišo, ne mene. Ljubezen med tabo in Lenko je kakor...«

Francka je obmolknila. Se ni koj mogla spomniti prave primere, pa jo je mama prehitela: »To se pravi, da razen Klemena ne boš mogla imeti nikogar drugega rada.«

»O, prav lahko in iz dna duše, če me ne bo vzel samo zavoljo hiše, ki jo bom nekoč imela!«

Mama se je zresnila.

Francka pa je rekla: »Hiša potrebuje gospodarja in v jeseni se poročim. Koga bom vzela, pa še ne vem. Markovega Klemena gotovo ne. Se mi je do dna zjasnilo.«

Kakor se je delala, iz železa pa Žabarjeva Francka le ni bila. Naglo je vstala in odhitela v vežo in še naprej na dvor. Ko se je nazaj prismejala, so vsi videli v njenih očeh sled solza.

V nedeljo so pa Žabarjevo Francko res prvič oklicali. Z lletovim Janezom iz Praproš. Brhek fant je bil in pameten. Kdo ve kaj ni imel, prazen pa tudi ni bil.

Vozarji so oklice raznesli do Podkorena in Ljubelja, do Postojne, v skriti Bohinj in še dalje. Markov oča je še tistega popoldne zvedel. Potem pa . . . pokazal ni nič, tudi

rekel ni nič. Postal je pa nasajen, da je vsem presedal.

»No, saj prav sedaj gre,« je zagledal Klemen očeta, ki je nesel v zeleni čerfi s pepelom pomešano repno seme.

Oče je pogledal po njivi in ko je videl, da je že vsa povlečena, je molče začel sejati. In je Marka sejaj, Klemen pa zavlačeval.

Marka je dosejal in počakal na ozarah Klemena.

»Ustavi malo! Bi ti rad nekaj povedal.«

»Kaj pa takega, ata?«

»Se pa še nevednega dela,« je bil nejevoljen Marka.

»Nič si ne morem očitati,« je oporekel Klemen.

»Kaaaj?« je zrastlel Marka. »Dve leti in pol me vlečeš za nos, pa še praviš, da si nič ne moreš očitati!«

»Prav zares ne. Saj sem si prizadeval, da bi vam ustregel, pa res ne morem. No, saj me nazadnje Francka tudi hotela ni več.«

»Pa zakaj ne?«

»Zato ker je uvidela, da bi Lenke nikoli ne pozabil.«

»Tiste črepinjarice, ki nič nima?«

»Res je. Nič nima. Pa je sama iz sebe bogata . . . Če smem spomniti . . . Vse vem. Tudi Primožev Marko ni imel skoraj nič, pa se je potegoval za bogato Podlipnikovo Ančko, mojo rajnico mamo, in je zmagal. Zakaj bi pa ne bilo enkrat narobe?«

BIVALIŠČE malega KOZJANSKEGA
KMETA v Imenu blizu Podčetrтка

Ženin nekaj, nevesta nič, oba pa pridne roke.«

»Najrajši bi te z Napaljonam na Rusko za vozataja poslal,« se je izdal Marka, saj ga to nič manj ne grebe kakor desetnikova ljubezen. Mladi gospodar Boštjan je namreč dobil ukaz, da mora za Napoleono vojsko, ki se je odpravljala na Rusko, preskrbeti parizar, par konj in vozataja. Ker je bil Boštjan s konji na cesti, je vsa skrb padla na očetova ramena.

Desetnik je obmolnil, Marka je pa godrnjaje odšel proti domu. Ni hotel počakati, da bi se peljal.

Klemen je repo do konca zavlekel, napregel in pognal. Razmišljal je in domislil. Dve, tri leta bo še kar počakati treba, dokler ne postane polnoleten, štiriindvajset let star, in da se medtem ata unesejo. Nerodno bo...

Poletje se je nagnilo. Vročina je ponehavalna in jutra so postajala čim dalje bolj hladna.

Za desetega velikega srpana, prav za svetega Lovrenca dan, je bilo ukazano, da se morajo do noči zbrati v Kranju vsi vozataji z rekviriranimi vozovi in konji vred. Za rođinsko faro je bil sveti Lovrenc soproznik in na polju niso delali.

Pri Marku v Krnicah so bili pa predpoldnem kar vsi moški zaposleni. Pripravljali so voz in konja za pot na Rusko. Vozar Andreja, ki ga je oče določil za vozataja, se je zaskrbjeno prestopal okoli voza, oče Marka je bil pa nasajen.

Klemen se je naveličal dolgočasja in kislih obrazov. Koj po južini

SIRJENJE, ena značilnih obrti gorenjskega kmeta

se je na pol praznično oblekel in kar brez besede odšel povasovat k svoji Lenki. Pred pragom ga je oče zbodil, da bi se mu že kri ohladila, če bi njega namesto Andreja poslal v mrzlo Rusijo. Klemena je zbolelo, pa je besedo požrl in molče odšel.

Dan je bil mračen in dolgočasen in Klemenove misli puste in prazne, kakor bi se v njem nekaj novega ustvarjalo.

Pod Broscem je pa naletel še na večjo zadrego, kakor je bila pred poldnem doma. Vse je bilo zaposleno s pripravami za Franckino svatbo. Komaj Lenka je utegnila spregovoriti kdaj pa kdaj kakšno besedo z njim.

Spil je nekaj kozarcev vina in že hotel oditi, ko so se ustavili pred krčmo štirje parizarji, ki so bili vsi namenjeni na zbirališče v Kranju.

Vozarji so prirgovillili v krčmo. Med njimi je bil tudi Andreja. Vsi so ga že malo imeli. Kljub temu jim je dal Klemen še za en bokal. Trčili so in pili na dobro srečo. Andreja je začel zabavljati čez starega Marka, ki ga pošilja na Rusko.

»Uprl bi se!« je znal svetovati nekdo, ki ga Klemen sploh ni poznal.

»Kako neki, ko me je kot vozarja oprostil vojaščine in mi zagrozil, da bom moral drugače puško zadeti! Je pa le še bolj varno pri vozu kakor v ognju.«

»Pa bi se umaknil čez Ljubelj na Koroško!«

»Bi se. Pa tam gori s pobeglimi že tako in tako nikamor ne vedo. Na drobljance jim režejo kruh. In pa še to. Po vojski bi me Marka gotovo ne vzel več za vozarja. Pa bi nerad premenjal. Sicer pa nikomur ne škoduje, če vidi tudi tuji svet.«

In so zapeli in se delali dobre volje.

Klemen je poklical Andreja ven na dvor. In tam sta se zmenila, da pojde Klemen namesto Andreja na Rusko, Andreja pa čez Zelenico na Koroško. Po vojni ga spravi nazaj k bratu Boštjanu v službo. Svoje stvari naj kar vzame, samo vozaški burnus naj mu pusti zoper dež in mraz. Na smrt izmed obeh nobeden niti pomislil ni.

Klemen je kljub zadregi pri hiši udril v kuhinjo in povedal, da gre. Vpričo vseh je prisrčno objel in poljubil objokano Lenko, še celo zapel

ji je: »Ne jokaj, deklica, ne bodi žalostna: čez kratkih sedem let se bova vid'la spet!«

Kakor so mu vse branile, ga niso mogle obdržati. Kar nekako odtrgal se je in pognal.

V Podbrezjah so se ustavili, da so izpili še bokal vina. Potem je začel pršeti dež in močilo jih je prav do Kranja.

Ponoči, ko se mu je vino povsem izkadelo, je Klemen šele do dna premislil, kakšno neumnost je naredil, ki je niti popraviti več ne more, če bi jo prav hotel. Naj mar uniči od očeta Marka težko prigarano domačijo? Nak! Pa tudi, kakor se mu je smilil oče, se je oglasila v njem Primoževa glas. Naka! Tolažil se je s tem, da pri vozu ni kaj prida nevarno in da bo videl dokaj sveta.

Spal je na senu. Dež, ki je drobil na streho, ga je zopet zazibal v spanje.

Drugo jutro so kljub dežju pognali naprej proti Ljubljani.

ZAČETEK KONCA GLORIJE

V ponedeljek po svetem Lovrencu so se pri Žabarju pod Broscem zavrteli. Markovega Klemena iz Krnic, desetnika, ni ves dan, pa tudi zvečer, nihče omenil.

Je pa zato toliko bolj morala misliti nanj Lenka, Lončarjeva Lenka, točajka. »Bogve kje hodi!« Ni se in ni se mogla razživet, kakor bi se bila rada.

Menda so zavili tisti vozataji, med katere so uvrstili Klemena — tako so vedeli povedati vozarji, ki so se ustavljali v krčmi pod Broscem — iz Ljubljane čez Trojane na Celje in Maribor in še naprej proti Dunaji in še in še in še naprej. Kako naj ve, po kakšnih cestah in klancih vozi, ko ni bila svoj živ dan dalje kakor samo do Ljubljane. In mu je vroče in trpi in domotožje mu stiska grlo, je dobro poznala svojega Klemena Lenka. Lahko bi se pa danes tamle za mizo kakor ženin košatil. Samo rekel naj bi bil. Pa ni. Zavoljo nje ne. Zavoljo beraške Lončarke. On, Markov iz Krnic.

Lenki se je dobro zdelo in kar samo se ji je nasmejalo.

Markov Klemen je tisti dan prepeljal čez Severnik (Semmering), najbolj severni klanec nekdanjega ozemlja Slovencev, z dvema paroma obložen parizar.

Kakor vsi je bil tudi on truden. Pa je kljub temu, čeprav ni bil on na vrsti, prevzel stražo pri konjih do polnoči, če ne še dalje. Že ob času zbudi svojega naslednika. Bil je uverjen, da najrajši ne bo vso noč niti očesa zatislil. Je predobro vedel, kaj se godi doma v krčmi pod Broscem.

Zunaj je bila lepa noč in utrujeni vozataji so spali na vozech in na senu kjer koli kakor pobiti.

»Prekleta Primoževa glavt!« je klel Klemen sam sebe in se mu je bolj smilil ata, ta stari mož, ki jih je iz niča znal visoko postaviti, kakor pa Lenka.

Precej čez polnoč, svitalo se je že, je šel Klemen na seno buditi svojega naslednika. Sam pa je padel kakor ubit v še gorko vdrfino na senu — škornjic si niti sezul ni — in takoj zaspal.

Kljub hromotu na seniku in spodaj v konjaku je še kar spal. Prebudil ga je šele sunek z dolgim kruhovim nožem naravnost v srce. V sanjah se je bil namreč s fanti stebel. Zakaj, ne bi vedel povedati. Bil je pa sam proti vsem. Planil je pokonci, začel otépati okrog sebe in se zavedel, da je vse drugje nekje kakor pod Broscem.

Še preden je minila ura, je že spet sedel v sedlu in pognal po prašni cesti, kdo ve kam.

Jeseni pravzaprav nič ni bilo. Kar čez noč je zemljo belo pogrnila zima, ki je koj spočetka pokazala ostre zobe.

»Kako bova midva s Klemenom srečna, ko se vzameva!« je večkrat samo sebe tolažila brhka točajka Lenka in v mislih iskala svojega Klemena po strmih in zavitih klančih.

Klemen je naravnost mrl po gorah in klančih, ki so že več kakor štirinajst dni vozili po sami nepregledni ravnini. In kako je krvavel in kaj vse pretrpel, dokler ga ni sedlo, v katerem je dan za dnem presedel deset do dvanajst ur, ogulilo in ustrojilo tako, da je koža postala podplata.

Pa so šli po neskončni planjavi kar naprej.

Spočetka je bilo za konje in ljudi vsega dovolj. Počasi pa je pričelo primanjkovati. Z opešanimi konji je rinila nepregledna vrsta vozarstva v brezmejno planjavo. Kakor k pogre-

bu se je vlekla dolga kača proti Moskvi.

Čez nekaj dni so, čeprav je bila šele pozna jesen, zavozili v sneg in pritisnil je mraz, da so ušesa zmrzovala.

In so rinili z opešanimi konji in vozmi, namesto sanmi, naprej proti Moskvi.

Življenje pri Žabarju pod Broscem je z mladima dvema znova začelo. Redek parizar je peljal mimo.

Brhka Lenka je vozarjem vselej nasmejana postregla, ne toliko zaradi izkupička, kakor zato, ker so vedeli povedati, kaj je doma in po svetu novega.

Lenko je zavoljo Klemena predvsem zanimala Napoleonove vojske sreča. Novice iz sveta pa so se izkazale le malokdaj za zanesljive. Pobirali so jih iz časopisov, ki morajo na ukaz, če že ne naravnost lagati, pa vsaj resnico zavijati. Kaj ne bi še sredi oktobra Lenka verjela, da njenemu Klemenu, ki so mu takrat že konji padali, ne more biti prehodo, ko so časopisi poročali, da bo Napoleon izbrisal Rusijo z obličja zemlje!

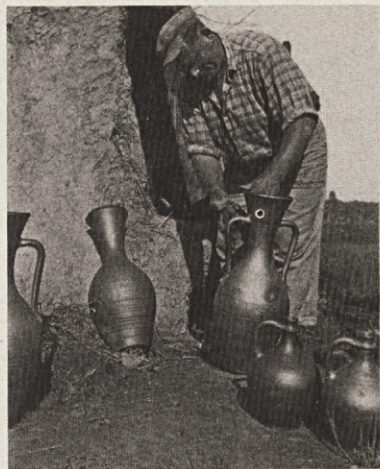
Potem je zapadel sneg in pritisnil mraz. A časopisi in z njimi vred vozarji so še zmerom zmagovali. Lenko je zaskrbelo, če Klemenu ne bo mraz, ko je vzel s sabo samo furmanski burnus.

Vsi sveti so bili leta 1812 tudi pri nas že beli. Sredi novembra je pa na nizek sneg pritisnil mraz, da je zajec mater iskal. Kljub še vedno zmagovitim poročilom je Lenko zaskrbelo za Klemena. Nič več se ni znala od srca zasmeljati.

Napoleonove vozarje so še vedno gnali naprej, čeprav so jim padali konji, dokler jim ni nekega dne ceste zastavila in zamašila v neredu in mrazu izpred Moskve bežeča in tepena armada.

Vozarstvo se je moralo obrniti. Zmedlo se je in razšlo. Vsak je po svoje skušal čim prej nazaj grede doseči most čez reko Berezino.

Klemenu so med zadnjimi popadali drug za drugim vsi štirje konji. Njih mrhovino so ne pečeno, samo dobro osmojeno, do golih kosti oglodali sestradani vojaki. Klemen, ki se mu je včasih vzdigovalo, če je le slišal govoriti o konjskem mesu, se je zgrda zravsal za košček svojega zadnjega konja.

IZDELOVANJE VRČEV je znano v vzhodni Sloveniji, kjer je dobra ilovica

»Sedaj je pa do konca dognano!« se je vdal Klemen v usodo in se na pol bos, v raztrganem in ožganem burnusu uvrstil v procesijo umirajočih, ki so od mraza cepali kakor muhe od jesenskega hladu.

»Kozaki! Kozaki! Kozaki!« Ta smrtne groze polni klic je privršel od zadaj nekje in umirajočo kačo človeških teles pognal, da je za kratek čas hitreje stopila.

Med prvimi, ki so zaustavili korak, je bil tudi Klemen. Lončarjeva Lenka bi svojega brhkega in močnega fanta več ne spoznala. Bila ga je sama kost in koža. Ni mogel več. Saj se je zadnje tri mesece, ki jih je presedel v sedlu, hoje skoraj povsem odvadil. Neobrit, narahlo bradat, umazan in raztrgan, je že hotel izstopiti iz vrste, sestl v sneg in počakati, da se zgodi božja volja. Pa mu je dahnila na vrat gorka konjska sapa.

Ozrl se je. Konj je obstal in pridušeno zarezgetal.

Kakor bi se srečala v najhujši stiski dva brata, sta oba, človek in žival, obstrmela. Spoznala sta se sredi zmrznjene Rusije Markov Klemen iz Krnic na Kranjskem in Markov Muri, tisti konj, s katerim se je hotel Klemen postaviti pred Lončarjevo Lenko, pa je moral zapreči namesto njega staro kobilo.

bo še

iz zdomstva

avstrija

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — Poletni meseci, ki so bili dokaj deževni, so za nami. Naši delavci so, če je bilo le mogoče, skoraj vsak konec tedna šli na domove, da so pomagali pri delu, ki ga je v poletju vedno dosti. To se je poznalo tudi pri udeležbi pri maši in v našem klubu.

V zadnjem času smo praznovali nekaj godov, Tonete in Tončke, Ančke. Posebno veselo je bilo, ko smo praznovali g. Jakoba Hrastelja in g. Viktorja Kereca. G. Baranja je prinesel harmoniko in potem smo peli in se vrteli kakor o pustu. Godovnjaki so seveda odpri denarnice in nas spravili v dobro voljo. Ker so Duhaničevi zaposleni doma, je ta čas prevzela oskrbo kuhinje ga. Tončka Zorè in nam postregla z dobrotami, za kar smo ji vsi hvaležni.

Gdč. Toni Zorè in gdč. Agnes Žnidar sta julija zaključili triletno šolo za ženske poklice pri šolskih sestrah v Št. Jakobu v Rožu. Upajmo, da jima bo šola in vzgoja pri sestrah koristila za življenje.

G. Anton Jakoš, ki je od lanske-

ga septembra pa do sredi maja nadomeščal našega polomljenega župnika, se je vrnil v rodno Slovenijo. Za vse njegovo delo se mu zahvaljujemo in ga bomo ohranili v lepem spominu. Upamo, da bo prišel še med nas, da se bomo od njega dostojno poslovili.

Prve dni julija je v Natternbachu umrla ga. Frančiška Hauseder. Pokopana je bila 7. julija v Natternbachu. Družini Hauseder, ki je stara naročnica »Naše luči«, izrekamo iskreno sožalje ob izgubi matere oziroma stare matere.

SALZBURŠKA

FREILASSING — Sicer spada ta kraj v Zvezno republiko Nemčijo, vendar pa prebivalci, vsaj slovenski, spadajo bolj pod Salzburg, saj se kar radi udeležujejo našega življenja v Salzburgu.

Našemu harmonikarju g. Adolfu Namestniku je junija umrl v Sloveniji oče. Ob bridki izgubi izrekamo iskreno sožalje.

G. Franc Orehek je bil tri tedne na okrevanju na Württenberškem. Upamo, da mu je zdravljenje dobro delo.

Zaradi kratkega stika je sredi noči v stanovanju pri Vrtičevih izbruhnil požar. Na srečo so se pravi čas zbudili in so se tako rešili. Škoda, ki so jo utrpeli, ni bila majhna; se pa sedaj toliko bolj veselijo prenovljenega stanovanja.

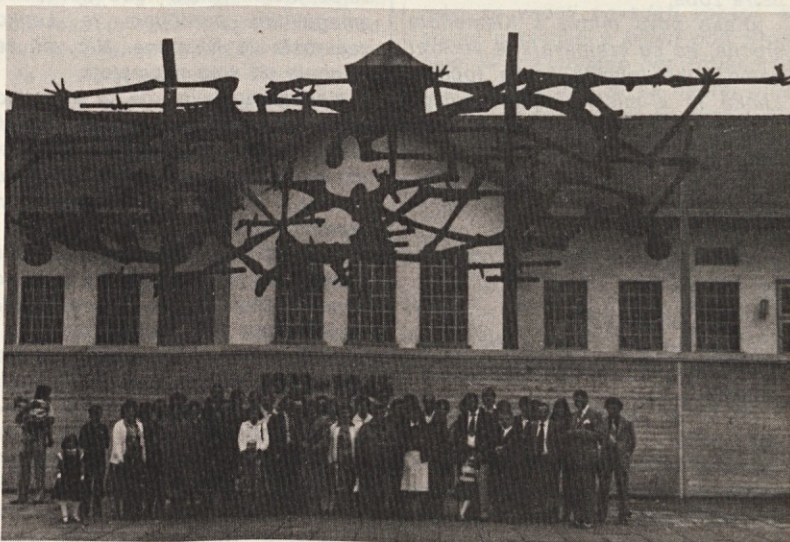
Pri delu je g. Kraup tako nesrečno padel, da si je zlomil nogo. Pa sedaj že spet hodi in, ker rad kuha, pomaga ženi v kuhinji in skrbi tudi za očeta, ki je lani izgubil svojo ženo. Želimo mu, da bi se povsem pozdravil.

SALZBURG — Pri junijskem bogoslužju smo bili zelo veseli obiska bogoslovcev in študentov. Lepo so oblikovali bogoslužje in ga poživili z lepim petjem. Ker predelavajo del hiše, kjer je tudi dvorana, smo se kar pred cerkvijo dalj časa pogovarjali.

G. dr. Jožef Čerin, ki je sedaj starosta v naši skupini, se je zaradi zdravja moral zateči v bolnišnico. G. doktorju, ki je vse življenje požrtvovalno zdravil bolnike, želimo, da bi se res pošteno okrepil.

HALLEIN — Kje so tisti časi, ko nas je bilo pri maši tudi čez šestdeset! Res je, da se je skupina rojakov zmanjšala, ker so nekateri odšli v večnost, drugi domov. Toda če bi bilo več zavzetosti za našo versko skupnost, bi nas bilo pa še vedno lahko do trideset. Hvala Bogu, da je nekaj zelo zvestih! Brez njih bi du-

Naši rojaki pred mednarodnim spomenikom dachauskih žrtev (spodaj) in na trgu pred škofijsko cerkvijo v Münchnu (slika na 21. strani zgoraj).

hovnik že obupal in nehal z mašo v Halleinu. Najbrž ni žrtev preveč velika, če enkrat na mesec verniki pridejo k slovenskemu bogoslužju.

TENNECK — Doslej so podružnico v Tennecku oskrbovali kapucini. Ker pa imajo premalo patrov, so zapustili samostan v Werfenu in so župnijo prevzeli spet svetni duhovniki. Kapucini so nam bili zelo naklonjeni in nam je kar hudo, da so nas zapustili.

Tudi iz Tennecka se je v zadnjem letu vrnilo nekaj družin domov. Seveda se to pozna tudi pri naših srečanjih. Če bo dovolj zavzetosti pri tistih, ki še vedno živé v Tennecku in okolici, nas bo še vedno dovolj, da bo mogla skupnost še naprej živet in delovati.

PREDARLSKA

BINKOŠTNI IZLET

Večina zainteresiranih se je letos odločila, da obiščemo ostanke bivšega koncentracijskega taborišča v Dachau-u in da si poleg tega še ogledamo nekoliko prestolnico Bavarske München. Za to odločitev je bila odločilna v nas vseh živeča zavest grozodejstev, ki so jih nacisti tam vršili — v veliki meri tudi nad člani našega naroda. Vodja potovanja je v boljše razumevanje tamkajšnjih dogodkov kratko orisal zgodovino tega taborišča.

To je bilo prvo taborišče, ki so ga hitlerjanci po prevzemu oblasti zgradili. V tistih časih je bilo namenjeno političnim nasprotnikom v sami Nemčiji zaradi »prevzgoje«; beseda, ki jo še danes slišimo iz različnih koncev sveta. Taborišče naj bi sprejelo približno 5000 pripornikov.

Ko so od 1. 1938 dalje hitlerjanci zasedali tuje dežele, kot sta to bili Avstrija in Čehoslovaška, in ko se je leta 1939 razvnela druga svetovna vojna, so v to taborišče prihajali ljudje iz cele Evrope, posebno tisti, ki se niso hoteli sprijazniti z nadvlado hitlerjanske Nemčije. Prihajali so iz vseh evropskih dežel, tako da je bilo tukaj zastopanih 38 narodov. Število pripornikov je naraslo na 60.000 in lahko si predstavljamo, kakšne neznosne življenjske razmere so tu

vladale. Med temi priporniki je bilo veliko število Judov, ki jim je Hitler naprtil krivdo za vse polomije svojega režima in jih je hotel kratko malo pomoriti, kar se mu je skupaj z ostalimi taborišči v glavnem tudi posrečilo.

V samem Dachau-u je bilo po dostopnih ugotovitvah pobitih okrog 32.000 ljudi in to pri skupnem številu okrog 200.000 zapornikov.

Interniranih je bilo tudi 2600 duhovnikov vseh veroizpovedi. Iz Jugoslavije jih je bilo 50, od katerih jih je 6 umrlo. Slovenskih zapornikov je bilo okrog 1500, in to iz različnih političnih struj.

V enem izmed poslopij bivšega taborišča je nastanjen muzej z glavnimi podatki in s fotografijami iz življenja, mučenja in smrti pripornikov. Glavni namen taborišča je bil, da stre voljo samostojnih ljudi in jih podvrže svoji oblasti ter da služi kot strašilo za vse, ki še niso tu sem prišli.

Nacizem v začetku svojega pokreta in pred prevzemom oblasti ni pokazal svojega pravega obraza. Ljudi je pridobival z varljivimi obeti za boljšo prihodnost in s poudar-

Del naših udeležencev romanja na Bildstein.

DOPISNIKOM!

Zaradi preobilice materiala smo morali par rokopisov, ki smo jih zelo pozno prejeli, in nekaj slik prihraniti za prihodnjo številko. Prosim za razumevanje.

Uredništvo »NAŠE LUČI«

janjem časti in sposobnosti nemškega naroda. Zato so mu ljudske množice lahko verjele. Kot svarilo za bodočnost stojé na mednarodnem spomeniku besede: »Mrtvim v čast, živim v opomin!«

Očividno se ta želja v celoti ni izpolnila. Na vseh koncih sveta obstajajo še danes koncentracijska taborišča z nasilnimi metodami za preobraženje, pa tudi mučenje ljudi.

Grenkobo, ki se nam je nabrala do grla, smo položili na daritveni oltar pri sveti maši, ki jo je naš župnik g. Žagar opravil v kapeli karmeličank na ozemlju bivšega taborišča. Karmeličanke so strogo ženske red; v njihovem samostanu zadoščujejo noč in dan za tukaj izvršena grozodejstva in molijo za dušni blagor pokojnih tu in po vsem svetu. Tudi mi smo prosili za večni mir dachauskih žrtev, zlasti članov našega naroda.

Po skupnem kosilu smo si z avtobusom kratko ogledali München. Peljali smo se mimo velikega olimpijskega stadiona in se spomnili terorističnega napada Arabcev na izraelske športnike za časa olimpiade leta 1972, ki naj bi širila ideale miru in sožitja vseh narodov. Po središču mesta smo napravili kratek sprehod ter ugotovili visoki standard tega glavnega mesta Bavarke. Videli smo pa tudi »sodobno« mladino, ki bosa in skuštrana pose da brez dela ter prepeva svoje pesmice. Na hitro smo si ogledali mestno hišo, glavni trg s stolpno uro, nad katero se ob glavnih dnevnih urah vrtijo plesalci v bavarskih narodnih nošah. V stolni cerkvi smo se spomnili kardinala Faulhaberja, ki se je skoraj edini upal upreti Hitlerju in mu očitati njegovo

nekrščansko in nečloveško ravnanje.

Zaključek smo napravili — kako bi bilo mogoče drugače! — v znameniti pivovarni Hofbräuhaus, kjer smo užili bavarsko pivo skupaj s stotinami drugih gostov. Polni raznocvrstnih vtisov in dobre volje smo se v večernih urah vrnili domov.

ROMANJE NA BILDSTEIN

Zaradi slabega vremena in časovne stiske smo morali majski izlet preložiti v mesec junij in smo na Telovo, 5. junija, poromali k Materi božji v kraju Bildstein, ki se v bližini Dornbirna dviga nad Rensko dolino. Prišlo je okoli 200 rojakov, ki so skoraj napolnili božjepotno cerkev.

Naš cerkveni pevski zbor je pri sv. maši predvajal lepo naučene umetne pesmi, prepevali smo pa s krepkim glasom tudi naše ljudske pesmi, posebno pri litanijah po končani sv. maši.

Naš župnik g. Žagar nam je prikazal lepoto priznanja in poudaril, da nam je evharistični kruh zares popotnica v večnost, katere srečo bomo le težko brez te hrane doživeli. Grajal je slabo navado oz. nepravilno usmerjenost večine naših rojakov, ki opravijo velikonočno dolžnost, nato jih pa ni več videti pri obhajilni mizi. Pozabljajo namreč, da sv. obhajilo ni nagrada za lepo življenje, temveč neobhodno potreba pomoči na naši življenjski poti.

Po sv. maši smo imeli piknik okoli božjepotne dvorane in v njej. Preditelji so se zelo potrudili in pri-

pravili dovolj jedače in pijače. Ne katere zunanje okoliščine pa niso dovolile, da bi prireditev v celoti potekala po njegovih načrtih. Kljub temu smo pripravili vse pripravljene čevapčiče. Poveselili smo se v veseli družbi in smo bili zadovoljni, da so se slavja udeležile družine s številnimi otroki. Ker je potreba dana, bomo verjetno v jeseni zopet organizirali nekaj podobnega.

belgija

CHARLEROI-MONS-BRUXELLES

Naknadno sporočamo, da je 3. aprila t. l. *umrl* na svojem domu v Châtelineau g. Jože Kosmač, rojen leta 1907 v Cerknem (Slovenija).

V družini Honorez-Žonta, Boussu, se je 27. aprila t. l. *rodil* sinček-prvorojenček, kateremu so dali ime Joel.

Izseljenski duhovnik *je krstil* 11. maja letos malega Krištofa Rušta, ki se je rodil v Charleroi 19. februarja.

Pri hrvaških sestrah, Hôme N. D. de Paix v Audregnies, je v 84. letu starosti *umrla* ga. Polonca Vodnik iz Châtelineau, in sicer 20. maja t. l. Rodila se je leta 1897 v Škalah pri Velenju (Slovenija). Sedaj počiva na pokopališču v Taillis-Pré v isti grobnici, kjer je bil leta 1963 pokopan njen mož g. Oto Kola. »Spominjali se je bomo kot dobre, skromne, verne in prijazne ženičke, ki je bila tudi za najmanjšo pozornost hvalež-

Slika z letošnje veseloigre »Kadar se ženski jezik preveč suče«, ki jo je uprizoril Dramatski krožek F. D. Finžgar, Charleroi, na »Slovenski veselici '80« v Gilly-Haies.

Dve že pokojni prijateljici iz Châtellaneu: ga. Eva Klinko (levo) in ga. Polona Vodnik (desno). V sredi stoji ga. Julija Muller, ki je več let stregla svoji materi ge. Evi Klinko.

na« — je zapisal o njej g. S. Č. iz Ljubljane. Naj počiva v miru!

V soboto, 7. junija, sta se v župni cerkvi Ste. Barbe v Flénu *cerkveno poročila* gdč. Beatriz Bajc in g. Serge Laurent iz Quiévrechain (Francija).

V Farcienes je *umrl* 4. julija g. Jože Frelih, upokojeni rudar, v 74. letu starosti, rojen l. 1906 v Govejku

Pokojni Jože Frelih iz Farcienes.

pri Idriji. Njegovi ženi ge. Mariji Šinkovec, otrokoma ge. Lilijani in g. Leonardu ter ostalim sorodnikom naše iskreno sožalje!

V nedeljo, 6. julija, smo imeli letošnje SLOVENSKO ROMANJE v Scherpenheuvel-Montaigu. Za vse udeležence je bilo to romanje izredno lepo doživetje: cerkveno petje ob spremljavi orgel med mašo in litanijami, odlična organizacija poteka romanja — pa krasen sončen dan: vse to je pripomoglo k lepemu uspehu. Glavna misel romanja je bila: »Toda, kako naj častim Sina, če ne ljubim tudi njegove Matere!« (besede J. Washingtona). Nazaj gredé smo se ustavili še v univerzitetnem mestu Leuven in si ogledali njega zanimivosti.

LIMBURG — LIÈGE

Na binško ponedeljek smo *romali* v Banneux. Popoldne smo preživeli sredi ardenskih gozdov na Ukrajinski pristavi. Vse do večera je odmevala slovenska pesem. Lakoto smo potešili s čevapčiči.

Tretjo nedeljo v septembru se bomo Slovenci iz Nemčije in Beneluxa *zbrali* v Kevelaerju. Prijavite se nemudoma!

Opozarjamo na »Slovenski dan« v Eisdeni, ki bo v soboto pred drugo nedeljo v oktobru, t. j. 11. oktobra. To bo za nas vse velik dan. Slavili bomo dvajseti »Slovenski dan« in zlati jubilej slovenskega petja v Limburgu.

Smatramo, da naši narodni in kulturni delavci zaslužijo priznanje in podporo celotne slovenske skupnosti v zapadni Evropi.

Podrobni program bo v prihodnji »Naši luči«.

Pridite v čim večjem številu!

Mlado ognjišče: G. Peter Jakoš iz Opglabbeeka je popeljal *pred oltar* svojo nevesto gdč. Marijo Maenen. Iskreno čestitamo in želimo vso srečo. Jakoševi zvesto sodelujejo v vsem slovenskem življenju. Povsod radi pomagajo. Zato je tudi pri Petrovi svatovščini sodelovala vsa naša skupnost. Pevci so na predvečer napravili podoknico.

Poleg čestitk in voščil izražamo Jakoševim tudi zahvalo za gostoljubje. Veliko so žrtvovali za prijatelje.

Naši rajniki: V aprilu je *umrl* g. Jan Cesar, rojen 1917 v Mošrsu. Bil je iz znane Cesarjeve družine. Več let ga je mučila rudarska bolezen. Bil je sposoben delavec, družinski človek, plemenita duša. Soprog ge. Salomi, sinu in hčerki izrekamo krščansko sožalje. Naj naš rajniki zaživi v Bogu!

V Winterstagu je bilo *pogrebno opravilo* za rajnim g. Janezom Venetom, ki se je rodil 1898 v Kočevju. Rajni je dolga leta pridno delal v lastni pekarni. Njegov kruh je bil splošno cenjen. V prostem času je igral na harmonij in prepeval slovenske narodne in nabožne pesmi. Po vojni je na svojem motorju uslužno prevažal slovenskega duhovnika. Zapušča ženo go. Matildo, hčerko in sestro redovnico, ki živi v Holandiji.

Naj mu dragi Bog obilo poplača zvestobo!

V Heusdeni je po več letih bolehnosti *umrl* g. Natale Oblak, rojen 1905 v Praprotnem v Slovenski Benečiji. Bil je pridni delavec, miren človek, blaga duša. Zapušča ženo go. Lidijo in hčerki, katerim izražamo krščansko sožalje. Naj počiva v miru!

francija

PARIZ

Maša za Slovence je vsako nedeljo ob petih popoldne v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa v Chatillonu, poleg Slovenskega doma, Impasse Hoche.

V nedeljo, 18. maja, je prišel v Pariz *Pevski zbor »Slomšek«* iz Merlebacha pod vodstvom dirigenta Emila Šinkovca in v spremstvu mgr. Stanka Grimsa. Med mašo, ki smo jo imeli v cerkvi na rue de Sèvres, je izvajal Mozartovo »Kronansko mašo«. Za vse je ta maša bilo pravo doživetje in »Slomšku« ter njegovemu dirigentu iskreno čestitamo in se jim vsem zahvalimo za obisk.

V nedeljo, 15. julija, smo imeli v svoji *sredi pariškega pomožnega škofa msgr. Pezerila*, ki v pariški nadškofiji vodi dušnopastirsko delo med izseljenci. Med mašo je *potrdil* v zakramentu svete birme Borisa

Pariški škof msgr. Pezeril birma otroke naših rojakov.

Puglja, Sonjo Renko in Natalijo Vadnja. Bil je pomemben dan za našo skupnost, saj obisk francoskega škofa kaže, da smo tudi mi enakopravni člani francoske Cerkve, na drugi strani pa smo prepričani, da bodo tokratni in vsi prejšnji birmanci tudi v bodoče pridno sodelovali pri našem skupnem delu in življenju.

Zaključek nedeljske šole in veronauka smo imeli 22. junija. Mladi so nam pod vodstvom Vojka in Janeza doživeto podali otroško sliko življenja, ob kateri so se tudi manj mladi morali zamisliti. Njihov uspeh pomeni uspeh cele naše skupnosti in je tudi jamstvo naše bodočnosti.

Novo šolsko leto bomo začeli v nedeljo, 28. septembra, ob pol treh popoldne. Naj bi se ob tem vsa naša skupnost, posebno še starši, zavedali svoje velike odgovornosti in svojega poslanstva, da mladim odpremo pot v božje življenje in v svet naše narodne kulture; to poslanstvo moremo izvršiti samo mi sami in samo ob skupni prizadevnosti vseh bo požrtvovalnost tistih, ki sodelujejo pri šoli, prinesla upa polne sadove.

V nedeljo, 5. oktobra, bomo imeli *romanje in izlet v Lisieux*, kjer je živila sveta Terezija Deteta Jezusa,

kateri je posvečena tudi naša kapela v Chatillonu. Sveto mašo bomo imeli ob desetih v Karmelu, kjer je sveta Terezija živela. Šli bomo s skupnim avtobusom; kdor misli iti, naj se čimprej prijavi pri naših duhovnikih!

MELUN

Skupno mašo bomo imeli v nedeljo, 14. septembra, ob devetih dopoldne v poljski cerkvi v Dammarie.

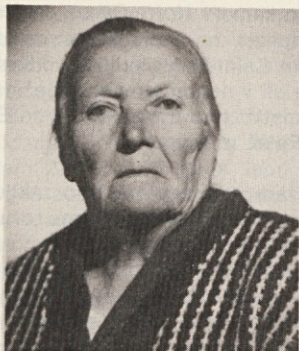
LA MACHINE (Nièvre).

24. aprila je nenadoma *umrla* in bila 26. 4. pokopana Cecilija Tojniko. Pokojna je bila rojena 8. 8. 1894 v Šmarju pri Jelšah. Bila je zelo ver-

na in vedno dobre volje, zato je tudi junaško prenašala vse udarce življenja (moža je zgubila leta 1964) in je tudi v pozno jesen svojega življenja ohranila mladostno razpoloženje. Njen pogreb, ki ga je vodil krajevni francoski župnik v Trois Vèvres, je pokazal, kako je bila priljubljena med rojaki, čigar Društvo se je pogreba udeležilo z zastavo in poklonilo lep venec, pa tudi med Francozi. Vsem štirim hčeram in obema sinovoma izrekamo svoje iskreno sožalje. Posebej se je bomo

Slovenske narodne noše z ljubljanskim nadškofom dr. Šuštarjem ob romanju v Lurdu.

Pokojna Cecilija Tojnko iz La Machine.

spomnili pri naši skupni prihodnji maši, ki bo v nedeljo, 21. septembra, ob devetih zjutraj.

LOIRET

Skupno mašo bomo imeli v nedeljo, 19. oktobra, ob desetih v Chilleurs. Vsi prijazno vabljeni!

LURD

Vseslovenskega romanja pod vodstvom ljubljanskega nadškofa dr. Lojzeta Šuštarja se je udeležilo nad 1000 Slovencev, največ iz domovine, 250 iz Trsta in okrog 60 izseljencev iz Francije in Anglije. Za vsakega je lurško romanje vedno velika milost.

Ob dejstvu, ko slovenski škof v mednarodni množici vodi procesijo presv. Rešnjega Telesa in tudi mašo narodov, ko je slovensko berilo in evangelij ter slovenska pesem na prvem mestu, se pa slovenski romar le mora zavedati, da le nismo samo »narod hlapcev«.

SLOVENSKI DOM V PARIZU

Poletni meseci so pokazali, kako je Slovenski dom potreben. Z veseljem smo sprejeli v Domu več skupin, med njimi slovenske lurške romarje iz Anglije pod vodstvom njihovega župnika g. Ludvika Rota. Od junija naprej je bil dom nabit, dostikrat so študentje spali kar na tleh v pisarni in v knjižnici. Pri tem pa seveda ne smemo pozabiti, da to zadnje ni glavni namen Doma, njegov glavni namen je, da bo kulturno in versko ognjišče za pariške Slovence.

Dela v dvorani so vkljub poletnim mesecem precej napredovala; z deli seveda rastejo tudi stroški, na žalost, pa ne moremo isto reči za dohodke...

Darove za Dom pošiljajte na poštni čekovni račun:

C. C. P. PARIS 19285 04 F
MISSION CATHOLIQUE SLOVENE
3, Impasse Hoche
92320 CHATILLON

PAPEŽEV OBISK V FRANCIJI IN SLOVENC

Papežev obisk v Franciji v začetku letošnjega junija je bil za vse, tudi za Slovence, edinstveno zgodovinsko doživetje. Vsi časopisi so tiste dni pisali samo o tem obisku, radio in televizija sta svoje oddaje posvetili skoraj samo temu dogodku, tako da je eden od napovedovalcev potolažil »neopredeljene«, da bodo tudi tiste dni imeli nekaj »laičnega«: »Vremensko napoved, pa moje šale,« je dejal.

V naslednjih vrsticah bi radi samo nakazali, kako so naši rojaki doživljali papežev obisk, čigar podroben potek je itak vsakdo doživljal ali s svojo udeležbo ali pa po časopisih ter po radiu in televiziji.

Iz številnih pričevanj naj navedemo samo nekaj najbolj značilnih:

»Odkar je Janez Pavel II. postal naš sveti oče in je tudi nas Sloven-

ce pozdravil v našem slovenskem jeziku, je moje veselje neizmerno... Vedno sem mislila, kako naj mu izkažem svoje veselje in zadovoljstvo... Sedaj, ko bo sveti oče prišel v Pariz in vem, da boste imeli priložnost biti z njim... Vas iz dna svojega srca prosim: potrudite se in izročite sv. očetu moje veselje in mojo zahvalo, da misli tudi na naš slovenski narod, ki je po vsem svetu raztresen...« (Slovenka iz južne Francije)

Pri maši v stolnici Notre-Dame, kjer je dva tisoč duhovnikov somaševalo s papežem, so somaševali tudi 4 slovenski duhovniki. »Na televiziji pred Notre-Dame sem zagledala našega g. Čretnika, pa sem vzkliknila: »Poglejte, naš slovenski župnik, moja domovina Slovenija je zastopana!« (Slovenska redovnica iz Pariza).

V množici pred Notre-Dame je bilo tudi 5 Slovenskih narodnih noš, čigar sliko je objavilo več časopisov in revij, na žalost, kot Poljake in smo morali potem protestirati na pristojnih mestih. Ena od teh piše:

»Povedati dogodek življenja, za katerega besed ne poznam, je težko. Kaj sem doživela, kako sem preživljala te ure ali trenutke? Saj se nisem zavedala, da je bilo res. Vem

Naše narodne noše čakajo pred katedralo v Parizu na prihod papeža Janeza Pavla II.

samo, da je bilo spoznanje, da bi vse lahko bilo mogoče. Ljubezen bi lahko bila močnejša od sovraštva, mir globlji od valov domov... Kdaj je pričakovanje postalo resničnost, ne bi mogla povedati, gotovost smisla življenja je nadomestila vse boje za materialni obstoj...« (Minna)

Dr. Branko Zorn, ki je s predsednikom Društva Slovencev g. Ivanom Drenikom zvečer na ladji na Seini papežu izročil naše darilo, je bil presenečen, kako se zna papež vsak trenutek koncentrirati na človeka, ki ga ima pred sabo. Takoj ga je vprašal, če je Slovenec.

Papežu smo poklonili bibliofilsko izdajo (štev. 80) slovenskega prevoda poljske vojne in emigracijske lirike med drugo svetovno vojno, »Žalost zmagovalja — Smutek zwy ciestwa« (Slovenska kulturna akcija, Buenos Aires 1970) z naslednjim posvetilom:

»PAPEŽU JANEZU PAVLU II., SINU POLJSKEGA NARODA, SLOVENSKI IZSELJENCI V FRANCJI.«

Največjo srečo so imeli tisti, ki so bili v narodnih nošah pri maši v cerkvi v Saint-Denis. Pa naj govorijo kar sami:

»Nas šest Slovencev v narodnih nošah smo se zbrali v katedrali Saint-Denis, kjer je papež imel sveto mašo za delavce in emigrante... Prvo srečanje s papežem je bilo, ko je šel ven, kjer naj bi imel pridigo. Ko nas je zagledal, je takoj pristopil in vprašal, kdo smo. Z veseljem smo mu rekli, da smo Slovenci, in mu ponudili roke v pozdrav. Veliko presenečenje je bilo za nas in tudi drugi okoli nas so spraševali, kaj nam je rekel. Po pridigi, ko je šel nazaj pred oltar, so se mu vsi hoteli približati. Mislila sem, zdaj bo pa gotovo pozdravljaj ljudi na drugi strani. Pa ne, zopet, ko nas zagleda, nam že od daleč nudi roko in pravi: 'Slovinci, Slovinci!' Čutila sem njegov stisk roke in njegov očetovski pogled. Solze so mi šle po obrazu od ganjenosti. S tem slovenskim pozdravom je pozdravljaj vse Slovence, razkropljene po svetu in domovini: 'Plemeniti narod, ki je vreden vsega spoštovanja in ljubezni!' Kakšno priznanje! Naši predni-

ki, naši starši so ustvarili ta plemeniti narod. Ali mi danes nadaljujemo njihovo pot?... Pri našem tretjem pozdravu s svetim očetom je bila moja misel: Hvala ti, sveti oče, za tvoje besede! Skušala bom izpolnjevati svojo dolžnost s ponosom, da sem Slovenka.« (Tončka)

»Ko se je približeval nam, ko je iskal roke na levo in desno, ko sem v sreči tako rekoč požiral njegov prijeten nasmeh, so se najine oči srečale in tokrat se je dogodilo nepričakovano: stegnil je roko proti moji in že se je njegov dotik širil do srca, mi stisnil grlo in zaustavil dih. Nepopisna blaženost me je prevzela in moje misli niso mogle dojeti resnice. 'Kdo ste?' me je vprašal sveti oče. Ne vem, če sem bila najbližja ali največja, toda bila sem najsrečnejša na svetu. V teh sekundah je obogatil moje življenje... Ko se je vračal v cerkev in z razprostrtimi rokami ponovno naslovil na nas ta prijeten vzklík: 'Slovinci, Slovinci, Slovinci!' in še ostalim dal roko, je bila naša sreča na višku, a presenečanja še ni bilo konec. Ko je ob zaključku maše tretjič šel mimo in nam dal roko ter dodal: 'Na svidenje!' nismo mogli več zdržati od prekipevanja v duši... Primerjala sem ga z božjim Sinom, ki je živel pred 2000 leti, ki je bil Najvišji in se je tudi ukvarjal z najmanjšimi... Zahvaljen bodi Bog, da si mi s tem dogodkom poživil vero.« (Marija)

»Ko se mi je sveti oče približal in stisnil roko, sem se močno spomnila svoje vere in sem se vprašala, ali sem res verna, kot so me nekdanji učili moji starši in naši duhovniki... Sama sebi sem priznala, da nisem več tako močno verna. Danes ne morem opisati in povedati, kako močno sem začutila tedaj neko toploto do moje vere. Od tega trenutka naprej si želim, da bi mi to ostalo v mojem srcu, da bi vnaprej verovala kot nekdanji in da bi moji otroci verovali, kot verujem jaz danes.« (Ivanka)

»Sveti oče je srečal redovnice na Rue du Bac. Osebnost me je to doživetje poživilo v mojem poklicu, da hodim za Kristusom.« (Slovenska redovnica iz Pariza)

Mimogrede bodi še omenjeno, da

je bilo zame v Notre-Dame, za naša zastopnika na ladji in za narodne noše v Saint-Denis prijetno odkritje, da je bil v neposrednem papeževem spremstvu tudi Slovenec — dr. Štefan Falez iz Rima.

Zaradi prostora moramo zaključiti s temi pričevanji. Bomo drugi objavili še dve pismi otrok.

Za zaključek poudarimo samo to, da je imel 2. junija papež čudovito globok govor o vlogi kulture v narodnem življenju, ko dostikrat vse odpove in ona edina ohrani narod pri življenju in v svobodi. Za Slovence je to bil silno pomemben govor, pomemben za vse Slovence, in nam je zato nerazumljivo, da je poleg Sovjetske zveze edina Jugoslavija uradno protestirala proti temu papeževemu govoru.

(N. Č.)

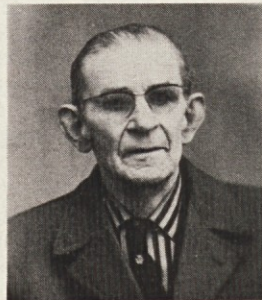
PAS-DE-CALAIS IN NORD

Počitnice so nam dale novih moči za šolsko leto 1980—1981. Tečaj slovenščine in verouk bosta še naprej po dosedanjem urniku. Vpis bo v sredo, 3. oktobra t. l.

Dne 11. oktobra bo romanje v Bauneux in na 20. SLOVENSKI DAN v Eisdeniu v Belgiji.

Po krstu so postali božji otroci v Mericourt: Hieronim Leroy, Adelina Andreja Vilcot, Ivan Bajmund Vilcot, Emilija Suzana Dedourges, Gerladina Vresk, Janez Mihael Brysiak, Jesika Benari, Zofija Delvalez, Eleonora Lazo, David Johny Grabpanche, Jovan Milovanovič, Elizabeta Vidovič, Ludvik Aleksander Rimbaut, Kati Lucija Glodek. Naj jih spremlja božje varstvo in milost!

Pokojni Rudolf Kolenc iz Bruay-en-Artois.

V Mericourtu sta si 14. junija dala *zakrament sv. zakona*: Hervé Gibaszek in Danijela Bulinski. Veliko sreče in blagoslova!

V boljšo domovino so odšli:

20. maja je v Bruay-en Artois v svojem 88. letu življenja lepo pripravljen odšel v večnost Rudolf Kolenc, dolenjski rojak, markantna osebnost, ki je veliko pripomogel, da so rojaki dobili prvega izseljenskega duhovnika, član cerkvenega pevskega zbora s svojo soprogo Verono čez 50 let. Pokojni ni razen v boleznih zamudil nobene slovenske božje službe. Pokopan je bil ob obilni udeležbi 23. maja v cerkvi sv. Martina na pokopališču Fosse 3. Naj bo Gospod za njegova dobra dela njegovo plačilo!

Po kratki, pa težki bolezni nas je nenadoma zapustil v bolnišnici v Lensu 22. maja g. Leopold Zorko v svojem 73. letu življenja. Imel je zelo trdo mladost, kar je vtisnilo njegovemu značaju dobroto in razumevanje za sočloveka. Z velikimi žrtvami si je zgradil svoj lep dom in s tem lepo oskrbel svojo družino. V slovenski kapeli »Materne izseljencev« je zadnja leta vršil službo cerkovnika. Pokopan je bil v cerkvi St. Martin v Mericourt 24. maja ob veliki udeležbi rojakov in domačinov. Naj se odpočije v Gospodu od svojega truda! Bog naj bo plačnik za njegovo vestno službo!

V bolnišnici v Lille je po daljši hudi bolezni preminil 11. junija g. Anton Mustar, naš rojak iz Dobrepolja na Dolenjskem v svojem 75. letu starosti. Doživel je hude preizkušnje. Umrla mu je skrbna žena Kristina in v rudniku se mu je smrtno ponesrečil sin Feliks. Od takrat mu je zdravje začelo pešati, tako da je le redko mogel priti med rojake. Pokopan je bil ob številni udeležbi 14. junija v cerkvi »Materne izseljencev« v Mericourt in položen poleg svoje drage žene na pokopališče Noyelles-s-Lens. Naj mu bo lahka tuja zemlja!

NORD PERANCHIES

6. junija je ob povratku iz klinike dozorela za Gospodovo žetev ga. Anica Bizjak, roj. Maučec, po dolgi, hudi zavrtni bolezni, stara šele 43 let, kot pravi sveto pismo: »Zgodaj

je končala, pa je izpolnila veliko let«. Moč za radovoljno prenašanje dolgoletnega trpljenja je črpala ob vsakdanji Evarhistiji. Kolikim se je ob besedi in zgledu te bolnice vsakdanje trpljenje spremenilo v sladki jarem, ki je naložen kot njej, v hoji za Kristusom, božjim trpinom.

10. junija je prostrana cerkev v Peranchies doživela triumf njenega dolgoletnega odmiranja temu svetu. Vse mesto se je zgrnilo za poslednje slovo. Štirje duhovniki so z domačim župnikom opravili zadušnico in pokojno spremili na mestno pokopališče, kjer blizu svojega zemeljskega doma čaka častitljivo vstajenje. Naj ji bo Gospod, v katerega je trdno upala in verovala, njeno bogato plačilo! Vsem žalujočim ostalim naših dragih umrlih naše iskreno sožalje!

ALGRANGE

V sredo, 4. junija, smo pokopali gopo Terezijo Cugmas, ki jo je na praznik mater zadela možganska kap in je potem naslednji dan umrla v bolnišnici.

Gospa Cugmas je bila doma blizu Slovenskih Konjic na Štajerskem in stara skoraj 76 let. Rada je prihajala k slovenskimi mašam in romanjem. Bila je zavedna Slovenka in kristjana in v tem duhu vzgajala tudi svoje otroke.

Naj ji bo Bog sam bogat plačnik za vse dobro!

TUCQUEGNIEUX-MARINE

Ko je papež Janez Pavel II. obiskal letos junija Pariz, smo brali, poslušali in se čudili, kako zna ta mož družiti politične nasprotnike, verne in neverne ljudi, katoličane in pripadnike drugih ver, utrjevati vsem tako potrebno medsebojno ljubezen in premagovati sovraštvo. Bog mu je res dal prav posebne zmožnosti.

Na binškoštni ponedeljek popolne sva se z našim izseljenskim duhovnikom zapeljala k Berdenovim onkraj Metza. Stara mama, ki je slavila že 85-letnico svojega rojstva in se krepko bori proti starostnim nadlogam, nam je zapela par prekmurskih narodnih pesmi. Gospodar in gospodinja, ki si je po dveh hudih

operacij z močno voljo priborila še kar povoljno zdravje, pridno obdelujeta velik vrt. V veseli družbi vseh treh nam je hitro potekel popoldan.

V marsikateri bolnišnici najdemo med požrtvovalnimi bolničarkami tudi slovenska dekleta. Ob priliki bomo morali o njih kaj več poročati. — J. J.

NICA

Počitnice in dopusti so za nami in spet začenjamo s svojo redno zaposlitvijo, novim šolskim letom in vsako nedeljo s srečanji *pri skupni slovenski maši*. Letos je bolj malo naših rojakov šlo na dopust v svoj rojstni kraj, pač pa so raje šli kam bliže v naravo iskat oddiha in razvedrila.

Posebnih novic ni. Med počitnicami nas je za nekaj dni obiskal g. dr. Zdešar iz Münchna.

Ob koncu šolskega leta je hudo zbolela gospa Pavla Tomšič iz Blaussasc-a. Zadnji trenutek je prišla v roke zdravnikom, ki so ji z brižno nego pomagali spet na noge, da je sedaj izven nevarnosti in okreva na svojem domu. — Tudi mnogi drugi imajo težave z zdravjem, zlasti na hrbtenici: marsikateri si jo je pri težkem delu in dvigovanju poškodoval.

Zadnje dni julija nas je pretresla *tragična smrt* brata gospe Zalke Škrli; pokopan je bil v rojstnem kraju zadnjo soboto julija. To družino priporočamo v molitev, da se tam naseli mir in pravo krščansko življenje.

Tudi naše bolnike in vse, ki so v kakšni potrebi, priporočajmo Bogu!

Začetek šolskega leta nam mora biti čas izpraševanja vesti, kako skrbimo za *versko vzgojo otrok* in kako se poslužujemo nadnaravnih pripomočkov za našo duhovno rast. Brez božje pomoči in verske vzgoje ne boste, starši, svojih otrok vzgojili v dobre ljudi. Zato v svoji družini ustvarjajte *ozračje vere*, v katerem naj rastejo mladi Kristusovi učenci! Skupno molite, skupno prihajajte v cerkev k maši, dajte jim dober zgled, varujte se grdih besed in kletev!

Starši so svojim otrokom prvi oznanjevalci vere, vzgojitelji. To je njihovo poslanstvo. Vsem oznanje-

Med počitnicami nas je obiskal v Nici č. g. dr. Zdešar. Nekaj nas je še dobil pred našim odhodom na dopust.

valcem, vzgojiteljem in katehetom je jasno, da brez sodelovanja staršev ne bo mogoče mladine vzgojiti za Kristusa. *Starši so tisti, ki v družini oblikujejo vero ali nevero.* Vpliv staršev je odločilen v prvih šestih letih, važen v predpuberteti, a najbolj potreben je v puberteti. Če sta družina in Cerkev povezani v skupnem prizadevanju kakor dve sestri, močno vplivata na vero in vzgojo mladega roku.

Botri ste pri krstu in birmi prostovoljno sprejeli službo in častno obveznost, da boste varuhi vere svojih krščencev in birmancev. Zato jih z besedo in zgledom nenehno spodbujajte, da bodo hodili za Kristusom, veselo k verouku in navdušeno k evharističnemu slavu — k maši.

Verska vzgoja je naša skupna zadeva, ki obvezuje ne le starše, tudi botre, mladino, otroke, duhovnike — sploh vso skupnost. In pri tem velja geslo: *S Kristusom v mladosti, z vero v življenju — potem bomo večno pri Bogu!*

MARSEILLE

Nas Slovencev okrog Marseille-a je malo. Pa še ti ne gremo isti mesec na dopust. Zato bomo tudi letos malo bolj pozno začeli z našimi srečanji *pri slovenski maši* v Eoures-u.

Letos bodo naša srečanja naslednje nedelje: prvo nedeljo, 5. oktobra, potem 16. novembra in še pred Božičem 21. decembra. Vsakokrat je maša popoldan ob 5. uri v Eoures-u. Zaznamujte si datume v svojem koledarju! Na veselo svidenje v nedeljo, dne 5. oktobra letos!

italija

MILAN

V nedeljo, 18. maja, so Slovenci, ki živijo v Milanu in Lombardiji, doživeli *nepozaben dan*, poln domačega razpoloženja in veselja ter istčasno dokaz, da se milanska skupina Slovencev vedno bolj množi. Za vse to gre posebna zahvala članom pevskega zbora »Hrast« iz Doberdoba, njenemu dirigentu g. Karlu Lorenčiču ter msgr. dr. Humarju iz Gorice, ki že vrsto let posreduje uredničenje takih nepozabnih srečanj.

Rojaki iz Primorske so prišli v Milan že zjutraj ter so si najprej ogledali turistične zanimivosti tega italijanskega vele mesta. Popoldne ob 16. uri sta v cerkvi »St. Fedele« darovala sv. mašo g. dr. Humar ter naš duhovni vodja g. Jure Rodè. Med mašo je pevski zbor »Hrast« odlično izvajal nekaj nabožnih pesmi; pravo presenečenje pa je bila Haendlova »Ajeluja« s slovenskim besedilom. Med pridigo je dr. Humar podčrtal trdne vezi, ki stalno združujejo Slovence po svetu, in dodal, da je vesoljna Cerkev hvaležna milanskemu ljudstvu, ker prav tu sta delovala škof sv. Ambrož in sv. Karel Boromejski. Na koncu maše je mogočno zadonela Mirijina pesem »Marija, skoz' življenje«.

Po sv. maši je bil v bližnji dvorani koncert; pevski zbor »Hrast« je izvedel nekaj polifonskih skladb in vrsto narodnih pesmi. Važno je poudariti, da omenjeni zbor sestavlja jo povečini mladi ljudje, zato jim

gre še večje priznanje za izvedbo tako zahtevnih skladb.

Po končanem koncertu je ob navdušenem ploskanju prisotnega občinstva sledil kratek sprejem v popolnoma domačem razpoloženju, ob kapljici domačega vina in kjer so prisotni obujali spomine, sprševali po znancih in prijateljih.

A čas hitro mine in primorske rojake je čakala še dolga pot domov. Poslovlili smo se ob petju Prešernove »Zdravice« in z obljubo, da se bomo še videli, ker so taka srečanja obojestransko koristna.

Hvala vam, dragi bratje in sestre iz Doberdoba, za nepozaben dan, ki ste ga nam pripravili!

Bruno Sferza

nemčija

SLOVENC NA KATOLIŠKEM SHODU V BERLINU

Pod geslom »Kristusova ljubezen je močnejša« in po vodilnih besedah posebnega papeževega nalogovora »Zgraditi moramo civilizacijo ljubezni!« se je letos od 4. do 8. junija vršil 86. katoliški shod v Berlinu.

Organizatorji so stali pred težavnim vprašanjem, ali se bo tudi tukaj, v tem Babilonu narodov, na umetnem »otoku,« ki ga obdaja Vzhodna nemška republika, posrečilo ustvariti podobno vzdušje, kakor se je posrečilo pred dvema letoma na shodu v tradicionalno katoliškem Freiburgu. Berlinski dnevi so preseglili njih upanja. Okrog 100.000 ljudi se jih je udeleževalo, se srečevalo na raznih pogovorih in molitveno-meditativnih srečanjih, prireditvah, zborovanjih, koncertih in dvoranah in na prostem itd. Posebno razveseljivo: večji del udeležencev je bila mladina do 25 let. Izbor programov je bil zelo širok, odprto mnenj presenetljivo svobodno.

Na katoliški shod v Berlin so povabili k sodelovanju vse narodostne skupine v Nemčiji. Od nas Slovencev so se ga udeležili zastopniki iz dveh krajev: rojaki iz Berlina pod vodstvom župnika Antona Šteklja s

Skupina Slovencev iz Porurja (župnija Oberhausen) na 86. katoliškem shodu (Katholikentag) v Zah. Berlinu v začetku junija t. l.

Pevski zbor »Slovenski cvet« iz Moersa v Porurju na katoliškem shodu v Berlinu

svojo otroško plesno skupino in moškim pevskim oktetom ter rojaki iz Porurja pod vodstvom župnika Pavla Uršič. Z mešanim pevskim zborom »Slovenski cvet« iz Moersa (dirigent Danica Ban) in instrumentalnim ansambлом »Odmev z gorá« fantov in deklet iz Homberga ter pevkama Danico in Nado (vodja Božo Majer).

Slovenci iz Porurja smo prispeli v Berlin na Telovo zvečer. Vse trudne so nas porazdelili po gostoljubnih domovih naših rojakov, nekatere tudi do 20 km daleč od slovenskega župnijskega središča v Kolpingovem domu. Takoj drugi dan dopoldne smo izrabili, da smo si s krožno avtobusno vožnjo ogledali največje znamenitosti zapadnega dela mesta. Znameniti berlinski »zid žalovanja« smo šli prav s prstom potipat.

Popoldne je bilo slovesno srečanje z našim novim slovenskim nadškofom in metropolitom dr. Alojzjem Šuštarjem. Večina smo ga videli prvič: očaral nas je s svojo mirnostjo in skromnostjo. Priporočil nam je zvestobo domovini in božji volji. Razdelil nam je svoje novoškofovske spominske podobice, mi pa smo mu zapeli Prešernovo »Zdravico«. Potem smo gospoda nadškofa potegnili v svoj krog, da se je z nami moral pozibavati ter prepevati ob spremljavi naših godcev tisto »cerkveno-narodno« »Bar-

čica po morju plava«. Z njo smo mu zaželeli: Varno vodite ladjico slovenske Cerkve mimo nevarnih čeri skozi razburkane valove časa!

Sobota je bila dan naših glavnih nastopov. Pri bogoslužju narodov v hali 23 smo smeli zapeti tik po obhajilu 2. kitico Levičnikove »Zadnje večerje«: »Zapoved, glejte, ta je moja, da ljubite se med seboj!« Za nami še berlinski moški oktet Verdijev »Jeruzalem«. Apostolski nuncij iz Bonna, nadškof Guido del Mestri, ki je vodil bogoslužje, nas je zelo pohvalil. Dr. Amann, narodni ravnatelj za tujce, pa celo laskavo rekel: »Zelo prefinjeno, čudovito doživeto petje!« Veste, da smo bili pohval takih osebnosti zares veseli!

Po maši smo se preselili v skupne hale 7-8-9, kjer je bil kulturni program narodov in kjer smo se srečali z materjo Terezijo iz Kalkute. Ona se je že dopoldne v ogromni Deutschlandhalle pozdravila z več kot 12.000 mladih. Razumeli boste, kako zelo smo bili ponosni, ker so prav naš pevski zbor izbrali, da ji zapojemo v pozdrav makedonsko narodno »Bolen mi leži...« Pride na oder. Po uradni predstavitvi izrabi kratke trenutke pred petjem naš tenorist Andrej, pohiti k njej ter ji izroči posebne pozdrave za svojega brata Ivana Kespreta, salezijanskega misijonarja v Madrasu, s katerim se mati Terezija večkrat srečuje.

Zapojemo torej in, ko naša solistka Nada prepeva »Vstani mi, vstani, moje milo čedo...«, se ji v grlu zatakne, v oči ji pridejo solze, ker vidi, kako se ji mati Terezija s sklenjeni-

mi rokami prisrčno zahvaljuje in ji kima.

Pri eni naslednjih točk je nastopila tudi berlinska skupina mladih plesalcev v gorenjskih nošah. Za njimi pa je naš ansambel zaigral tako poskočne Avsenikove polke, da se je staro in mlado po dvorani zamajalo ter po taktu ploskalo. Pri tem ne smemo pozabiti pohvaliti našo 17-letno napovedovalko Anko Pečnikovo iz Neussa. Že doma je marljivo pripravila pojasnjevalna besedila v nemščini in slovenščini. Skromna, zadržana, a zato še bolj mična, je občinstvu predstavila Slovenijo, naš zbor in posamezne pesmi. Marsikdo je ob tem prvič v življenju globoko doživljal svoje slovenstvo. Kljub naši številčni majhnosti s svojo kulturo dosegamo druge in zavzemamo enakovredno mesto med evropskimi narodi. Že zaradi tega se je splačalo priti v Belin.

Večerni nastop na promenadi na znamenitem Ku'dammu (Kurfürstendamm) pod milijem nebom: Med 30 priznanimi ansambli (prav poleg nas je nastopal znani »Gen-rosso«, ki se je pravkar vrnil iz turneje po Aziji) smo nastopili tudi mi. Za Španci in Hrvti je naš mladi »zastavonoša« na odru vzdignil tablo z napisom »Slovenci«. Mi hitro na oder, naša napovedovalka nas predstavi in naš mešani pevski zbor skupaj z berlinskim moškim krepko zapoje Kimovčev »Marija, skoz'

življenje«, da je kar odmevalo po središču Berlina. Moški so nato dodali še Gobčovo »Tam na vrtu, na zelenem...« Za nami so pogumno zaplesali silno utrujeni berlinski Slovenčki.

Ko pa so naši godci s pevkama Danico in Nado dodali nekaj Avsenikovih polk, so zopet vzbudili toliko navdušenje, da so se posamezniki prerinili iz množice naprej in kar naprej spraševali, kdo in od kod smo ter če bomo še kaj nastopili, in nas javno hvalili: »Vi zares najlepše poje!«

V nedeljo je bila *zaključna mašna slovesnost na Olympia-stadionu*. Na vse nas je napravila premogočen vtis. Okrog 100.000 ust je iz enega srca odgovarjalo in prepevalo ob spremljavi fanfar. Množično prejemanje obhajila, in to vernikov več kot polovica mlajših od 25 let. Naj potem še govoričijo, da krščanstvo v Evropi izumira! Sami razsodite! In še nepozabno doživeti naše štiri slovenske deklet in enega fanta: v soboto so bili v Kolpinghausu v kapeli skupaj pri maši z ansamblom »Gen-rosso«, ljubljencem mladih. Po maši pa so se rokovali z mašnikom, samim kardinalom Suenensom iz Bruslja.

Na koncu naj povemo, kako smo mi doživljali geslo »Ljubezen je močnejša«: na prav izviren način. Oba naša zbora sta že mesece prej z velikim trudom pripravljala obiš-

ren program. Ko je bilo treba nastopati, smo ga morali sproti občutno skrajševati. In takrat se je pokazala solidarnost. Berlinčani so dajali porurskemu zboru prednost pri nastopih, pri maši narodov in pred materjo Terezijo. Na promenadnem večeru pa si slišal iz ust porurskih pevcev: »Dajmo Berlinčanom prednost, oni niso nič nastopili! Odpojevmo se našemu programu!« Kljub hitrici, nervozi, silni utrujenosti in pomankanju časa je bila med nami »Kristusova ljubezen močnejša«. In to bo nam vsem, poleg velike gostoljubnosti in postrežljivosti naših rojakov v Berlinu, ostalo najbolj v spominu zapisano.

FRANKFURT

Ko pišem tele vrstice, je večina naših rojakov doma na zasluženem dopustu. Upajmo, da imajo več sonca kot mi!

Naj napišemo nekaj novic iz našega farnega življenja! *Majniški mesec* smo lepo praznovali. Nabralo se nas je več, ker so vsi radi prepevali pri maši in litanijah. Vsako nedeljo smo v močnejši zasedbi (triglasno) peli litanije in seveda ljudstvo odpeve.

V juniju pa smo se bolj pripravljali za *prvo sv. obhajilo*, ki smo ga imeli za zaključek šolskega leta. 6. julija smo imeli to lepo slovesnost. Pri tej sveti maši smo imeli najprej krst, nato pa prvo obhajilo. Tako je krst in obhajilo bil praznik in vzpodbuda, da naše življenje vedno raste in se ne konča s podelitvijo posameznih zakramentov.

Po sveti maši smo imeli skupno

srečanje; ker nas je bilo veliko, smo zasedli veliko dvorano. Večer nam je kar prehitro minil.

V Frankfurtu *smo krstili* Jano Šubic. Staršem čestitamo in jim želimo veliko uspeha pri vzgoji.

MAINZ

Letos smo imeli v Mainzu prvič *prvo sveto obhajilo*. Starši in otroci so pri maši lepo sodelovali, tako da nam bo ta nedelja ostala še dolgo v lepem spominu. Tudi tu smo imeli po maši skupno srečanje. To praznovanje nas je še bolj povežalo.

V juniju *sta se poročila* Martin Štarkl in Ivana Ržen. Čestitamo in želimo obilo sreče na njuni skupni poti življenja.

WÜRTEMBERG OBERLAND

Zopet lahko javimo *dva krsta*: V četrtek, 19. junija, je bil v cerkvi Liebfrau v Ravensburgu krščen Gregorček, sin Marijana Gorčenko in Vikice, roj. Kolar, stanujočih v Ravensburgu;

v nedeljo, 22. junija, pa Diana, hči Dušana Žagar in Ande, roj. Mandić, stanujočih prav tako v Ravensburgu.

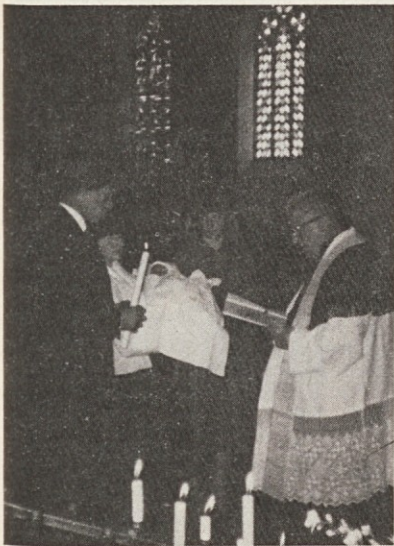
Z obojimi starši se veselimo in pripravljamo njihove novorojenčke božji ljubezni in varstvu.

Rojaki, sedaj ste se že večinoma *vrnili z dopusta*. Upamo, da je bil za vas vse lep in prijeten. Sedaj se pa zopet z veseljem poprimimo dela za naš časni in večni blagor! *Pridno*

Prvo sv. obhajilo v Mainzu: prvoobhajanci v cerkvi.

K prvemu sv. obhajilu so pristopili malčki naših rojakov v Frankfurtu. Na sliki jih vidimo z ministranti in našim duhovnikom.

Krst Gregorja Gorčenko v Ravensburgu 19. 6. 1980

obiskujte slovenske maše, katerih red že poznate!

Tisti, kateri živite v bližini švicarske meje, pa ne pozabite na romanje v Einsiedeln četrto nedeljo v septembru, ki bo letos 28. 9.! Rojaki iz Švice nas vabijo, da se jim pridružimo na tej lepi božji poti, skupno z njimi počastimo Marijo in jo prosimo za pomoč in blagoslov v nadaljnjem življenju. Vsi tisti, ki so prejšnja leta bili, so ohranili ta dan v neizbrisnem spominu.

BINKOŠTNO SREČANJE V AUGSBURGU

Že na binkoštno soboto popoldne se je v slikovitem Augsburgu zbralo lepo število slovenskih rojakov iz

3. NEDELJA V SEPT. (21. 9. 1980):

**Vseslovensko romanje v
KEVELAER
vodi naš izseljenski škof
dr. Stanislav Lenič**

*Slovenci dežel: Belgije, Nizozemske in Nemčije —
združite se!*

najrazličnejših krajev južne Nemčije na slovensko binkoštno srečanje.

Ob 16. uri smo se zbrali v župnijski cerkvi sv. Jurija in Mihaela v Göngingenu. Mnogi so z radovednostjo pričakovali napovedane goste iz Stranj pri Kamniku. Kmalu po četrti uri je skozi glavni vhod prikoralo lepo število mladih fantov in deklet v narodnih nošah. Orkester pod vodstvom Franceta Gačnika, ki se je medtem že zbral v prezbiteriju cerkve, je zaigral umirjeno, a slovesno koračnico, mešani pevski zbor pa je že na začetku celotno vzdušje prepojil z izrednim čarom. Dve napovedovalki, ali bolje, razlagalki narodne ritmične maše sta nas s preprostimi besedami povedle v skrivnost mašne daritve. S petjem, glasbo in gibi je celotna skupina na izviren način ponazorila posamezne dele maše.

Če se je komu v začetku zdelo, da je na gledališki predstavi in ne pri maši, se mu je ta občutek polagoma moral razbliniti in se umakniti spoznanju: vse naše življenje, vse naše delo, naše trpljenje in naši naporji so lahko globoko povezani s Kristusovo daritvijo.

Marsikdo je pozneje v pogovoru iskal pravega izraza za svoja občutja in spoznanja ob tej maši. Preseñetilo me je, da smo mnogi ob tej maši prišli do istega spoznanja: Kako močan izraz globoke vere in vda-

nosti imajo v sebi stare slovenske narodne pesmi in kako spretno so bile vključene v to mašo! Prav tako smo bili presenečeni, kako je mogoče z gibi telesa in plesom izraziti posamezna temeljna občutja človekove vere, vdanosti, prošnje, veselja, radosti. Vsi ti različni izrazi so se lepo zlivali v eno samo spoznanje: duh slovenskega naroda je globoko prežet z vero.

Kratka in preprosta beseda voditelja skupine Franceta Gačnika je bila spretno vtkana v celotno zgradbo maše: naše človeške in narodne korenine so globlje, kot si mislimo.

Po maši smo napolnili župnijsko dvorano »Roncalli-Haus«, kjer nas je skupina iz Stranj pri Kamniku povedla z glasbo, pesmijo in plesom v slovensko narodno zakladnico. Ob programu smo živo doživeli geslo letošnjega binkoštnega srečanja: »Zemlja domača ni prazna beseda, del je mojega življenja.« (Ivan Tavčar).

Po končanem kulturnem programu nam je za razvedrilo in ples ubrano igral in pel »Ansambel Loj-

Mladinska skupina iz Stranj pri Kamniku izvaja na letošnjem binkoštnem srečanju v Augsburgu ritmično mašo po slovenskih narodnih motivih.

zeta Landekarja.« Skupina rojakov iz Augsburga, ki je skrbela za jedajo, pijačo in za vse kar spada k takšni prireditvi, nas je ves čas presenečala s svojo skrbnostjo in ustrežljivostjo.

Najlepše potrdilo, da je bilo to binško srečanje za naše rojake globoko duhovno doživetje, so bile navdušene izjave mnogih: Te maše ne bom pozabil.

STUTTART-okolica

Delo našega središča v Stuttgartu je bilo zopet zelo živahno. Poglejmo, kaj je bilo na programu, ko je bila narava zavita v bujnost pomladanskega cvetja in rast v zgodnjem poletju:

110 mamic na proslavi: V nedeljo, 11. maja, smo v Stuttgartu praznovali *materinski dan*. Na proslavo je prišlo kar 110 naših mamic. Šolarji Sobotne šole in mladinci so jim v pestrem sporedu (pozdrav, deklamacije, ples, petje in muziciranje) pripravili veliko veselja.

»Otroci vam iz srca čestitamo. Sprejmite našo besedo, pesem melodijo in ples kot simbolični šopek naše hvaležnosti, spoštovanja in ljubezni do vas, ki ste nam najdragocenejši dar na tem svetu,« tako je 110 navzočih mater nagovorila mladenka Andreja Kraissova. Ali bi jim sploh mogla kaj lepšega povedati?

Po programu na odru so se matere ob kavi in torti še dolgo pogovarjale med seboj in si zaupale vesela

»*Modrost, Podoba in Beseda božja, za Tvojo čast in hvalo naj živimo . . .*« so deklamirali fantje Sobotne šole na *materinskem dnevu* v Stuttgartu.

in manj vesela doživetja iz svojega materinskega življenja.

Dan očetov na Hohenrechbergu: Tudi letos smo na Vnebohod, 15. maja, odšli na Hohenrechberg. Za sveto mašo in šmarnice se je romarska cerkev kar napolnila. V teh krajih se na ta dan spominjamo naših očetov, ki smo jih posebej povabili, naj ga praznujejo skupaj z nami na »Šmarni gori«.

Niso nas razočarali. V velikem številu so se nam pridružili s svojimi družinami na ta že tradicionalni romarski izlet.

Škoda le, da nismo dobili dovoljenja, da bi zakurili ogenj in spekli prašička, kot je bilo na sporedu. Tako tisti prašiček morda še danes raste v kakem švabskem hlevu. No ja, pa je bilo kljub temu lepo za »dan očetov« na Hohenrechbergu!

Mala procesija za Telovo: Na praznik presv. Rešnjega Telesa smo imeli skupno bogoslužje z nemškimi farani cerkve sv. Konrada v Stuttgartu. Sveta maša, med katero smo poslušali tudi slovenski evangelij, molili prošnje in peli, je bila na prostem. Po maši smo šli v procesiji v cerkev k zaključnemu blagoslovu.

Udeležba je bila lepa z obeh strani; to se je videlo šele, ko smo zasedli klopi v cerkvi. Med našo skupino si opazil tudi narodne noše, ki so slovesnost posebno poživile. Po cerkveni slovesnosti smo se še dolgo zadrževali ob mizah na prostem, da smo se nekoliko okrepcali.

Dan slovenske mladine: Ob desetletnici obstoja Sobotne šole smo v Stuttgartu priredili »Dan slovenske mladine.« To je bilo v nedeljo, 29. junija. Ker smo hkrati obhajali *prvoobhajansko slovesnost*, lahko rečemo, da je bila to ena najlepših slovesnosti v letošnjem letu.

Pri službi božji, med katero je nastopil tudi vsem priljubljeni moški zbor »Domači zvon«, se je pokazalo, da nas je še veliko, ki hočemo tudi v tujini ostati zvesti svoji veri in jeziku. Cerkev je bila zasedena kot le malokdaj. Pred oltarjem je gorelo 17 sveč letošnjih prvoobhajancev in 17 nedolžnih src je ganljivo zapelo pesem »Bodi pozdravljen, zlati moj dan!« Pesem jih je naučila čistata

»*Ve ste nam najdragocenejši božji dar . . .*« tako je nagovorila matere na *materinskem dnevu* v Stuttgartu
Kraissova Andreja.

sestra Judita, ki je otroke na to slovesnost pripravila.

Po maši smo slovesnost nadaljevali za prvoobhajance v Slovenskem domu, za vse druge šolarje s starši, mladince in pevce pa na vrtu poleg doma. Prvoobhajanci so dobili malico in spominske slike Jazusove zadnje večerje, nastala v 15. stoletju v Grčiji. Pod orehovo senco na vrtu je 81 šolarjev Sobotne šole dobilo letna spričevala z oceno v verouku, slovenščini in vedenju. Cela vrsta mladincev, nekdanjih obiskovalcev naše šole, pa je obujalo spomine, kako je bilo med prvimi urami pouka pred desetimi leti, najprej v Esslingenu in potem v Stuttgartu.

Pod češnjo se je postavil moški zbor in prekrasno zapel »Oj Triglav, moj dom«, ob planinski koči pa je izvedel svoj program mladinski ansambel. Na obletnici seveda ni manjkalo pečenic, ki jih je naš Toni izvrstno pripravil. Da, veliko veselega živčava je bilo na »Dnevu slovenske mladine« v Stuttgartu. Tudi nebo je za tisti dve uri zaprlo vrata, da ni deževalo. Kako smo bili hvaležni Stvarniku za razumevanje!

K poroki čestitamo: V Stuttgartu

Ob kavi in torti so se naše mamice na svoj dan dobro počutile.

sta šla pred oltar Miroslav Harc, rojen v Travniku, in Jožica Lavbič, rojena v Celju. Želimo jima srečno skupno življenjsko pot!

Čestitke h krstom: Po rojstvu in krstu se obnavljata človeška in bož-

Po procesiji na Telovo v Stuttgartu so bili naši pari v narodnih nošah pozorišče zanimanja nemških gostov.

(znamenje, da se zanimanje za izlete med našimi ljudmi veča) — vre-

Del udeležencev letošnje birme v Münchnu.

MÜNCHEN

Teško je v nekaj črtah zarisati življenje fare v treh mesecih — od srede maja do srede avgusta. Najga zato le skiciramo:

Redna shajanja: nedeljske maše — nekajkrat po maši zbranje k mizam na živilskem trgu, pogovor, petje, enkrat celó ob spremljavi harmonike — »posebne« maše v žup-

Prvo obhajilo in birma v Münchnu.

ja družina, kar je nadvse važno za njuno bodočnost. Zato čestitamo našim družinam, ki so sprejele medse novo življenje:

V Stuttgartu Žertuš Balžu in Mariji k sinku Danijelu; Kranjc Maksu in Tilki k hčerki Sabrini; Ramšak Avgustu in Ivanki k hčerki Jani; Drevenšek Francu in Vidi k hčerki Manueli.

nijski kapeli (na prve petke, ob praznikih, za konec šolskega leta, ob izletu); sobotna šola do srede junija; vaje mešanega pevskega zbora (za pripravo na ponovitev nove maše v septembru); srečanje ministrantov; shajanje po maši v bližnjem lokalju.

Telovska procesija: naša majhna skupina, a zaradi gorenjskih narodnih noš slikovita — ko so možje odprli rdeče marele, so naše pare fotografski aparati kar »žrli« vase, celó bavarski ministrski predsednik je naši skupini posebej pomahal — gledalcem so bili posebno všeč otroci v noši.

Izlet: 59-sedežni avtobus poln,

**naša luč
je danes
najbolj
informativen
slovenski list
doma in
na tujem**

me ne posebno sončno, pa vendar le brez ene same kapljice dežja — program izleta zanimiv: Mittenwald, s sedežnico do sv. Antona, potem peš na Kranzberg — zgoraj prelep razgled — v Mittenwaldu obisk cerkve, (»cukrček« baroka), v njej polurno petje slovenskih Marijinih pesmi — na poti nazaj postanek za na koncu Weichensee »šentjavžovca« — v avtobusu petje naših domačih — končna ugotovitev: »Takšnih izletov bi moralo biti na leto več!«

Šolski izlet: dva avtobusa, večji in manjši (To je vedno malo tvegano: nujno se v enem od obeh ustvari prijetnejše ozračje.) — izdelana sta bila dva programa, v pošteve je prišel program za primer dežja: obisk Ludvikovega gradu Lindberg, družabne igre (z otroki »kača«, tekme v teku, z odraslimi tudi tekme v teku), pot k štarberškemu jezeru, enourna vožnja po njem — seveda se je v avtobusih pelo — splošen vtis zelo lep.

Krščen je bil Danilo Pompei, sin Renata in Romane, roj. Žumer. Staršem k prvorojencu čestitam, fantu pa želimo vse dobro v življenju!

Kozoletova mladostna zlatoporočenca s svojimi hčerkami.

di letos smo vseslovensko romanje združili z materinskim in očetovskim dnevom. Pri službi božji je »Zvonovo« doživeto petje imelo hvalne poslušalce.

Slovesnost v dvorani je z velikim čutom za skupnost organiziralo Društvo sv. Barbare. »Škrjančki« so pod vodstvom požrtvovalnega g. Ada Hamersa ljubko zapeli nekaj priložnostnih pesmi? »Zvon« je nastopil v mešanem in moškem zboru. Zares smemo biti ponosni na svoje pevce. »Sv. Barbara« je vse velikodušno pogostila. Slovenski duhovnik je imel kratek priložnosten nagovor. Pozno v noč je še odmevala slovenska pesem.

Iskrena zahvala Društvu sv. Barbare, »Škrjančku«, »Zvonu« in vsem, ki so sodelovali in pomagali!

nizozemska

V zadnji »Naši luči« smo že poročali o *zlati poroki*: naših zvestih sodelavcev g. Antona in ge. Terezije Kozole iz Hexenberga. Njun praznik je postal praznik celotne naše slovenske skupnosti.

Gospod Anton in ga. Terezija se vsem rojakom in holandskim prijateljem iskreno zahvaljujeta za pozornost in naklonjenost.

Bodimo še naprej bratsko povezani medseboj! To je naša sreča in veselje, obenem pa tudi jamstvo za uspehe v prihodnosti.

Na sliki vidimo mladeniška zlatoporočenca s hčerkami. Vsi, hčerke in tetje, so zvesti člani v »Zvonu« in zanesljivi sodelavci vse naše skupnosti.

Ponovne naše čestitke, zahvala in voščila!

Romanje in materinsko slavje: Tu-

švedska

VADSTENA

Vadstena je več kot samo lep kraj na obrežju jezera Vättern. Je mestece, ki ohranja izročilo švedske svetnice sv. Brigite. Veličastna gotska cerkev iz leta 1430 pripoveduje o njenem pomenu, samostanska skupnost sester sv. Brigite pa njeno zavzetost za službo Kristusu in ljudem ohranja živo v našem času.

Za letošnje binkošti — 25. maja — je Vadstena gostoljubno sprejela v svoje okrilje okrog 250 slovenskih romarjev, ki smo se zbrali iz različnih krajev Švedske. Göteborčani so

se pripeljali z avtobusom, prav tako tudi iz Eskilstune in Köpinga. Z osebnimi avtomobili so prišli iz Stockholma, Örebroja, Norrköpinga, Jönköpings in celo iz Nybra, Ronnebyja in Landskrone.

Pri maši — ob 12. uri — smo kot Kristusova skupnost s pesmijo in molitvijo prosili, naj nas napolni Sv. Duh, ki je Jezusov Duh moči in močnosti.

Mašo je vodil župnik slovenske župnije v Münchnu dr. Janez Zdešar. Nadškof dr. Jožef Boris Žabkar, ki je apostolski delegat za Skandinavijo ter pronuncij za Finsko in Islandijo, je pri tej maši oznanil božjo besedo.

Gospod nadškof je bil vesel, da je prišel na to romanje, kjer je bilo zbrano toliko rojakov. Spregovoril je o Sv. Duhu, o tretji božji osebi, ki deluje v nas in nas povezuje z Očetom in Sinom. Slovensko ljudstvo je iz te zveze z Bogom v vsej svoji zgodovini črpalo svojo moč. Bog skrbi tako za posameznika kakor tudi za narode v celoti. Ta misel — tako je dejal — naj nas spremlja tudi v tujini. Spodbuja naj nas k zupanju in zdravemu ponosu, da smo, kar smo.

Po maši smo imeli procesijo v veliko gotsko cerkev sv. Brigite. Protestantški župnik, Göran Grefbäck, upravitelj te cerkve in posebej prisrčno pozdravil gospoda nadškofa. Lepota božjega hrama in izvrstna akustika je našim domačim napevom dodala svoj čar.

Popoldne smo se zbrali v slavnostni dvorani, kjer nam je dr. Ja-

Kar veliko nas je bilo pri letošnji binkoštni romarski procesiji v Vadsteni.

Naši malčki so se na letošnjem binkoštnem srečanju v Vadsteni pogumno predstavili z recitacijami, pesmijo in igro.

nez Zdešar sporočil pozdrave naših rojakov iz Nemčije, ki so imeli ta dan svoja binkoštna srečanja v Düsseldorfu in Augsburgu. Povedal je nekaj zanimivosti o nastanku in zgodovini teh srečanj.

Pevci društva »France Prešeren« iz Göteborga so zapeli »Zdravico« in pet drugih pesmi. Za svoje ubrano petje so želi občudovanje in navdušeno ploskanje. Pogumno in sproščeno so se nam predstavili otroci iz Köpinga z recitacijo, pesmijo in igro. Sestrice Bukovec iz Nybra so se pripravile, da nam povedó pesem o romanju. Ena od treh romaric je zadnji dan zbolela in je morala ostati doma, vendar nismo ostali prikrajšani za njeno sporočilo. Povedali sta nam ga drugi dve.

Otroci so si na taborjenju igrice kar sami izmislili.

»Lastovke« iz Landskrone so nam zaigrale in dale takt vsem, ki so imeli nabrušene pete, da so se veselo zavrteli. Tombola je prišla prav, da so igralci prišli do sape. Največ so zanjo žrtvovali Köpingčani. Ugotovili so, da se je splačalo, saj jim je sreča naklonila najboljše dobitke, čeprav je največji zadetek odromal v Göteborg.

Zadovoljstvo in veselje slovenskega romarja v Vadsteni je podobno prešernemu smehljaju navdušenega planinca. Povezano je z naporom, ki ga zahteva dve ali triurna vožnja z avtom. Prav zaradi tega truda se počutimo toliko bolje, ko se zberemo. Nikakor pa ne bi smeli prezreti tihe skrbi in dela ter zavzetosti redovnic iz reda sv. Brigite, ki skrbijo, da se v Vadsteni počutimo domače.

JÖNKÖPING

8. junija smo med slovensko mašo v Jönköpingu bili priče krstu Kristijana Martina, sina Franca Es in Miroslave Žnidaršič-Es. Pri maši se

nas zbere ravno toliko, da moramo vsi sodelovati, če hočemo biti deležni lepega bogoslužja. To je za nas dobra izkušnja, ki nas pouči, da se tudi v Cerkvi nič ne zgodi samo od sebe. Pomagati moramo tako pri bogoslužju kakor tudi pri zorenju novokrščenca v zrelega kristjana s svojim delom in zgledom.

Staršem čestitamo, malemu novokrščencu pa želimo, da bi vedno lahko s ponosom povedal: sem kristjan Kristijan Martin. Vse dobro želimo tudi njegovi stari mami, ki se je tega dogodka veselila skupaj z nami, ko je bila na obisku pri svojih treh hčerkah in šestih vnukih in vnučinjah.

Otroci naših rojakov na Švedskem na letošnjem taborjenju blizu Göteborga.

dragi bralci!

V pomembnem govoru v Parizu pred UNESCO (glej uvodnik!) je papež povedal o narodu tole:

»Izhajam iz naroda, ki je v zgodovini veliko preстал. Njegovi sosede so ga večkrat obsodili na smrt, pa je kljub temu preživel in ostal sebi zvest. To ni zasluga njegove naravne vzdržljivosti, marveč njegove kulture. Ta je bila najmočnejša povezovalna sila, v njej se na poseben način razodeva njegova samostojnost... Zato pa vas pozivam: varujte z vsemi razpoložljivimi sredstvi to osnovno samostojnost, ki jo ima vsak narod zaradi svoje kulture. Varujte jo kot punčico svojega očesa za prihodnost človeške družbe. Ne dovolite, da bi postala plen kakšnih političnih ali gospodarskih »koristiš«, totalitarizmov, imperializmov in hegemonizmov, po katerih postane človek predmet nadvlade, ne pa nosilec svojega lastnega obstoja... Ali ne najdemo na evropskem in svetovnem zemljevidu narodov, ki imajo po svoji kulturi čudovito zgodovinsko samostojnost, ki pa istočasno nimajo svoje polne neodvisnosti. To je važno za prihodnjo človeško kulturo, važno zlasti danes, ko je tako nujno odpraviti vse ostanke kolonializma.«

Materialistični svetovni nazor, po katerem skuša kdo zgraditi družbeno ureditev nekega naroda, nujno ubija dušo tistega naroda, ker ne spoštuje prvenstva duha.

Enostrankarski politični sistem podreja suverenost naroda peščici nedemokratov.

Lepo Vas pozdravljamo!
Uredniki

Tudi pomivanje tal je bila pri taborjenju obvezna, a radovoljna zabava.

Dragi prijatelji!

Verjetno gre čas še posebno hitro takrat, ko dneve ne šteješ. Vsaj meni se tako zdi. Ko boš tole bral, boš verjetno že nazaj z zasluženega dopusta.

Naj Ti takoj povem, da smo v juniju imeli *taborjenje* z otroki — en teden. »Ko bi bilo le lepo vreme!« so dejale mame, očetje pa so pripeljali otroke po zviti cesti in že se je začelo medsebojno spoznavanje otrok, ki so prišli iz različnih koncev Švedske: iz Örebroja, Vaggeryda, celó iz Bjuva so bile tri sestrice; seveda pa jih je bilo največ iz Göteborga, ki je pač zelo blizu skavtske kočice, kjer smo »vedrili«. Ja, nekajkrat nas je presenetil dež in celo grmenje. Tiste dni so otroci preživeli čisto po svoje. Izmislili so si kar sami marsikatero igro in še kaj drugega, tako da jim ni bilo dolgčas.

Ne smeš misliti, da smo samo divjali okrog. Ne, veliko smo tudi poslušali in peli in, kar je bilo najlepše: vsak dan smo imeli tudi sveto mašo, pri kateri so otroci vneto sodelovali — moral bi jih videti! Pa jih ni bilo lahko pripraviti do tega. Jože je imel z njimi vsak dan lepo pripravo na mašo in predvsem ministriranje — strežbo pri maši. Jaz sem bil takrat navadno »nabavni minister«, saj smo mleka komaj nanesli — je pač zelo zdravo in otroci vedó, da ima Švedska najboljšo mleko na razpolago.

Teden je zelo hitro minil in, ko smo šli narazen, so prišli zraven tudi starši. Imeli smo čudovit piknik v naravi in za slovo tudi mašo sredi lepih smrek zraven lesketajočega

se jezera. Ko smo peli: »Mir tvoj imam, srečo tvojo vso...«, so imeli otroci solzne oči, ker je bilo taborjenja tako hitro konec. Drugo leto na svidenje! — so rekli.

Jože in jaz pa sva že hitela proti Malmöju, kjer sem imel mašo za naše rojake Slovence in hkrati tudi srečanje naše skupine s predstavniki celotne malmöjske župnije. Peli smo, molili v dveh jezikih za večjo ljubezen med nami vsemi, po maši pa smo se skupaj povesečili v dvorani.

Začeli smo razumevati, da nas marsikaj povezuje. Povezujejo nas tudi take stvari, ki so zelo preproste — npr. naša pesem. »Zvonovi zvonijo« smo zapeli v štirih jezikih, saj je bila zbrana res pisana družčina. Bog daj, da bi se res srečevali še naprej v Kristusovem imenu.

Lepe pozdrave!

Jože Bratkovič

švica

Kam pa letos za binškošči? V Rim, pozdravit našega novega papeža, če bo dovolj interesov. — Tako nekako se je v Slovenski katoliški misiji v Švici koval načrt za to leto. Toda prijavljenih je bilo premalo. Ali naj to pomeni, da bo letos vsakoletni binškoščni izlet odpadel? Ne, to pa ne, se je takoj oglasilo nekaj najbolj vnetih rojakov. Naredimo enodnevni izlet s svojimi avtomobili po deželi, v kateri živimo. Da, tako je!

Sklep je bil sprejet: izlet, združen z mašo na prostem in piknikom in to na Vnebohod. Kam pa? — Nekam, kamor bo lahko prišlo čim več rojakov. »Jaz si bom sposodil kombi, da se nas bo lahko več skupaj peljalo,« se je oglasil eden. Toda kam? — Razmišljam in na misel mi pride lepa dolina Eigenthal pod Pilatusom v kantonu Luzern. Zavrtim telefon in povprašam prijatelja, ki ta kraj še bolj pozna, če bi šel z nami. Seveda, z veseljem, je bil odgovor na drugi strani žice. Nato še kratko obvestilo z opisom poti in kraja s poudarkom: primerno tudi za družine z majhnimi otroki. Da bi le vreme bilo lepo! — smo vsi istočasno vzdihnilli.

Tako se peljem na Vnebohod, 15. maja, zjutraj po omenjeni cesti z majhnim strahom, če bo sploh kdo prišel v takem mrzlem in dvomljivem vremenu. Toda v Hergiswaldu že čaka prva skupina. Naročim jim, naj vozijo za menoj. Tako se na vsakem križišču ali parkirišču srečamo z novimi skupinami. Začuden nad tako lepim obiskom družin z otroki iz kantonov Zürich, Luzern, Aargau, Solothurn in ko zagledam še oznako Bern, sem si rekel: Pa si naši ljudje res želijo srečanj!

Naši švicarski rojaki ob pikniku v Eigenthalu pod goro Pilatus, zbrani okrog ognja.

Na zbirališču v gozdčku ob majhni žuboreči reki Rümpling so nato kaj kmalu zagoreli številni ognji, kajti mrzlo je bilo in na dež se je pripravljalo. Prijateljski pozdravi in že smo se znašli na majhni jasi pod smrekami, kjer je bil že postavljen skromni zasilni oltarček za bogoslužje. Čeravno v gozdu, v srcu prostosti in svobode divjadi ter neizmerne tišine zadoni po kratkem premolku pobožna slovenska pesem. Prišlo mi je na misel, kje vse po svetu, v kakšne skrite kraje je Slovenec že ponesel svojo narodno in nabožno pesem. Somaševala sta p. Fidelis in p. Angel, ki se je v svoji lepi pridigi spomnil Kristusovega trpljenja, vstajenja in vnebohoda.

Gledam okoli in pogled mi uide tudi v višave, v visoke krošnje dreves, skozi katere za trenutek posijejo prav nežni sončni žarki. Hvala — sem neslišno izgovoril.

Po končanem bogoslužju smo zopet hitro zasedli prostore okoli pripravljenih ognjišč in zadišalo je po okusno pripravljenih specialitetah na žaru. Pa tudi želodci so se nam že začeli oglašati. Po izdatnem kosilu in dobri kapljici pa smo kar pozabili na mraz. Otroci, pa tudi nekaj odraslih se je nato zabavalo z različnimi igrami na travi. Ostali pa smo se zbrali okrog ognja in prepevali naše narodne pesmi, ki jim ni bilo ne konca ne kraja. Še mimoidoče smo privabljali k poslušanju.

naša luč svobodni glas slovenskih kristjanov

Medtem se je neopazno zjasnilo in spet se je prikazalo sonce. Toda dan se je že nagibal k večeru in do doma je bilo še daleč. Zato pa zopet prijateljski stiski rok, pa hvala za organizacijo in lep dan — sem slišal med odhajajočimi. Hvala tudi vam za prijetno družbo — je v istem hipu odgovorilo srce — pa na svidenje kjerkoli in kadarkoli.

Naše vsakoletno romanje v Einsiedeln bo letos 28. septembra. Podrobna obvestila pošljemo v septembru. Želimo, da vas pride čim več v narodnih nošah. Tudi naše rojake iz sosednih držav vabimo na to lepo srečanje pri Mariji.

slovinci ob meji

KOROŠKA — Katoliški mladinski dan se je letos vršil na Rebrci v Podjuni pod geslom »Kako moremo drugače živeti«. Sodelovalo je okrog 300 mladih, od katerih so mnogi prišli tja v skupinah peš. — Strokovno kemtijsko-gospodinjsko šolo, ki jo vodijo šolske sestre v Št. Rupertu pri Velikovcu, so zaključili z razstavo in kulturno prireditvijo. Med drugim so dekleta zaigrala »Roksano«. — Ravnatelj družbe sv. Mohorja v Celovcu mons. dr. Janez Hornböck je obhajal letos 70-letnico življenja. — Cerkevni pevski zbori so se srečali letos v Šmihelu pri Pliberku. V farni cerkvi so nastopili pevci iz Šmihela, Vogrč, Pliberka, Žvabeka, Suhe, Št. Lipša in Libuč. — Na Brdu pri Šmohorju je

pevski zbor »Rož« iz Št. Jakoba s sodelovanjem »Maroltovcev« priredil koncert »Vascit pr' Zile«, ki prikazuje s petjem in plesom »Ziljsko ohcet«. — Katoliška slovenska mladina je organizirala nočni pohod h kapelici nad Podgorjami. Ob 10. uri zvečer se je zbralo okrog 300 mladih pri farni cerkvi, ob polnoči pa je bila pri kapelici sv. maša. — Tinjski dom je organiziral julija poletni tečaj za izobražence. Predavanja je imel prof. Mirko Mahnič. Govoril je o lepoti in izrazni moči slovenskega jezika, o besedi svetovnih in slovenskih mislecev ter o tem, zakaj je kristjan. — V Svečah so 29. junija odprli vrt slovenskih koroških kulturnikov. V vrtu so postavili 10 kipov, med njimi kipe škofa Slomška, Antona Janežiča, Prežihovega Vrancea (Lovro Kuhar), dr. Ivana Grafenauerja, Pavla Kernjaka in Milke Hartmanove. — Na Strmcu je 13. julija imel novo mašo Jožef Ulbing. — Šola slovenskih šolskih sester za ženske poklice v Št. Petru v Rožu je prav tako zaključila šolsko leto z razstavo in akademijo. — Nad 700 otrok se je pod vodstvom duhovnikov udeležilo »Otroškega dne« na Rebrci v Podjuni. — V Ločah pri Baškem jezeru so priredili koncert Marijinih pesmi. Sodelovali so: pevski zbori iz Loč, iz Brnce, iz Rožeka, iz Pečnice, Št. Lenarta pri Sedmih studencih in Kvintet dunajskega krožka. — Slovenski koroški skavtje so 10 dni taborili na Krčanjah pod Svinško planino. — Na Slovenski gimnaziji v Celovcu je letos 43 dijakov z uspehom maturiralo. Število maturantev se je tako dvignilo na 596. — Nekdanji brnški župnik g. Verhnjak je v Šmihelu praznoval 65-letnico mašništva. Med vojno je bil tudi v Dachau-u. — V Zahomcu na Zilji so odprli novo šolo. Blagoslov in akademija sta bili dvojezični. — Glasilo Heimattienst »Ruf der Heimat« očita Domu v Tinjah, ki ga vodi Slovenski dušnopastirski urad, da je komunistično gnezdo. Ta očitek je takoj kot neresničen zavrnil tudi celovski ordinariar.

GORIŠKA — V juniju je slovenska župnija sv. Ivana v Gorici priredila dan staršev. — Prenapeti laški nacionalisti so na vratih cerkve sv. Ivana napackali protislovenske napisе. — Zveza slovenske katoliške prosvete že več let organizira Glasbeno šolo na Goriškem. Šola deluje v Gorici, Štandrežu in Doberdolu. Šolsko leto so povsod zaključili z glasbenimi nastopi. — Goriški

nadškof Cocolin je 15. junija posvetil na Jazbinah novo cerkev Marije Pomagaj. Takoj po posvetitvi je podelil osmim otrokom sv. birmo. — Že desetič so priredili 5. julija v Števerjanu »Festival domače glasbe.« Nastopilo je 18 pevskih zborov. — Slovenski strežniki iz Gorice so letovali teden dni v Koči sv. Jožefa v Žabnicah.

TRŽAŠKA — V Mačkovljah, občina Dolina pri Trstu, deluje mladinski pevski zbor »Slovenski šopek«. V juniju je ta zbor izdal ploščo mladinskih pesmi z naslovom »Ob šopku šopek je pripet«. — Na Tržaškem so se 12. in 13. julija spomnili 60-letnice požiga Narodnega doma v Trstu. V soboto zvečer so po višinah zažgali spominske kresove. Še prej je bila spominska prireditev. — Openka dekanija je organizirala v juniju srečanje mladih na Repentabru. Udeležilo se ga je okrog 80 mladih. — Ob zaključku delovnega leta je vodstvo Doma Jakoba Ukmarja v Škednju priredilo »Poletno prireditev« s pevskimi nastopi. — Tržaški in goriški Slovenci so zadnje dni julija poromali v Nevers, Liesieux in Paris. — V samozaložbi je izdal v Trstu zbornik »Demokracija« g. Franc Jeza. Cena zborniku je 2.500 lir ali za inozemstvo 5 dolarjev. — Apostolstvo sv. Cirila in Metoda na Tržaškem je priredilo ekumenski shod v Marijinem svetišču na Vejni. Shod se je vršil ob prazniku slovenskih blagovestnikov 13. julija. — Po petih letih so slovenski tržaški duhovniki spet organizirali romanje v Lurd, ki se ga je udeležilo 231 romarjev. Ob istem času so bili v Lurdu tudi verniki iz Slovenije, kar je celotno romanje zelo poživilo.

slovinci po svetu

AVSTRALIJA — Okrog 400 Slovencev iz Sydneya in okolice se je udeležilo na binškošno nedeljo romanja v Earlwood. Mašo je oblikovala s petjem in reitacijami mladina. — Društvo sv. Ane v Sydneyu je priredilo 26. julija dobrodelno večerjo. Ves dobiček je šel v sklad za gradbe. — Obe verski središči v Avstraliji sta izdali izbor pesmi iz nove slovenske pesmarice »Hvalimo Gospoda«. Pesmarica stane 2 dolarja. — Slovesno so proslavili farna pa-

berite in širite »našo luč«!

trona sv. Cirila in Metoda v Kewu. V nedeljo, 6. julija, je bila najprej slovesna maša, nato pa so se verniki zbrali v dvorani k domači zakuski. — Društvo sv. Eme v Kewu (Melbourne) je pripravilo junija zimski sejem. — Gradnja dvorane cerkvenega središča v Sydneyu napreduje, čeprav ne tako naglo, kakor bi patri želeli. Pri delu je kar precej prostovoljcev, vendar se pa nekateri drže nekam bolj ob strani in raje kritizirajo, zakaj se ne gradi najprej dom za ostarele pred dvorano. Na žalost smo Slovenci po vsem svetu radi kritikastrin in nergači. — V Adelaidei so 11. maja odprli »Gregorčičev dom počitka«. V njem so vzeli in priredili hišo, kjer bo prostora za 12 do 14 oseb.

ARGENTINA — Na binškošno nedeljo so imeli v centralni Slovenski hiši v Buenos Airesu »žeganje«. Po bogosluzju so se zbrali v dvorani k programu. Mons. Orehar je podal kratko zgodovino hiše, nato so predvajali film iz življenja v spittalškem taborišču in pa film o slovenskem žitju v zadnjem letu. — 24. maja je v 83. letu umrl bivši ramoški kaplan g. Anton Stanovik. — Ob zadnjem potresu v Mendozi je postal njegova žrtev tudi tamkajšnji Slovenski dom. Slovenci so se odločili, da bodo postavili novega. Mendoški nadškof je 1. junija slovesno blagoslovil temeljni kamen za novo stavbo, za katero je naredil načrte arhitekt Bajuk. — V nedeljo, 22. junija, je bila v Slovenski hiši proslava mladinskega zavetnika sv. Alojzija. Slomškova šola iz Ramos Mejije je zaigrala Milčinskega otroško igrice »Zvezdica zaspanka«, ki jo je režirala Anica Šemrov, scenerijo pa je pripravil Stane Snoj. — Slovensko planinsko društvo v Bariloču je 28. junija imelo občni zbor. Društvo je dobilo sedaj tudi pravno obliko in se uradno imenuje »Slovenski andski klub«. Za prvega predsednika je bil izvoljen Himalajec Dinko Bertonec. — Že enajstič so priredili mladinski dan s športnimi in kulturnimi prireditvami v Slovenskem do-

mu v San Martinu. — V založbi Kulturne akcije je izšla knjiga dr. Vinka Brumna »Naš in moj čas«, ki obdeluje zdmsko problematiko. — Po vseh slovenskih domovih na področju Argentine so se spomnili ob 35-letnici žrtev komunistične revolucije na Slovenskem. Centralna proslava je bila v Slovenski hiši v Buenos Airesu.

KANADA — 31. maja je škof dr. Lojze Ambrožič posvetil v duhovnika lazarista g. Tineta Batiča. Posvečenje se je vršilo v cerkvi Marije Brezmadežne v Novem Torontu. Naslednji dan, 1. junija, je bila v isti cerkvi nova maša. — Slovensko gledališče v Torontu je na belo nedeljo uprizorilo v režiji g. Vilka Čekute Vombargarjevo igro »Voda«. Igralci so bili iz obeh slovenskih župnij in vsi rojeni že v Kanadi. — Slovensko letovišče obeh torontskih župnij je odprlo vrata 11. maja. — Škof Ambrožič je 20. aprila podelil 37 mladim iz župnije Marija Pomagaj zakrament sv. birmе. 11. maja pa je osem dečkov in osem deklic prvič prejelo sv. obhajilo. — V župniji Marije Brezmadežne je 4. maja pristopilo 33 dečkov in 21 deklic prvič k angelski mizi. — Nad 220 otrok je obiskovalo slovensko farno šolo v Novem Torontu. — V Vancouverju v Britanski Kolumbiji vodi slovensko versko skupnost lazarist Ciril Čarga. Enkrat na mesec se zberejo k skupni maši. Tam deluje tudi slovensko društvo, ki prireja zabavne prireditve. — Za dom ostarelih »Lipa« v Torontu je bilo doslej nabranih 240.000 dolarjev. — Tudi v župniji Marije Brezmadežne so imeli sv. birmo, ki jo je podelil 18. maja pomožni škof Lacey. Birmal je 98 otrok: 43 dečkov in 55 deklic. — Procesijo sv. Rešnjega Telesa sta obe župniji priredili skupaj 8. junija na slovenskem letovišču. — Na istem kraju so ontarijski Slovenci praznovali 6. julija »Katoliški dan«, ki je bil posvečen 150-letnici Marijinih prikazovanj Katarini Labouré v Parizu in pa 20-letnici župnije v Novem Torontu.

ZDA — Slovensko farno šolo pri Sv. Vidu v Clevelandu je obiskovalo 122 otrok. 16 od njih je letos šolo zaključilo. — Okrog 400 ljudi se je udeležilo pomladanskega koncerta, ki ga je priredil v Clevelandu moški pevski zbor »Slovan«. — Cerkev sv. Cirila v New Yorku in nekaj obredov v njej so za Veliko noč snemali na newyorški televiziji. — Nad 400 oseb se je udeležilo kosila, ki ga je

ŽELEZNA KAPLA, najpomembnejši kraj v skrajnem južnem delu Podjune na Koroškem. Od tu je le še nekaj kilometrov do Jezerskega prelaza, ki je igral važno prometno vlogo zlasti prej, ko še ni bilo železnic, saj je bil eden glavnih prehodov iz Koroške v Slovenijo.

priredila župnija Marije Vnebovzete v Euclidu. — Župnijo sv. Cirila je prevzel 8. maja p. Robert Mazovec OFM. — Slovensko gledališče iz Toronta je gostovalo z Vombargarjevo »Vodo« v Fairfieldu (Connecticut). — Ob 200-letnici Jerneja Kopitarja je priredila univerza Evanston v državi Illinois dvodnevni znanstveni simpozij. — V okviru Pittsburškega festivala v Pensylvaniji so nastopili z uspehom tudi Slovenci. Nastopilo je 35 harmonikarjev, folklorna skupina, v slovenskem paviljonu so delili slovensko hrano. — V dvorani sv. Štefana v Chicagu je zbor »Slovenska pesem« priredil maja koncert slovenskih pesmi pod vodstvom p. Vendelina Spendava. — Pri Sv. Vidu so 24. maja priredili koncert »Mladi harmonikarji« iz Clevelanda. Sodelovala je tudi folklorna skupina »SARC« iz Chicaga. — Slovenska telovadna zveza v Clevelandu je praznovala 30-letnico obstoja. Priredila je telovadno akademijo, na kateri je nastopilo 30 telovadcev. — Clevelandski škof Janez Hickey, ki je velik prijatelj Slovencev, je bil imenovan za nadškofa v Washingtonu. Novo službo je nastopil 5. avgusta. — Vseslovensko romanje v Lemont se je vršilo od 5. do 7. julija. — Pevski zbor »Korotan« je priredil v dvorani Slovenskega narodnega doma na St. Claire v Clevelandu svoj pomladanski koncert.

pisma bralcev

IZ VENEZUELE

Menda je danes drugič, ko Vam pišem. Moram Vam čestitati za vsebino in obliko, ki jo ima zlasti letošnji letnik. Res moderna, pa ističasno zvesta verskim in narodnim načelom. Še celó cena ni šla navzgor, ko vse drvi v oblake! Res sem je vesel, le škoda, da je pošta tako slaba. Včeraj (7. maja) sem prejel 3. številko, 2. pa še ni prišla. Lani je dospelo le pet števil. Posebno 3. številka je res aktualna. Bog naj blagoslavlja napore in žrtve urednikov in drugih sodelavcev! Bog z Vami!

Janez Grilc,
župnik za Slovence v Venezueli

Op. Na tej župniji (San José de Chacao, Caracas) imam manj časa za Slovence. Venezuelška župnija je prevelika in me vsega prevzame.

mali oglasi

● **PREVAJALSKA PISARNA** v Münchnu uradno uredi prevode iz slovensščine in srbohrvaščine, piše prošnje in nudi pravno pomoč; kot tudi pouk nemškega in slovenskega jezika: Dipl. filolog **JOSEPH ARECH**, Pfeilschifterstraße 21, 8000 München 50; telefon (089) 14 13 702.

● **Dragi rojaki!** Za Vašo **SELITEV** v domovino se Vam toplo priporočamo. — Obrnite se na naslov: Gebr. **HORŽEN**, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-4010 Hilden bei Düsseldorf. (Telefon 02 1 03 - 44 5 62). — Informacije dobite pisмено ali po telefonu v slovensščini ali nemščini.

● **APARAT ZA VEZENJE TRSOV** v vinogradu DM 75.—, trak DM 1.50, sponke DM 4.80 — in poština — na prodaj pri: **JODE KG.**, Marsstraße 15, D-8000 München 2, BRD.

● **Nov ROVOKOPAČ**, kombinirani **SCHÄFF-IBC**, z garancijo, ugodno prodam iz zdravstvenih razlogov. — Točnejše podatke glede prodaje oziroma cene dobite, če telefonirate v Slovenijo, št. 07351-9012.

● **ENODRUŽINSKO HIŠO**, nedograjeno, stoječo na lepem prostoru — Starše pri Mariboru, ugodno prodam. — Za točnejše podatke se obrnite na: **Janez Satler**, Starše 12 A, YU-62502 Starše, Slovenija, Jugoslavija.

● **Povratniki v domovino, pozor!** Na prodaj je **MAJHNO POSESTVO** v Slove-

niji v izmeri 7 hektarjev s hišo, hlevom, majhnim kozolcem (vse krito z opeko) in z lepim, dozorelim gozdom. Cena po dogovoru, vendar po možnosti v tuji valuti. Prodajava zato, ker je moža zadela delna kap. — Za pojasnila se obrnite na: **Jože Knez**, Irlisstraat 8, B-3660 Opglabbeek, Belgie.

● **DVOSTANOVANJSKO HIŠO** z 2800 m² vrta, sončna lega, v Krškem, Lapajnetova 4, ugodno prodam. Dovoz je asfaltiran, v hišo je napeljana voda, električna in telefon. Prostori so primerne tudi za kakega obrtnika. — Za natančnejša pojasnila pišite na: **Breda Ribič**, Cerkniška 11, YU-61000 Ljubljana, Jugoslavija (telefon 061-26 23 05).

● **Zdomci, pozor!** Izredna priložnost! **Hišo**, dograjeno v III. fazi, ugodno prodam. Parcela s hišo stoji na zelo lepem kraju v Št. Juriju pri Celju v novem naselju Hruševci; do hiše je lep asfaltni dovoz. — Interesenti naj se javijo na naslov: **Venčeslav Rajh**, Richard-Wagner-Straße 17, D-7220 VS-Schwenningen, BR Deutschland.

● **GRADBENO PARCELO** v Trbovljah-center, v velikosti 400 m², z gradbenim dovoljenjem za enonadstropno hišo, z možnostjo opravljanja vsakršne obrti v pritličju, ugodno prodam. Cena je 25.000 DM. V tej vsoti so že vključeni že vsi komunalni prispevki in davek. — Točnejša pojasnila dobite po telefonu št. 011-35 98 81, Belgija (Belgie).

● V središču **Senožec** pri Sežani ugodno naprodaj **HIŠA**; zraven hiše je 800 m² dvorišča, vrta in sadovnjak. Nekaj notranjih prostorov in ostrešje (krov) bi bilo potrebno na novo adaptirati. Cena je 25.000,— DM. Za točnejše podatke pišite na: **S. P., Heiwiikerweg 18, B-3601 Zutendaal, Belgie**, ali po telefonu 011-35 98 81.

Priporočamo

● **Ljubo Sirc, NEMISEL IN SMISEL. 190 strani, broširano, 70.— šil.**

V tej knjigi opisuje pisatelj (sedaj že nekaj let univerzitetni profesor v Glasgowu na Škotskem), kako je njega, bivšega partizana, kmalu po koncu vojne OZNA aretirala in ga vlačila po svojih zaporih — pod pretvezo, da je špijoniiral za zahodne zaveznike. V knjigi je v napeti zgodbi orisana vsa zlaganost stalinistično-komunistične justice in v njej se srečujemo z zanimivimi imeni na strani zasliševalcev in na strani žrtev. Knjiga je edinstveni dokument polpretekle zgodovine na Slovenskem in bo lahko nekoč služila kot dragoceno gradivo.

Knjigo lahko naročite na naslov: MOHORJEVA KNJIGARNA, Viktringer Ring 26, A-9020 Klagenfurt-Celovec, Austria.

preberite !

PREVEDE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslavlani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo »Naše luči« do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih oglasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šilingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v mednarodnih pošt-nih kuponih pristojbino za dvoje pisem za tujino.

pol smehca . . .

»Moja žena je zelo mnogostranska. Na teniškem igrišču je doma in v bazenu, v gledališču, v kinu — le doma ni doma.«

o

»Gospod doktor, najin sin sedi vedno na kupu peska, zida gradove in peče potičke. Ali bi mu ne mogli tega nagnjenja odpraviti?«

»Čemu, saj je to vendar čisto naravno?«

»Midva z možem sva tudi tega mnenja. A najina snaha se hoče ločiti.«

o

Skupina zdravnikov je zaprosila stanovske kolege, naj zapišejo v oporoki svoje možgane za raziskovalne namene. Prošnja se je končala: »Zahvaljujemo se Vam za sleherni prispevek, naj bo še tako skromen!«

o

»Kje imaš pa moža?«

»Na divanu počiva. Imel je zelo naporen dan: odprl je steklenico vina.«

o

»Z ženo sva se skregala samo enkrat in sicer dva dni po poroki. Potem se nisva več videla.«

o

»Kaj misliš, koliko časa bi jaz zdržal brez vode?«

»Vse življenje, ko bi imel dosti piva.«

o

Mama otroku: »Jakec, kje si dobil žogo?«

»Alenka mi jo je dala.«

»In kaj rekla?«

»Nič, le tulila je.«

o

»To noč se mi je sanjalo o vaši ženi.«

»In kaj je rekla?«

»Nič.«

»Potem ni bila ona.«

o

Jetnika se pogovarjata.

»Igrajva se trgovino!« predlaga Jaka. »Jaz bom trgovec, ti pa kupec.«

»Dobro,« je Pepe za to. In že »pozvoni« in reče: »Dober dan! Prosim pol litra pečenega krompirja!«

»Saj se krompir ne prodaja na litre! Zamenjajva: bodi ti trgovec in jaz kupec. . . Dober dan! Prosim pol kile pečenega krompirja!«

»Ali imate steklenico s seboj?«

o

Policaj ustavi sumljivega voznika.

»Pihali boste!«

»Ne smem, ker imam preslaba pljuča.«

»Dobro, vam bomo pa kri vzeli!«

»Bog ne daj! Sem bolan za hemofilijo: že ob neznatni rani se mi kri s težavo ustavi.«

»Dobro, imamo še tretji način: nekaj časa boste hodili po tej beli črti sredi ceste!«

»Ne bo šlo.«

»Zakaj ne?«

»Ker sem pod paro.«

o

»Ali si s svojo ženo zadovoljen?«
»Zelo. . . Kakšna druga bi bila lahko še slabša.«

o

»Nič več nisi tako pozoren kakor pred poroko!«

»Ali si že kdaj videla, da nekdo teče za vlakom, v katerem sedi?«

o

»Ta naš znanec je požeruh!«

»Zakaj?«

»Kadar koli ga povabimo na večerjo, vedno pride.«

o

»Alkohol vam krajša življenje.«

»To je pa res: kako v krčmi ure beže!«

o

»Gospod ravnatelj, potrebujem posojilo.«

»Za kaj?«

»Kupil si bom rabljen tovornjak.«

»Zakaj pa?«

»Da si zaslužiš denar.«

»Zakaj boš pa denar potreboval?«

»Da vam bom vrnil posojilo.«

o

»Iz Murske Sobote in z Jesenic sta istočasno odpeljala dva tovornjaka. Prvi je vozil 160 km na uro, drugi 130 km. Tonček, kje sta se srečala?«

»Nikjer, ker ju je prej ujela policija.«

o

»Možek, priznati ti moram, da znam skuhati samo golaž in vampe.«

»In kaj od obojega je tole na krožniku?«

. . . pol jokca

»Predlog je enoglasno sprejet!«

MARSIKDO IMA PRAV SAMO
ZATO, KER SEDI V FOTELJU.

Pri obrazložitvah zviševanja cen me navdušuje izredna domiselnost.

OB NENEHNEM ZVIŠEVANJU CEN ME VSEENO VESELI, DA SO TUDI POGREBNI STROŠKI TAKO VISOKI, DA SEM PRAVZAPRAV PRISILJEN ŠE NAPREJ ŽIVETI.

Po Pavlihu

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Ludvik Rot, 62 Offley Road, London S. W. 9 (Tel. 01-735-6655).

AVSTRIJA

Ciril Lavrič, Kirchenstr. 1, 4053 Haid b. Ansfelden. (Tel. 07229 - 8356).

P. Jožef Lampret, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.

P. Janko Bohak OFM, Canisianum, 6020 Innsbruck. (Tel. 0522 - 22 9 59).

Ivan Tomažič, Albertgasse 48 (»Korotan«), 1080 Wien VIII.

Slovenski socialni urad, Seitzerg. 5/II, 1010 Wien I. (Tel. 0222 - 63 25 07).

Janez Žagar, Feldeggasse 1, 6800 Feldkirch, Vorarlberg.

(Tel. 05522 - 26 4 04 ali 05522 - 21 5 85).

Slovenski dušnopastirski urad, Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.

(Tel. 04762 - 37 1 24).

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guil. Lambert laan 36, Eisdén, 3630 Maasmechelen.

Kazimir Gaberc, avenue L. Empain 19, Marcinelle, B-6001 Charleroi.

(Tel. 071 - 36 77 54).

FRANCIJA

Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. 1/361-80-68).

Jože Flis, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. 1/253-64-43).

Stanislav Kavalár, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.

Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz.

Msgr. Stanko Grims, 259 bis Avenue de l'Europe, 57800 Freyming-Merlebach.

Franjo Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice.

ITALIJA

Jure Rode, Collegio Pio Latino, Via Aurelia Antica 408, 00165 Roma.

NEMČIJA

Dr. Janez Zdešar, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

Anton Štekl, 1 Berlin 61, Methfesselstraße 43, Kolpinghaus. (Tel. 030 - 7853091 do 93), in 1 Berlin, Kolonnenstraße 40. (Tel. 030 - 7848434).

Ivan Ifko, 43 Essen 12, Bausemshorst 2. (Tel. 0201 - 34 40 45).

Pavel Uršič, 42 Oberhausen 11, Oskarstraße 29. (Tel. 0208 - 640976 ali 641172).

Martin Mlakar, 5657 Haan 1, Hochdähler Str. 14. (Tel. 02129 - 1392).

Mirko Jereb, 6 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 0611 - 636548).

Stanko Gajšek, 68 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28500).

Ciril Turk, 7 Stuttgart 1, Stafflenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 232891).

Janez Demšar, 7417 Pfullingen, Burgstr. 7. (Tel. 07121 - 77525).

Dr. Franc Felc, 798 Ravensburg, Raueneeggstr. 13. (Tel. 0751 - 22000).

Vili Stegu, 8070 Ingolstadt, Hohe Schulstr. 3 1/2. (Tel. 0841 - 34474).

Jože Bucik, 89 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.

(Tel. 0821 - 97913).

P. Janez Sodja, 8 München 80, Röntgenstr. 5. (Tel. 089 - 981990).

Dr. Branko Rozman, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

Marijan Bečan, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

NIZOZEMSKA

Vinko Žakelj, Guil. Lambert laan 36, Eisdén, 3630 Maasmechelen, Belgie.

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan 14, 41138 Göteborg. (Tel. 031 - 115421).

Jože Bratkovič, Parkgatan 14, 41138 Göteborg. (Tel. 031 - 115421).

ŠVICA

P. Fidelis Kraner, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.

(Tel. 01/301 31 32; zasebno: 01/301 44 15).

P. Angel Kralj, Kapuzinerkloster, 4500 Solothurn. (Tel. 065 - 227133).